

**FINANTSINSPEKTSIOONI AASTARAAMAT
2012**

Sisukord

1. Juhatuse esimehe pöördumine.....	3
2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus.....	5
3. Finantsinspektsiooni tegevusaruanne.....	6
3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus.....	6
3.2. Juhtimine ja organisatsioon.....	7
3.2.1. Nõukogu tegevus.....	7
3.2.2. Juhatuse tegevus.....	8
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus.....	10
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte.....	11
3.3. Järelevalvetegevus.....	12
3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine.....	12
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring.....	16
3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll.....	22
3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine.....	24
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus.....	25
3.4.1. Finantsinspektsiooni tegevus tarbijate harimisel.....	25
3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused.....	26
3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel.....	29
3.5.1. Üldised arengud.....	29
3.5.2. Õigusloome.....	31
3.5.3. Euroopa Liidu ühise pangandusjärelevalve loomine.....	34
3.5.4. Krediidiasutuste finantsseisu taastamine peale olulist halvenemist ja kriisilahendamise harmoneerimine.....	36
3.5.5. Aruandluse areng.....	37
3.5.6. Finantsinspektsiooni juhendid.....	38
3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö.....	39
3.6.1. Siseriiklik koostöö.....	39
3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös.....	40
3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal.....	44
3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega.....	45
3.6.5. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus.....	46
3.6.6. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides.....	47
3.6.7. Rahvusvahelised missioonid ja külaskäigud.....	47
4. Finantsinspektsiooni 2012. aasta tulude-kulude aastaaruanne.....	48
Tulude-kulude aastaaruanne.....	48
Bilanss.....	53
Selgitused 2012. aasta bilansi kohta.....	53
5. Sõltumatu audiitori aruanne.....	54
6. Eesti finantsturu ülevaade.....	56
6.1. Majanduskeskkonna areng.....	56
6.2. Krediidiasutused.....	57
6.3. Kindlustusandjad.....	63
6.3.1. Elukindlustusandjad.....	64
6.3.2. Kahjukindlustusandjad.....	67
6.4. Fondivalitsejad ja fondid.....	70
6.4.1. Fondivalitsejad.....	70
6.4.2. Investeerimis- ja pensionifondid.....	72
6.5. Investeerimisühingud.....	78
6.6. Investeerimisteenused.....	80
6.6.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine.....	80
6.6.2. Väärtpaberite hoidmine.....	81
6.7. Makseasutused.....	82
6.8. Väärtpaberituru korraldajad.....	83
6.8.1. NASDAQ OMX Tallinna börs.....	83
6.8.2. Eesti väärtpaberite keskregister.....	85
Lisa 1. Finantsinspektsiooni struktuur.....	86
Lisa 2. Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2012.....	87

I • Juhatuse esimehe pöördumine

Hea lugeja!

Aasta 2012 oli rahvusvahelistel finantsturgudel jätkuvalt keerukas. Kevadine finantskriisi süvenemine mitmetes eurotsooni suurtes riikides sundis otsima radikaalseid ning laiapõhjalisi lahendusi probleemide leevendamiseks eeskätt seal, kus süvenesid probleemid pangandussektorite ja riikide maksevõime vahel. Suvine Euroopa Ülemkogu pakkus välja väga ambitsioonika ja põhjaneva lahenduse Euroopa Keskpanga juurde ühise pangandusjärelvalve loomise näol. Uue loodava pangandusliidu alustaladeks on lisaks ühisele pangandusjärelvalvele eeskätt kapitalinõuete täitmise valdkonnas perspektiivis ka ühine hoiuste tagamise skeem ning pankade finantsseisu taastamise ja pangakriiside lahendamise ühtne Euroopa raamistik. Esialgse ajakava kohaselt pidi ühtne pangandusjärelvalve loodama 2013. aasta alguseks, aga sedavõrd kiire ajagraafik ei osutunud asjakohaseks ega praktiliselt teostatavaks. Hetkel on alust arvata, et pangandusjärelvalve Euroopa Keskpanga juures alustab tööd 2014. aasta jooksul. Eesti on pidanud ja peab oluliseks, et pangandusliidu kõiki kolme sammast käsitletakse koos või vähemalt püütakse need ellu rakendada võimalikult väikeste ajavahedega.

Ühise pangandusjärelvalve süsteemiga liituvad esimeses etapis suure tõenäosusega eurotsooni riigid ja veel mõned riigid. Kuigi osalemine on avatud kõigile Euroopa Liidu liikmesriikidele, ei pruugi pakutud organisatoorsed ja veel olulisemana poliitilised lahendid euroalasse mittekuuluvatele riikidele sobida. Nii võib 2014. aastast tekkida olukord, kus Eesti kaks suuremat krediitiasutust – Swedbank ja SEB Pank – kuuluvad soolo baasil Euroopa Keskpanga järelvalvesüsteemi, kuid pangagrupi tasandil teostab nende üle järelvalvet jätkuvalt Rootsi finantsjärelvalve asutus Finansinspektionen. Täna ei saa veel lõpliku kindlusega öelda, milliseks kujuneb praktiline tööjaotus Euroopa Keskpanga pangandusjärelvalve ja Finantsinspeksiooni vahel, aga usun, et viimastel aastatel Põhjamaade kollegiaalses koostöös tõhusalt toimunud koostöömudel rakendub ka siin ja Finantsinspeksioon jääb osalema meie jaoks süsteemselt oluliste krediitiasutuste järelvalves aktiivselt nii soolo baasil kui grupiüleselt.

Finantsinspeksioon peab oluliseks, et Euroopa uue pangandusjärelvalve süsteemi rakendamisel suudetaks hoida Põhjamaist konsensusmudelit, mis baseerub aktiivsel ja avatud dialoogil ning vastastikusel lugupidamisel. Oleme ühise pangandusjärelvalve loomisel tegusad nii Euroopa Nõukogu kui ka Euroopa Keskpanga erinevates tööühmades.

Eesti pangandusturgu mõjutas 2012. aastal enim mõõdukas majanduskasv ja tööpuuduse langus alla 10% taseme. Eesti ettevõtted on suutnud eksporditurgudel jätkuvalt olla suhteliselt edukad ja see on oluliselt mõjutanud pankade krediidiportfelli kvaliteedi paranemist. Kuigi Rootsi pangandussektorit peetakse hetkel väga tugevaks ja sealne regulaator on astunud samme pankade laenukvaliteedi veelgi tõhusamaks mõjutamiseks ja likviidsuse tagamiseks, ei saa lõplikult välistada võimalike negatiivseid arenguid Põhjamaade kinnisvaraturgudel, mis seni ei ole olulist korrigeerimist läbi teinud. Samuti ei saa välistada finantskriisi laienemist uuesti ka meie peamiste eksporditurgudele, mis võiks kaasa tuua raskusi ekspordile orienteeritud majandussektoritele.

Oluline areng 2012. aastal oli ka jätkuv hoiuste kasv, mis on võimaldanud Eesti krediitiasutustel oluliselt vähendada sõltuvust emapankade rahastamisest. Ilmselt on deposiitide kiire kasv seotud osaliselt ka sellega, et juba pikemat aega kestnud väga keerulises turusituatsioonis on tarbijate usaldus keerukamate finantsinstrumentide suhtes oluliselt langenud. Raha hoidmine deposiidis küll vähendab tarbijate jaoks oluliselt riske, aga ei pruugi olla keskpikas perspektiivis optimaalne strateegia oma säästude kasvatamiseks võrreldes inflatsiooniga.

Tervikuna on pangandussektor jätkuvalt väga hästi kapitaliseeritud ja omakapitali tootlus püsib kõrge. Kahjukindlustussektor oli kahjumlikkus 2012. aastal madal ja paranenud majandusolukord hõlbustas erinevate kindlustustoodete müüki. Sama ei saa öelda elukindlustussektori kohta, kus jätkuvalt on uute klientide leidmisega raskusi, kuna nõudlus pikaajaste säästutoodete vastu on madalseisus.

2012. aastal kuulusid teist aastat Finantsinspeksiooni järelevalve alla makseasutused. Erinevate Eestis tegutsevate makseasutuste ärikultuur erineb üksteisest olulisel määral. Huvi selles sektoris turule sisenemiseks on algusest peale olnud suur ja jätkuvalt leidub uusi makseteenuste osutamise valdkonnas tegevusluba soovivaid äriühinguid. Paraku näitavad esmased kogemused järelevalve jaoks, et isegi kui oleme seadustes seatud raamide piires võimalikult objektiivselt ja põhjalikult uute teenusepakkujate tausta hinnanud, oleme siiski juba olnud sunnitud kasutama ka finantsjärelevalve käsutuses olevat äärmuslikku abinõud. Nimelt ühel juhul oleme pidanud tegevusloa tühistama, kuna makseasutuse tegevus ei vastanud seadusest tulenevatele nõuetele. Mitmes teises turuosalises oleme läbi viinud väga põhjalikke kohapealseid kontrole. Kõikehõlmavad kohapealsed kontrollid ja vajadusel õiguskaitseorganite sekkuamine on mõne makseasutuse ärimahtusid järsult vähendanud, mis üldises plaanis pole kindlasti järelevalvetegevuse peamine eesmärk, kuid näitab, et mõnede makseasutuste tegevus ei pruukinud alati olla seaduste sisu ja mõttega kooskõlas.

Teenusejärelevalve jaoks olid 2012. aastal olulised kaks tegevussuunda. Esiteks suurendasime jätkuvalt kohapealsete kontrollide arvu, et vahetult ja põhjalikult kontrollida erinevatest seadusest ja Finantsinspeksiooni juhenditest tulenevate nõuete täitmist. Kuigi kontrollide arvu suure mahu ja nende erineva fookuse tõttu ei saa teha kõikehõlmavaid üldistusi, saab üldhinnanguna tõdeda, et reegleid üldiselt järgitakse ja vajadusel likvideeritakse puudused mõistliku aja jooksul. Teiseks on teenusejärelevalve jätkuvalt tegelemas pensionifondide temaatikaga. Lisaks tavapärasele kontrollidele viis Finantsinspeksioon 2012. aastal läbi ka analüüsi erineva riskitasemega pensionifondide varade paigutamise ja sellega seoses võetavate valitsemistasude kohta. Tuleb tõdeda, et kõrgema riskiastmega pensionifondide varade paigutamine on muutunud passiivsemaks, rohkem investeringuid tehakse teistesse fondidesse, see aga ei peegeldu mitte kuidagi valitsemistasudes. Oleme kõnealuses valdkonnas esitanud oma ettepanekud Rahandusministeeriumile.

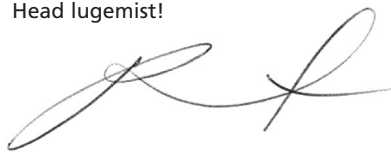
Investorite ja emitentide huvi NASDAQ OMX Tallinna börsi vastu püsib leige ja kauplemisaktiivsus börsil on madal. Vähe-likviidne ning erinevatele korporatiivsetele uudistele äärmiselt tundlik turg loob pinnase, et taolist turusituatsiooni püütakse ebaseaduslikel eesmärkidel mõnede investorite poolt ära kasutada.

2012. aastat iseloomustab ka Finantsinspeksiooni jaoks pret-sedenditu kohtuasi, kus kolmandad isikud taotlevad kohtult krediidiasutuses olulise osaluse omandamiseks loa andnud Finantsinspeksiooni haldusakti tühistamist. Tõepoolest, Finantsinspeksiooni tegevus allub halduskohtu kontrollile. Samas ei tohiks taolist kontrolli nõudvate kaebeõigusega isikute ring olla piiramatult, kuna see viib finantsstabiilsuse kaitseks kehtestatud järelevalvesaladuse kadumiseni.

Tarbijahariduse projektil Minuraha valmis uus senisest enam elusündmustele keskenduv tarbijaveebi redaktsioon, kusjuures informatsiooni võib veebist vajadusel endiselt saada ka teenustepõhisest vaatest lähtuvalt. Hea meel on tõdeda, et Finantsinspeksiooni töötajate poolt koostöös meie partneritega korraldatud infopäevad nii koolides kui töökohtadel on suurendanud inimeste teadlikust oma rahaasjade planeerimise vajalikkusest ning finantsteenuste valikuga seotud ohtudest ja võimalustest. Loodetavasti võetakse lähiajal vastu ka riiklik finantskirjaoskuse strateegia, et selles valdkonnas tööd veelgi süsteemsemalt korraldada.

Täna kolleegide Finantsinspeksioonist, kelle töö läbi eelpool kirjeldatu teoks on saanud.

Head lugemist!

Raul Malmstein
juhatuse esimees

2 • Finantsinspektsiooni juhatus kinnitus

Tallinnas, 12. märtsil 2013. aastal

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

Tegevusaruannet lk 6;

Tulude-kulude aastaaruannet lk 48;

Bilansi lk 53;

Audiitori järelusotsust lk 54.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Raul Malmstein

Kilvar Kessler

Kaido Tropp

Andres Kurgpõld

3 • Finantsinspektsiooni tegevusaruanne

3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus

Finantsinspektsioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel Eesti riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu.

Finantsjärelevalve tegevuse eesmärgiks on aidata kaasa finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete stabiilsuse ja teenuste kvaliteedi tagamisele ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi usaldusväärsust. Järelevalve põhiline eesmärk on tagada, et finantsasutused suudavad kliendi ees võetud kohustused tulevikus täita – maksta välja hoiused, kindlustuskahjud või kogutud pensioni jmt. Samuti on Finantsinspektsiooni oluliseks ülesandeks suurendada Eesti finantssektori läbipaistvust ning efektiivsust, vähendada finantssüsteemi riske ning aidata kaasa finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele.

Finantsinspektsioon teostab riiklikku järelevalvet Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud krediidasutuste, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste ja väärtpaberituru üle. Eestis tegutsevate krediidasutuste, kindlustusandjate ja investeerimisühingute filiaalide osas teostab esmast järelevalvet krediidasutuse, kindlustusandja või investeerimisühingu päritoluriigi järelevalveasutus.

Finantsinspektsiooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Finantsinspektsiooni nõukogu. Nõukogu koosneb kuuest liikmest. Nõukogu esimees on ametikoha järgi rahandusminister. Finantsinspektsiooni igapäevast tööd juhib neljaliikmeline juhatus, mis kollektiivse juhtimisorganina langetab otsuseid häälteenamuse alusel. Juhatus tegevust juhib juhatusesimees. Igal juhatuses liikmel on oma vastutusvaldkonnad ning talle alluvad vahetult vastavasse vastutusalasasse kuuluvad struktuuriüksused ja/või ametikohad.

Finantsinspektsiooni järelevalvealane tegevus jaguneb turu- ja teenusejärelevalve ning kapitalijärelevalve alasteks tegevusteks. Kapitalijärelevalve alase töö fookuses on finantsasutuste riskide ja tegevuse jätkusuutlikkuse analüüs, turu- ja teenusejärelevalve eesmärgiks on pakutavate finantsteenuste läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja efektiivsuse tagamine.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Nõukogu koosseis

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid seisuga 31. detsember 2012:

Esimees:

- **Jürgen Ligi**, rahandusminister

Liikmed:

- **Ardo Hansson**, Eesti Panga president (kuni 6. juunini 2012 Andres Lipstok)
- **Matti Klaar**, kindlustusekspert
- **Madis Müller**, Eesti panga asepresident (kuni 19. oktoobrini 2012 Rein Minka)
- **Valdo Randpere**, Riigikogu liige
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi kantsler

Nõukogu otsused

2012. aastal toimus neli nõukogu koosolekut.

Nõukogu kinnitas 2011. aasta aastaaruande, aruandeaasta kahjum summas 60 000 eurot kaeti Finantsinspektsiooni reservi arvelt.

Nõukogu kinnitas Finantsinspektsiooni 2013. aasta eelarve, summas 4 747 000 eurot ning tehti ettepanek rahandusministrile 2013. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kinnitamiseks.

Nõukogu keskendus 2012. aastal finantsturu erinevates valdkondades esilekerkinud küsimuste lahendamisele. Tähelepanu all oli piiriülese koostöö tõhustamine finantsjärelevalve subjektide riskide hindamisel, ennekõike läbi järelevalvekolleegiumite töö.

3.2.2 • Juhatuse tegevus

Juhatuse koosseis

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga
31. detsember 2012:

Esimees:

- **Raul Malmstein**

Liikmed:

- **Kilvar Kessler**
- **Andres Kurgpõld**
- **Kaido Tropp**

Juhatuse esimehe volituste tähtaeg on neli aastat, liikmete
volituste tähtaeg kolm aastat.

Juhatuse otsused

2012. aastal toimus 52 juhatusse koosolekut, kus tehti 104 haldusotsust, sealhulgas seitse ettekirjutust ning viis rahatrahvi määramise otsust. Tegevusluba või täiendav tegevusluba anti seitsmele finantsasutusele, finantsteenuste osutamiseks ei antud tegevusluba kahele taotlejale, kehtetuks tunnistati kolme finantsasutuse tegevusload (neist kaks finantsasutuse enda taotluse alusel).

Jätakuvalt keerulises eurotsooni pangandussektori olukorras seadis juhatus 2012. aastal kapitalijärelevalve valdkonna peamiseks ülesandeks hinnata järelevalvesubjektide võimalikke finantsriske, mis tulenevad majanduskeskkonnast. Kõrgendatud tähelepanu all oli likviidsusrisi valdkond ning jätkuvalt krediitiasutuste laenuportfellide kvaliteet. Samuti hinnati krediitiasutuste kapitali piisavust erinevate negatiivsete stsenaariumite võimaliku realiseerumise korral.

2012. aastal oli kindlustusvaldkonna järelevalve fookuses elukindlustusandjate puhul tururisk ning kahjukindlustusandjate puhul kindlustusrisk. Kuna madalal tasemel püsinud intressid muutsid investeerimiseks sobivate finantsinstrumentide leidmise elukindlustusandjate jaoks keeruliseks, tähendas see elukindlustusandjate jaoks tururiski kasvu.

Teenusejärelevalve valdkonnas kontrolliti eeskätt, kas finantsteenuste osutamine vastab kehtivale õiguslikule raamistikule. Kahjukindlustuses oli tähelepanu all kindlustuslepingu sõlmimise järgsete kohustuste täitmine kindlustusandjate poolt, fondivalitsejate puhul eeskätt investeerimisriskide juhtimine.

Väärtpaberiturujärelevalves oli ka 2012. aastal tegevus keskendunud võimalike manipulatsiooni tunnustega tehingute tuvastamisele ning võimalike turukuritarvituste ennetamisele.

Juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad

Juhatuse esimees **Raul Malmstein** vastutab Finantsinspektiooni strateegia väljatöötamise, üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevalvetegevuse koordineerimise ja töhusa toimimise, siseriikliku ja väliskoostöö koordineerimise, avaliku suhtluse, siseauditi korraldamise, töötajate koolituse korralduse, sisekommunikatsiooni ning finantskirjaoskuse edendamise eest.

Tema vahetus vastutusalas töötavad:

- juhatuse esimehe abi;
- personali- ja koolitusjuht;
- rahvusvahelise koostöö koordinaator;
- kommunikatsioonijuht;
- tarbijahariduse projektijuht;
- tarbijahariduse spetsialist;
- siseaudiitor.

Juhatuse liige **Kilvar Kessler** vastutab väärtpaberituru järelevalve ja õigusosakonna töö eest, sealhulgas järelevalveliste õigusküsimuste koordineerimise ja vajadusel ettevalmistamise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas või koostöös teise juhatuse liikmega ja rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- turujärelevalve divisjon;
- õigusosakond.

Juhatuse liige **Andres Kurgpõld** vastutab kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediidi- asutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning teiste Finantsinspektiooni järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste kapitalijärelevalve eest rõhuasetusega järelevalvesubjektide riskide analüüsil, maksevõimelisusel, talitluspidevusel, usaldatavusnõuete täitmisel ja muudel kapitalijärelevalvelistel aspektidel. Samuti finantsasutuste turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korralduse, sh tegevuslubade väljastamise eest. Tema vastutusvaldkond hõlmab ka regulaarse aruandluse kogumist ning rahvusvahelise koostööd oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- kapitalijärelevalve divisjon;
- regulatsioonide ja aruandluse divisjon.

Juhatuse liige **Kaido Tropp** vastutab finantsteenuste järelevalve ja inspektiooni tugiteenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste turustamise ning teenuste kvaliteedi järelevalve ja järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest, samuti piiriüleste teenuste teavituse korralduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna, Finantsinspektiooni eelarveprotsessi korralduse, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, infotehnoloogia protseduuride väljatöötamise ja rakendamise ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- finantsteenuste järelevalve divisjon;
- siseteenuste osakond.

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

Finantsinspektsiooni personalipoliitika eesmärgiks on kõrge järelevalvelise standardi tagamine läbi kompetentsete ja motiveeritud töötajate. Sellest lähtuvalt on välja töötatud Finantsinspektsiooni motivatsioonisüsteem, värbamis-, koolitus- ja arenduspoliitika.

Seisuga 31. detsember 2012 oli Finantsinspektsioonis moodustatud 80 ametikohast täidetud 75 ametikohta. Viie töötajaga olid töösuhted ajutiselt peatunud nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks. Finantsinspektsioonis töötas aasta lõpu seisuga 46 naist ja 29 meest. Finantsinspektsiooni töötajate keskmine vanus on 38 aastat. Töötajaskonna keskse osa moodustavad juristid, finantsanalüütikud ja riskijuhid. Kõik Finantsinspektsiooni töötajad omavad kõrgharidust. 2012. aasta lõpu seisuga õppis Finantsinspektsiooni töötajatest kuus magistriõppes ja kaks doktoriõppes.

2012. aastal asus Finantsinspektsiooni tööle kuus uut töötajat ja lahkus neli töötajat. Töötajate värbamisel eelistatakse avalikku konkurssi. Finantsinspektsioon hindab oma töötajaid, pakku- des neile nii mõistlikku kompensatsioonipaketti, tunnustades parimaid kui ka tagades töötajate erialase arengu ja koolituse.

Töötajate koolitus

Finantsinspektsioon peab väga oluliseks töötajate järjepidevat ja sihipärast koolitamist ja arendamist, et tagada finantsjärelevalve kõrge kvaliteet. Finantsinspektsioon pöörab suurt tähelepanu töötajatele vajalike koolitus- ja arenguvõimaluste loomisele. Koolituste planeerimisel lähtutakse organisatsiooni strateegilistest eesmärkidest ja iga töötaja personaalsest arenguvajadusest, mis selgitatakse välja arenguestluste käigus. Arenguestluste raames toimub ka töötajate eelmise perioodi tulemuste hindamine ja uute eesmärkide seadmine eelseisvaks perioodiks.

Finantsinspektsiooni töötajad osalesid 2012. aastal nii Eestisestel kui rahvusvahelistel järelevalvespetsiifilistel koolitustel. Toimus ka erialaseid asutusesiseseid koolitusi. 2012. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 1090 eurot ja riigisisese koolituse kulu 227 eurot töötaja kohta. Aastal 2011 oli keskmine väliskoolituse kulu 900 eurot ja riigisisese koolituse kulu 230 eurot töötaja kohta. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni alased muutused pangandus- ja kindlustussektoris, väärtpaberiturul pakutavad investeerimisteenused ja nende järelevalve, juriidilise kompetentsi arendamine ning samuti jätkus töötajate keeleõpe.

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspektsiooni seaduse alusel. Siseaudiitori missioon on aidata juhatusel saavutada organisatsiooni eesmärke parimal võimalikul moel ja mõistlike kuludega. Siseaudiitor allub ja annab aru juhatusele, kes suunab siseaudiitori tegevust, kinnitades siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Siseaudiitor annab kord aastas ülevaate oma tegevusest nõukogule. Siseaudiitor juhindus oma tegevust kavandades ja läbi viies *The Institute of Internal Auditors* siseaudiitorite eetikakoodeksi põhimõtetest, kuid siseauditi rahvusvaheliste standardite põhimõtteid järgis niivõrd, kuivõrd neid on võimalik ja mõistlik järgida väikeses organisatsioonis.

Siseaudiitor sai täita oma ülesandeid 2012. aastal sõltumatuna ja objektiivselt. Siseaudiitori peamistes ülesannetes ja töökorralduses olulisi muudatusi ei toimunud.

Siseaudiitori siseauditi ala tegevust suunas peamiselt strateegiline plaan aastateks 2011–2015. Siseaudiitor auditeeris 2012. aastal kahte põhivaldkonda: Finantsinspektsiooni põhitegevust ehk tegevust finantsjärelevalve korraldamisel ning organisatsiooni siseelu ja töökorraldust. Finantsjärelevalve valdkonna olulisemate auditite käigus hinnati rahvusvaheliste kokkulepete toimimist, haldusaktide andmiseks tõendite kogumist ja hindamist ning teabevahetuse toimimist finantsjärelevalvete ja keskpankade vahel kriisilukorras – AB Bankas Snoras juhtumil ajal. Samuti eluliselt tähtsate järelevalvevaldkondade sisenormistikuga kaetust; krediidiasutuste äriinide funktsioonisiirde

korralduse järelevalve protsessi; Finantsinspektsiooni poolt määratud karistuste ja menetluste tulemuste avalikustamise printsiipide järgimist; elu- ja kahjukindlustuse uue kapitaliregulatsiooni Solventsus II järelevalverežiimi ettevalmistamise protsessi; pankade organisatsioonikorralduse ja juhtimise järelevalve protsessi; olulise osaluse loa taotluse menetlusi; pankade ja makseasutuste kohapealsete kontrollide protsessi ja kapitalinõuete uue regulatsiooni CRD IV (*Capital Requirements Directive*) ettevalmistusprotsessi.

Siseaudiitor hindas Finantsinspektsiooni siseelu ja töökorralduse olulisemate siseregulatsioonide järgimist.

Nõukogu ja juhatuse otsuste täitmise distsipliin oli 2012. aastal hea. Finantsinspektsiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimus olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt. Siseaudiitoril ei olnud 2012. aastal põhjust menetleda ühtegi raiskamise, vara väärkasutuse ega ka eelarvedistsipliini olulise rikkumise juhtumit.

Huvide konflikti ennetamise meetmed toimusid seaduses sätestatud nõuete kohaselt ja Finantsinspektsiooni töötajad suhtusid huvide konflikti ennetamisse küllaldase vastutustundega.

Siseaudiitor ei tegelenud vajaduse puudumise tõttu 2012. aastal riigisaladuse ja välisriigi salajase teabe kaitse aspektidega, kuigi nimetatud valdkond kuulub siseaudiitori ülesannete hulka.

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine ning kehtetuks tunnistamine
Finantsinspektsioon andis 2012. aastal krediitiasutuse tegevusloa AS-ile DNB Liising (äriühingu nimeks on alates 31. augustist 2012 AS DNB Pank). Varasemalt tegutses Bank DNB A/S Eesti pangandusturul filiaalina.

2012. aastal andis Finantsinspektsioon osaühingule GRAPE TAX-FREE loa makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi kasutamiseks. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi luba võimaldab osaühingul GRAPE TAX-FREE osutada raha siirdamise teenust. Erandi loa puhul kehtivad tegevusloa taotlemiseks lihtsustatud nõuded ja eeldus on, et äriühingu eelneva 12 kuu maksetehingute keskmine kogusumma ei ületa 1 miljonit eurot kuus.

Finantsinspektsioon väljastas makseasutuse tegevusloa Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistule, kellel oli varasemalt luba makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi kasutamiseks. Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistule väljastatud makseteenuste osutamise tegevusloa võimaldab Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistul osutada järgnevaid makseteenuseid: maksekontole sularaha sissemaksmine; maksekontolt sularaha väljavõtmine; maksetehingute täitmine, sealhulgas raha ülekandmine makseteenuse pakkuja juures avatud maksekontole; maksetehingu täitmine, kui raha on makseasutuse kliendile antud laenuna; maksetehingute täitmine, kui maksja nõusolek makse tegemiseks antakse telekommunikatsiooni-, digitaalse või infotehnoloogilise seadme abil ning maksetehing tehakse telekommunikatsiooni võrgu, infotehnoloogilise süsteemi või muu sellesarnase võrgu haldaja vahendusel, kes tegutseb üksnes vahendajana makseasutuse kliendi ja kaupade või teenuste pakkuja vahel.

Kahele tegevusloa taotlenud makseasutusele Finantsinspektsioon tegevusloa väljastamisest keeldus.

Makseasutused kuuluvad Finantsinspektsiooni järelevalve alla alates 2011. aastast vastavalt makseasutuste ja e-raha asutuste seadusele. Ilma vastava tegevusloata tohtisid äriühingud makseteenuseid osutada kuni 30. aprillini 2011.

Samuti anti tegevusloa ühele uuele fondivalitsejale 4Times Capital AS-ile klausliga, et 4Times Capital AS-il ei ole õigust valitseda eurofonde. Eurofondid on investeerimisfondide seaduse tähenduses ühes Euroopa Liidu (EL) liikmesriigis asutatud fondid, mille osakuid või aktsiaid võib pakkuda kõigis teistes liikmesriikides.

Kahjukindlustusandja Seesam Insurance AS sai 2012. aastal Finantsinspektsioonilt täiendava tegevusloa kahjukindlustuse edasikindlustuse pakkumiseks ning ERGO Kindlustuse AS-ile andis Finantsinspektsioon loa abistamisteenuste kindlustuse pakkumiseks.

Samuti andis Finantsinspektsioon 2012. aastal AS-ile Eesti Väärtpaberikeskus tegevusloa arveldussüsteemi korraldaja tegevusalal tegutsemiseks. Kuna arveldussüsteemi korraldaja tegevus ja väärtpaberite keskregistripidaja tegevus on omavahel tihedasti põimunud, olid menetlusse kaasatud ka Rahandusministeerium ja Eesti Pank.

Tabel 1. Tegevuslubade väljastamine 2012. aastal

Valdkond	Teenusepakkuja	Märkused
Fondivalitseja	4Times Capital AS	
Kahjukindlustusandja	Seesam Insurance AS	täiendav tegevusluba
Kahjukindlustusandja	ERGO Kindlustuse AS AS (alates 02.01.2013 ERGO Insurance SE)	täiendav tegevusluba
Krediidiasutus	AS DNB Liising	uus ärinimi DNB Pank
Makseasutus	OÜ GRAPE TAX-FREE	
Makseasutus	Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu	

2012. aastal tunnistas Finantsinspeksioon kehtetuks Parsum Partners AS-ile antud makseasutuse tegevusloa, kuna äriühingu tegevus ei vastanud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses sätestatud nõuetele. Samuti esitas ettevõtte finantsjärelevalvele oma aruannetes ebaõigeid andmeid ning rikkus kehtestatud omavahendite normatiivi.

Investeeringisühingu avalduse alusel seoses Trigon grupi tegevuse reorganiseerimisega tunnistas Finantsinspeksioon kehtetuks AS-ile Trigon Securities väljastatud investeeringisühingu tegevusloa ning täiendava tegevusloa investeeringisühinguga tegelemiseks. Samuti tunnistas Finantsinspeksioon investeeringisühingu avalduse alusel kehtetuks AS-ile SEB Enskilda väljastatud investeeringisühingu tegevusloa väärtpaberite pakkumise või emiteerimise korraldamiseks.

Nõutava tegevusloata finantsteenuste pakkumine

2012. aasta jooksul avaldati Finantsinspektsiooni kodulehel www.fi.ee 228 hoiatusteadet võimaliku ebaseadusliku investeeringisühingute osutaja kohta Euroopa Liidus, neist kolm teadet avalikustati Eestist pärit isikute kohta. Prokuratuuri saadeti kuriteokaebus karistusseadustiku §-s 372 sätestatud süüteo toimepanemises Briti Neitsisaartel registreeritud piiratud vastutusega äriühingu My Trade Markets Ltd kohta ning tehti koostööd teise kahe Eestist pärit ebaseadusliku teenusepakkuja teenuste kvalifitseerimise osas.

Investeeringis- ja pensionifondide registreerimine

2012. aastal registreeris Finantsinspeksioon kahe uue investeerimisfondi – Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond ja Early Fund II – tingimused. Uusi vabatahtlikke ega kohustuslikke pensionifonde 2012. aastal ei loodud.

2012. aastal registreeriti 29 investeerimisfondi tingimuste muudatusega. Tingimuste muudatuste käigus kontrollib Finantsinspeksioon tingimuste sätete täielikkust, selgust ja kooskõla õigusaktidega.

2012. aastal andis Finantsinspeksioon loa 4 fondi likvideerimiseks: SEB High-Yield Bond Fund, Kawe Investeeringisfond, Trigon Active Alpha Fond ja Redgate Intressifond.

Filiaalide asutamisevabaduse load

2012. aastal asutasid Euroopa Liidu liikmesriikide finantsasutused Eestis järgmised filiaalid:

Tabel 2

Teenusepakkuja	Valdkond
UADBB BALTO LINK Eesti filiaal	kindlustusmaakler
UADBB MAI Baltics Eesti filiaal	kindlustusmaakler
UAB DK PZU Lietuva	kahjukindlustusandja

Euroopa Liidu liikmesriikide finantsasutuste filiaalide järelevalvekorraldus põhineb vastastikuse usalduse põhimõttel. Filiaali järelevalve eest vastutab päritoluriigi järelevalveasutus. Filiaalile ei rakendu Eesti seadusandlusest tulenevad nõuded kapitaliga seotud normatiividele. Finantsinspeksioon kogub sellele vaatamata paljudelt väliskrediidiasutuste filiaalidelt järelevalvelist aruandlust eesmärgiga analüüsida, kuidas filiaalide tegevus võib mõjutada Eestis väljastatud tegevusloa alusel tegutsevaid turuosalisi.

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadustega kehtestatud usaldusväarsuse kriteeriumitele. Olulisemateks nõueteks on isiku laitmatu ärialane reputatsioon, läbipaistvad ärisidemed ja võime tagada ettevõtte usaldusväärne juhtimine. Finantsinspektsioonil on õigus keelata olulise osaluse omandamine kui isik Finantsinspektsiooni hinnangul nimetatud nõuetele ei vasta.

2012. aasta jooksul viis Finantsinspektsioon läbi olulise osaluse menetlused 9 järelevalvesubjekti suhtes. Ühel juhul keelas Finantsinspektsioon olulise osaluse omandamise, kuna järelevalvele ei olnud lõplikult teada rahaliste ja mitterahaliste vahendite päritolu, mille eest kavatseti oluline osalus omandada.

Ühinemised

Finantsinspektsioon andis 2012. aastal ERGO Kindlustuse AS-ile ühendava kindlustusandjana loa ühinemiseks Läti Vabariigis registreeritud ja tegutseva äriühinguga „ERGO LATVIA” apdrošināšanas akciju sabiedrība ning Leedu Vabariigis registreeritud ja tegutseva äriühinguga akcine draudimo bendrove «ERGO Lietuva», st moodustati Euroopa äriühing. Ühinenud Euroopa äriühing kannab alates 2013. aastast nime ERGO Insurance SE.

Tabel 3. Oluliste osaluste omandamine 2012. aastal

Valdkond	Järelevalvesubjekt	Osaluse omandamist või suurendamist taotlenud isik	Märkused
Fondivalitseja	BPTAM Estonia AS	Evli Pankki Oy	Luba kaudse olulise osaluse omandamiseks
Krediidiasutus	AS Eesti Krediidipank	Bank of Moscow	Luba otsese üle 50%-lise ja kontrolliva olulise osaluse omandamiseks
Krediidiasutus	AS Eesti Krediidipank	VTB Bank	Luba kaudse olulise osaluse omandamiseks
Krediidiasutus	AS Eesti Krediidipank	LLC VTB Debt centre	Luba kaudse olulise osaluse omandamiseks
Makseasutus	ETK Finants AS	Eesti Tarbijateühistute Keskühistu	Luba otsese üle 50%-lise olulise osaluse omandamiseks
Krediidiasutus	MARFIN PANK EESTI AS (alates 07.05.2012 Versobank AS)	Vadym Iermolaiev	Luba kaudse olulise osaluse omandamiseks
Krediidiasutus	MARFIN PANK EESTI AS (alates 07.05.2012 Versobank AS)	UKRSELHOSPROM PCF LLC	Luba otsese üle 50%-lise olulise osaluse omandamiseks
Fondivalitseja	Northen Star AS	Northen Star Partners Oy	Luba otsese üle 50%-lise ja kontrolliva olulise osaluse omandamiseks

Piiriülene finantsteenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides tegevusluba omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusluba taotlema. Piirülese teenuse osutamist võib alustada peale seda, kui välisriigi järelevalveorgan on teavitanud Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed.

Tabel 4. Piiriüleste teenuste pakkujad Eestis¹

	Arv seisuga 31.12.2012	Arv seisuga 31.12.2011
Pangateenused	276	263
Investeermisteenused	1 393	1 295
Kahjukindlustusteenused	401	363
Elukindlustusteenused	94	90
Kindlustusmaakleri teenused	892	868
Kindlustusagendi teenused	1 370	1 344
Fondivalitsemisteenused	17	17
Investeermisfondid	57	61
E-raha teenused	27	15
Makseteenused	120	86

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent esindab kindlustusandja huve, vahendades kindlustusandja teenuseid. Seisuga 31. detsember 2012 tegutses Eestis 38 kindlustusmaaklerit, 4 välismaise kindlustusmaakleri filiaali ja 558 kindlustusagenti.

Kindlustusagendid kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusandja, keda agent esindab. Kindlustusagentide nimekirja on kättesaadav Finantsinspektsiooni koduleheküljel www.fi.ee.

2012. aastal ühtegi uut Eestis asutatud kindlustusmaaklerit kindlustusvahendajate nimekirja ei kantud.

Prospektide registreerimine

Finantsinspektsioon registreeris 2012. aasta jooksul kaks prospektidirektiivi alusel koostatud prospekti ja ühe rahandusministri määruse alusel koostatud prospekti. Prospektidirektiivi alusel koostatud prospektideks olid AS-i Pro Kapital Grupp aktsiate avalik pakkumine ja noteerimine ning avaliku pakkumise ebaõnnestumisele järgnenud olemasolevate aktsiate kauplemisele võtmine. Samuti registreeriti Finantsinspektsiooni poolt AS Gemhill võlakirjade avaliku pakkumise prospekti lisa.

2012. aasta jooksul teavitati Finantsinspektsioon 51 korral mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi järelevalveasutuse poolt registreeritud Eestis avalikult pakutavate väärtpaberite prospekti või selle lisa registreerimisest.

¹ Vastavalt kindlustusvahenduse direktiivile (2002/92/EÜ) toimub kindlustusvahendajate piiriülene teenusepakkumine lihtsustatud korras, mille kohaselt ei pea kindlustusvahendaja enne teenuse osutamist sellest teavitama sihtriiki. Seega käesolevas tabelis esitatud andmed hõlmavad üksnes neid kindlustusvahendajaid, kes on teenuse osutamisest Finantsinspektsiooni teavitanud.

3.3.2 • Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring

Finantsinspektsiooni strateegiliseks tegevuseesmärgiks on riskide ettevaatav analüüs eesmärgiga rakendada esmajoones rikkumisi ennetavaid abinõusid. Turuosaliste kohapealsete kontrollide kohta leiab informatsiooni alapunktist 3.3.3.

Krediidiasutused

Krediidiasutuste riskianalüüsi viis Finantsinspektsioon 2012. aastal läbi tavapärase kvartalialanalüüside vormis. Analüüside käigus hinnatakse majanduskeskkonna ja finantsturu kui teraviku arengute kõrval Eestis tegutsevate krediidiasutuste kõiki olulisemaid riskivaldkondi – krediidi-, operatsiooni-, likviidsus-, turu- ja muid riske. Seejuures tuginetakse nii kvantitatiivsele kui ka kvalitatiivsele informatsioonile. Lisaks jälgitakse krediidiasutuste kasumlikkust ning normatiivide täitmist. Analüüside tulemused on oluliseks sisendiks järelevalvetegevuse planeerimisel ning esmaseks infoallikaks kohapealsete kontrollide läbiviimisel.

Majanduskeskkonna arengutest lähtuvalt oli 2012. aastal Finantsinspektsiooni teravdatud tähelepanu all likviidsusrisiki valdkond ning jätkuvalt krediidiasutuste laenuportfellide kvaliteet.

Basel II kapitali adekvaatsuse raamistiku ühe komponendi, sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 raames viis Finantsinspektsioon ka 2012. aastal krediidiasutustes läbi järelevalvelise hinnangu protsessi SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*). Pillar 2 koosneb kahest teineteist täiendavast komponendist: krediidiasutuste endi poolt rakendatavast sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessist ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) ning järelevalveasutuste poolt rakendatavast järelevalvelise hinnangu protsessist SREP. SREP eesmärgiks on anda hinnang krediidiasutuse sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi ICAAP usaldusväärsusele ja kapitalivajadusele. Järelevalvelise hinnangu tulemusena võib Finantsinspektsioon määrata krediidiasutusele regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi abinõusid.

Pangandussektori täiendavaks kapitalinõudeks Pillar 2 raames kujunes võrreldes Pillar 1 kapitalinõudega 97 miljonit eurot, sealjuures oli suurpankade täiendavaks kapitalinõudeks 65 miljonit eurot ehk see oli 9% suurem kui Pillar 1 ja väikepankadel 32 miljonit eurot ehk 51% suurem kui Pillar1. Eestis tegutsevate krediidiasutuste kapitaliseeritus oli järelevalvelise hinnangu kohaselt tugev ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

2012. aastal hindasid nii Finantsinspektsioon kui ka krediidiasutused kapitali piisavust erinevate negatiivsete stsenaariumite võimaliku realiseerumise korral. Läbiviidud stressitestid matkisid suuremal või vähemal määral juba läbielatud kriisi kordumist tulevikus. Stressitestide eesmärgiks oli välja selgitada krediidiasutuste laenuportfellide krediidiriskiga seotud ohud ning hinnata krediidiasutuste võimet täita regulatiivseid normatiive konservatiivsete stsenaariumite realiseerumise korral. Majanduskeskkonda ja krediidiasutuste sisemisi kapitaliplaane arvestades oli krediidiasutuste kapitaliseeritus konservatiivsete stressistsenaariumite realiseerumise korral rahuldav ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

Selleks, et omada paremat ülevaadet eraisikutele väljastatud eluasemelaenude kvaliteedi kohta, jätkas Finantsinspektsioon ka 2012. aastal eluasemelaenude monitooringuga. Alates 2010. aasta teisest poolaastast on krediidiasutuste eluasemelaenu portfellide kvaliteet tasapisi paranenud. 2012. aastal toimus siin oluline paranemine – üle 90 päeva viivises olevate laenude jääk vähenes 34% võrra. 2012. aasta lõpu seisuga moodustasid üle 90 päeva viivises olnud eluasemelaenud 2% eluasemelaenude koguportfelist (2011. aasta lõpus 3,1% portfelist). Pangad olid allahindluste tegemisel jätkuvalt väga konservatiivsed, üle 90-päevased viivislaenud olid provisjonidega kaetud üle 80% ulatuses.

2012. aastal laenuaktiivsus eluasemelaenu turul veidi kasvas. Kuivõrd krediidasutused ei ole oma laenuitingimusi oluliselt muutnud, oli laenuaktiivsuse kasvu põhjuseks eelkõige laenu nõudluse mõningane suurenemine, mida toetasid stabiliseerunud kinnisvaraturg ja madalad baasintressimäärad.

Sarnaselt eelnevatele aastatele viis Finantsinspeksioon ka 2012. aastal läbi likviidsusriski monitooringu, mille raames kaardistati krediidasutuste olukord likviidsuse tagamisel ning anti hinnangud likviidsusriski realiseerumise võimalusele erinevates krediidasutustes. Likviidsusriski monitooringu põhitähelepanu oli seotud ettevalmistustega üleminekuks uuele kapitalinõuete regulatsioonile.

Uue kapitalinõuete direktiivi CRD IV ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsekohalduva määrusega *Capital Requirements Regulation* (CRR) võetakse Euroopa Liidus üle Baseli Pangajärelevalve Komitee suunised pankade vastupanuvõime suurendamiseks kriisisituatsioonides (Basel III). Uus regulatsioon, mis Euroopa Liidus jõustub tõenäoliselt 2014. aasta alguses, seab senisest rangemad nõuded krediidasutuste kapitali kvaliteedile, kehtestab senisest kõrgemad kapitalinõuded ning uute normatiividena ka kvantitatiivsed likviidsusnormatiivid.

Likviidsusriski järelevalve oli 2012. aastal oluline ka emapankade gruppide tasemel, mille raames toimus Finantsinspektsioonil tihe piiriülene koostöö krediidasutuste päritoluriikide järelevalvetega.

Selleks, et hinnata krediidasutuste valmisolekut üleminekuks uuele kapitaliregulatsioonile, viis Finantsinspeksioon 2012. aastal läbi CRD IV/CRR mõju analüüsi. Mõjuanalüüs näitas, et valdav enamik Eesti krediidasutusi on juba praegu võimelised täitma nii kõrgemaid kapitalinõudeid kui ka uusi kehtestata- vaid likviidsuse ning finantsvõimenduse normatiive. 2012. aasta oktoobris alustati likviidsusnäitajate kui Eesti pangandussek- torit enim mõjutavate normatiivide igakuise monitooringuga, mida on plaanis jätkata kuni kohustuslike likviidsuse aruannete kehtestamiseni Euroopa ühtse usaldatavusnormatiivide aru- andluse paketi COREP (*Common Reporting*) koosseisus.

Pankade investeerimisteenuste alases järelevalves keskenduti 2012. aastal väärtpaberituru seaduse ja reklaamiseaduse täit- mise kontrollile, mille käigus kontrolliti eelkõige klientidele ja avalikkusele esitatavat teavet investeerimisteenuse osutamisel ning teenuste kohta esitatavaid reklaami- ja müügimaterjale. Kõnealuses valdkonnas krediidasutuste tegevuses olulisi puu- dusi ei leitud.

Kindlustusandjad

Kindlustusandjate järjepidev riskimonooring toimub samuti kvartalialanalüüside vormis, analüüside aluseks on kvantitatiivne järelevalveline aruandlus. Regulaarsete riskianalüüside kaudu hinnatakse kindlustusandjate kindlustus-, turu-, likviidsus-, krediidi- ja operatsiooniriske ning järelevalveliste normatiivide täitmist. Lisaks hinnatakse ka väliskeskonnast tulenevaid riske ja nende mõju kindlustussektori üldisele arengule.

Elukindlustusandjate järelevalves oli Finantsinspektsiooni teravdatud tähelepanu all tururisk. Nimelt muutsid 2012. aastal jätkuvalt madalal tasemel püsinud intressid investeerimiseks sobivate finantsinstrumentide leidmise elukindlustusandjate jaoks keeruliseks, selliste finantsinstrumentide leidmine on aga elulise tähtsusega selleks, et tagada klientide jaoks pikaajalise kohustusena antud intressigarantii. Investeerimiskeskonna ebastabiilsus on tekitanud olukorra, kus intressigarantiiga tooteid (v. a pensionikindlustuslepingud) pakkus 2012. aastal aktiivselt vaid üks Eestis tegutsev elukindlustusandja.

Elukindlustusandjates kontrolliti samuti klientidele teabe esita- mist nii lepingueelselt kui ka lepingu kestel.

Kahjukindlustusandjate järelevalves oli Finantsinspektsiooni suurema tähelepanu all jätkuvalt kindlustusrisk, mis kindlus- tussektoris tiheneva konkurentsi tingimustes nõuab pidevat tariifide korrigeerimist kindlustusandjate poolt.

Kahjukindlustusandjates kontrolliti samuti, kuidas täidetakse kohustusi, mis on seotud kindlustuslepingu sõlmimisel aval- datava teabe esitamisega. Kontrolliti ka kindlustuslepingu sõlmimise järgsete kohustuste täitmist kindlustusandjate poolt, sealhulgas kahjude käsitlemist ja hüvitamist.

Kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste piisava kaetuse tagamiseks viivad kindlustusandjad vähemalt kord aastas läbi kohustuste adekvaatsuse testi, kus arvestatakse hindamise hetkel kehtivate tegelike sisendite väärtustega. See tähendab, et hindamise hetkel võetakse arvesse tegelik suremusrisk, kulud, inflatsioon, intressimäär jne. Kohustuste adekvaatsuse testi negatiivse tulemuse puhul suurendavad kindlustusandjad kindlustusvõtjate huvide kaitseks oma kohustusi. Testi eeldused ja tulemused kajastuvad nii kindlustusandjate avalikes aastaaruannetes kui ka finantsjärelevalvele esitatavas vastutava aktuaari aruandes. Viimase alusel on finantsjärelevalvel võimalik anda hinnang kindlustusandjate poolt püstitatud eelduste sobivusele.

Lisaks Finantsinspektsiooni korrapärastele analüüsidele on Eesti finantsjärelevalvele oluliseks sisendiks ka Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA poolt läbiviidavad regulaarsed riskimonitooringud EL liikmesriikides. EIOPA tegevuse üheks eesmärgiks on üle-euroopaliste süsteemsete riskide jälgimine, hindamine ja mõõtmine. Nimetatud riskimonitooringute raames annab Finantsinspektsioon kaks korda aastas hinnangud riskide tähtsusele ja nende võimalikele arengusuundadele Eesti kindlustusturul eeloleval poolaastal.

Seoses globaalselt ebasoodsa investeerimiskeskonnaga alustas EIOPA 2012. aastal üle-euroopalise intressiriski kaardistamisega, et selle põhjal kavandada järelevalvelised tegevused võimalike probleemide ennetamiseks. EIOPA fookuses oli peamiselt kindlustusandjate toimetulek intressikeskkonna jätkuva madalseisu korral, muuhulgas võimalik mõju kindlustusandjate likviidsusele ning vastavasisulise mõjuanalüüsi läbiviimine.

2012. aastal saatis Finantsinspektsioon kindlustusandjatele küsimustiku eesmärgiga saada teavet kindlustusandjate IT valdkonna talitluspidevuse erinevate aspektide kohta ning samuti oli eesmärgiks saada ülevaade sellest, kuidas vastab kindlustusandjate IT korraldus Finantsinspektsiooni vastava valdkonna juhenditele. Laekunud vastuste põhjal koostati edasine järelevalvetegevuse plaan.

Jätkuvalt olid ka 2012. aastal aktuaalsed elu- ja kahjukindlustuse uue kapitaliregulatsiooni Solventsus II järelevalverežiimi rakendamise ettevalmistamisega seotud tegevused, mis peavad tagama kindlustusandjate riskide juhtimise kogu Euroopas ühetaoliselt tunnustatud tavade kohaselt. Solventsus II harmoneerib Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevate kindlustusandjate riskipõhise kapitali ja riskide juhtimise reeglistiku alates juhtimissüsteemidest kuni tulemuste avalikustamise ja aruandluseni.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskendus Finantsinspektsioon kindlustusmaakleri kohustuste täitmise kontrollile osas, mis puudutab maakleri poolt kindlustusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamist ja kindlustusvõtjale parima pakkumise tegemist ning samuti maakleri poolt kliendile vahendustasu suuruse avaldamist. Kontrollide käigus ilmnis kindlustusmaaklerite tegevuses teatud puudujääke kindlustusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamisel, samuti sellise huvi sisu salvestamisel kindlustusmaakleri andmebaasides.

Täiendavalt kontrolliti tegevuse üleandmist kolmandatele isikutele kindlustusmaaklerite poolt ning hinnati sellise üleandmise vastavust õigusaktidele. Samuti juhtis kindlustusmaaklerite ja kindlustusandjate tähelepanu võimalikele huvide konfliktile olukordadele lepingutes, mis sätestavad kindlustusandja poolt kindlustusmaakleritele vahendustasu maksmise.

Investeerimis- ja pensionifondid

Pensionifondide järelevalves kontrollis Finantsinspektsioon eeskätt, kuidas on pensionifondide fondivalitsejate poolt juhitud investeerimisriskid. Finantsinspektsioon viis fondivalitsejates läbi mitmed riskijuhtimisalased kohapealsed kontrollid. Riskijuhtimise kontrollide raames hinnati fondivalitsejate siseprotseduure fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisel, nende vastavust õigusaktidele ja Finantsinspektsiooni juhenditele „Nõuded fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele“.

Aastatel 2011–2012 on Finantsinspeksioon kõikides pensionifondivalitsejates läbi viinud põhjalikud riskijuhtimise lahendite ja protseduuride kontrollid. Finantsinspeksiooni hinnangul on areng riskide juhtimisel olnud märkimisväärne ning pensionifondide investeringute riskide juhtimise tase on hea.

Arvestades muudatusi EL õiguses, eelkõige UTIC IV direktiivi (2009/65/EÜ) ehk eurofonde käsitleva direktiivi ning sellest tulevaid muudatusi investeerimisfondide seaduses, teostas Finantsinspeksioon vastavad rakendamise kontrollid Eestis asutatud eurofondide fondivalitsejates. Muudatused puudutasid teatud aspekte fondivalitseja organisatsioonilises ülesehituses, näiteks riskide ja huvide konfliktide juhtimist jmt. Samuti puudutasid muudatused investoritele esitatavat teavet. Fondivalitsejal on kohustus esitada tema poolt valitsetavate fondide kohta teavet muuhulgas lihtsal kujul (nn investorile esitatav põhiteave), mis peaks võimaldama fondi olulisi tingimusi mõista ka investeerimisalast kutseoskust mitteomaval investoril.

Investeerimis- ja pensionifondide investeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud piirangutele kontrollib Finantsinspeksioon igakuiselt fondivalitsejate poolt järelevalvele esitatavate aruannete põhjal. Arvestades investeringuid 2012. aasta lõpu seisuga, hõlmas selline kontroll igakuiselt ligikaudu 3151 investeringut.

Fondivalitsejate finantsseisundi kohta koostab Finantsinspeksioon sarnaselt teistele finantssektoritele samuti kvartalipõhiseid riskianalüüse, kus jälgitakse fondivalitsejate kasumlikkust ning usaldatavusnõuete täitmist. Lisaks regulaarselt finantsjärelevalvele esitatavale aruandlusele edastas Finantsinspeksioon 2012. aastal fondivalitsejatele *ad hoc* päringuid selleks, et hinnata EL suurema võlakooomusega riikidega seotud otseste riskide suurust ning saada täpsem ülevaade fondivalitsejate poolt hallatavatest kliendivaradest. 2012. aastal kohtuti eelkõige nende fondivalitsejatega, mille puhul vajati täiendavat teavet kas fondivalitseja äritegevuse kohta või kerkis üles vajadus uuendada teavet fondivalitseja konsolideerimisgrupi ülesehitusest ja finantsseisundist.

2012. aastal rikkus usaldatavusnõuete neto-omavahendite minimaalsuuruse nõuet kaks fondivalitsejat. Järelevalve huvikeskmes olid aga veel mitmed teised fondivalitsejad. Näiteks palus Finantsinspeksioon 2012. aastal mõnel fondivalitsejal esitada tavapärasest detailsemat infot oma finantsseisundi ja äritegevuse jätkusuutlikkuse kohta, sealhulgas paluti esitada täiendava kapitaliseerimise kava, kohustati esitama tavapärasest tihedamalt aruandeid ja tehti täitmiseks kohustuslikke ettekirjutusi.

Nii fondivalitsejates kui ka investeerimisühingutes viidi 2012. aastal läbi ka väärtpaberituruseaduse ja reklaamiseaduse täitmise kontrollid, mille käigus kontrolliti eelkõige fondivalitsemise ja investeerimisteenuse osutamisel klientidele ja avalikkusele esitatavat teavet ja teenuse kohta esitatavaid reklaami- ja müügimaterjale. Turuülese kontrolli käigus olulisi puudusi fondivalitsejate ja investeerimisühingute tegevuses ei tuvastatud.

Investeerimisühingud

Investeerimisühingute järelevalve toimub samuti kvartaalsete riskianalüüside vormis. Analüüside käigus hinnatakse investeerimisühingute avatud valuutaposisioone ja väärtpaberinvesteringuid, laenuodega seotud riskide kontsentreerumist vastaspoolte ja klientide suhtes, likviidsuse olukorda jms. Analüüside aluseks on järelevalveline aruandlus, mida investeerimisühingud on kohustatud Finantsinspeksioonile esitama vähemalt kord kvartalis ja mis sisaldab detailset informatsiooni järelevalvesubjektide poolt omandatud väärtpaberite ning tuletisinstrumentide kohta, kust selguvad kohustused klientide ees, likviidsuse tase ja kapitaliseeritus ning muud olulised finantsnäitajad.

Lisaks on finantsjärelevalve jaoks vajadusel sisendiks ka investeerimisühingute sisemised riskiraportid, siseauditi ja vastavuskontrolli aruanded ning juhtkondadega kohtumistel saadud selgitused. Riskianalüüside tulemustele toetudes otsustab Finantsinspeksioon, milliseid järelevalvemeetodeid turuosaliste tegevuse suunamisel rakendada – alates märgukirjadest, puuduste kõrvaldamiseks tegevuskavade nõudmisest kuni täitmiseks kohustuslike ettekirjutuste või trahvideni.

2012. aastal oli Finantsinspeksiooni põhitähelepanu suunatud nõrgema finantsseisundiga investeerimisühingute tegevuse jälgimisele. Finantsinspeksioon nõudis aasta jooksul kahelt investeerimisühingult abinõude rakendamist nende tegevuses esinevate riskide maandamiseks või finantsseisundi tugevdamiseks, mis turuosaliste poolt ka täideti.

Lisaks riskianalüüsidele ja tegevuse järjepidevale monitooringule viib Finantsinspeksioon kord aastas läbi põhjalikuma investeerimisühingute riskide hindamise, mille raames võib Finantsinspeksioon kehtestada täiendava kapitalinõude juhul, kui investeerimisühingu riskid on alahinnatud või investeerimisühingu riskijuhtimine ja sisekontrollisüsteemi toimimine ei ole piisavalt tõhusad.

Järelevalvelise hinnangu põhjal kujunes investeerimisühingute täiendavaks kapitalinõudeks 18 miljonit eurot, mis on ligikaudu 2,6 korda regulatiivsest kapitalinõudest suurem.

Makseasutused

Makseasutuste järelevalves keskenduti eeskätt rahapesu tõkestamise alaste meetmete kontrollimisele, samuti hinnati kasutatavate ärimudelite vastavust makseteenuste regulatsioonile. Lisaks oli kõrgendatud tähelepanu all omavahendite nõude täitmine makseasutuste poolt, seda ka pikemas perspektiivis.

Makseasutuste järjepidev monitooring toimub kvartalite lõikes läbiviidava riskianalüüsi vormis, mille aluseks on nii makseasutuste poolt esitatud kvantitatiivne informatsioon oma tegevuse kohta kui ka kvalitatiivne info.

Kui 2012. aasta lõpuni olid makseasutused kohustatud Finantsinspeksioonile esitama kapitalinõude täitmist puuduvat aruandlust, siis alates 31. detsembrist 2012 laienes oluliselt Finantsinspeksiooni võimalus jälgida ja hinnata makseasutuste tegevuse teisi olulisi finantsriske, kuna makseasutustel on nüüd kohustus järelevalvele esitada ka bilanss ja kasumiaruanne.

Järelevalve riskianalüüsid hõlmavad eelkõige täistegevusloaga tegutsevaid makseasutusi. Analüüside põhjal otsustatakse rakendatavad järelevalvelised abinõud, näiteks nõudis Finantsinspeksioon 2012. aastal makseasutuselt tegevuskavasid rikkumiste ennetamiseks või lõpetamiseks. 2012. aastal tunnistas Finantsinspeksioon ühe makseasutuse tegevusloa kehtetuks, kuna äriühingu tegevus ei vastanud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses sätestatud nõuetele.

Väärtpaberiturg

Turujärelevalve valdkonnas koostatakse iganädalast turuseire raportit kauplemise ja teabe avaldamise anomaaliate tuvastamiseks. Turuseire raport koosneb turgu kirjeldavast faktilisest ja hinnangulisest osast ning võimalike anomaaliate kirjeldusest.

Väärtpaberiturul igapäevaselt toimuvate tehingute seire tulemusena avastas Finantsinspeksioon ka 2012. aastal mitukümme turumanipulatsiooni kahtlusega üksiktehingut, mida kontrolliti vastavates järelevalvemenetlustes. Samuti alustati ja jätkati emitentide suhtes menetlusi, mis puudutasid eelkõige teabe avalikustamisega seotud nõuete võimalikku rikkumist.

Finantsinspeksioon teavitas mitmel korral teiste riikide finantsjärelevalve asutusi võimaliku turukuritarvituse kahtlusest seoses välisturgudel noteeritud väärtpaberiga, tuginedes rutiinse järelevalvetegevuse käigus tuvastatud faktidele või mõne Eesti väärtpaberituru kutselise osalise poolt Finantsinspeksioonile esitatud kahtlustele.

2012. aastal viis Finantsinspeksioon läbi tavapärase kontrolli eesmärgiga selgitada, kas väärtpaberituru seaduse mõistes emitendi juhi definitsioonile vastavad isikud, samuti emitentidega seotud juriidilised isikud on vastava emitendi aktsiatega tehtud tehingutest Finantsinspeksiooni nõuetekohaselt teavitanud. Puuduste korral selgitati välja nõuete täitmatajätmise põhjused ning haldusmenetluse korras nõuti teadete esitamist. Lisaks tehingutest teavitamisele kontrolliti ka emitentide poolt esitatud siseinfo valdajate nimekirjade vastavust seaduse nõuetele.

Väärtpaberiturgudel tehtavate investeerimisotsuste üheks peamiseks aluseks on emitentide korrektne ning läbipaistev finantsaruandlus. Seetõttu on Finantsinspektsiooni üheks oluliseks tegevusvaldkonnaks järelevalve aruandluse kvaliteedi ning usaldusväärsuse ja avalikkusele võrreldaval kujul esitamise üle. 2012. aastal viidi läbi seitsme emitendi finantsaruandluse järelevalvemenetlus. Puudustest teavitati emitente. Oluliseimate tähelepanekute osas koostati ülevaated EECS-i (*European Enforcers Coordination Sessions*) andmebaasi, mis võimaldab Euroopa järelevalveasutustel ühtlustada emitentide aruandluse vastavuse kontrolli Euroopa väärtpaberialasele IFRS aruandlusstandardile.

Üheteistkümnele emitendile saadeti märgukiri majandusaasta aruande puudulikkuse kohta osas, mis puudutas juhtkonna deklaratsiooni. Sellega seoses avalikustas kümme emitenti täiendava teabe viivitamatult. Hinnati ka juhtkonna võtmeisikute tasude avalikustamist. Audiitoritele ja kõikidele emitentidele saadeti ringkiri juhtkonna võtmeisikute määratlemisest ja nende tasude avalikustamisest NASDAQ OMX Tallinna börsi emitentide aastaaruannetes.

Emitentide 2011. aasta aastaaruannetes esines puudusi kapitali kohta teabe avalikustamisel. Finantsinspektsioon kontrollis sellega seoses põhjalikumalt viite emitenti.

2012. aastal vaadati üle kord, mille alusel investeerimisühingud ja krediidiasutused teavitavad Finantsinspektsiooni kõigist enda ja oma klientide poolt reguleeritud turul kauplemisele võetud väärtpaberitega tehtud tehingutest. Esitatud andmeid töödeldakse, säilitatakse ja edastatakse teistele EL finantsjärelevalve asutustele, neid kasutatakse finantsjärelevalve asutuste poolt väärtpaberiturul osalejate turukäitumise analüüsimiseks ning turukuritarvituste tuvastamiseks. Seoses vajadusega tõsta väärtpaberitehingute teavituste sisu kvaliteeti ning tõhustada andmevahetust Finantsinspektsiooni ja teiste EL järelevalveasutuste vahel, arendati 2012. aastal infosüsteemi ning muudeti õigusakte. 11. juulil 2012 jõustunud muudatuste tulemusena ühtlustus kohalik andmevahetus järelevalvesubjektide ja Finantsinspektsiooni vahel nende tehniliste põhimõtete ja ülesehitusega, millel põhineb andmevahetus teiste EL liikmesriikide järelevalveasutustega.

Emitentide juhtimispraktika läbipaistvuse tagamiseks viis Finantsinspektsioon läbi emitentide 2010. ja 2011. majandusaasta Hea ühingujuhtimise tava (HÜT) aruannete analüüsi. Hea ühingujuhtimise tava on eelkõige börsiettevõtetele järgmiseks mõeldud normide kogu. HÜT-i juhised on soovituslikud, kuid 2009. aasta 1. juulil või hiljem alanud aruandeperioodide kohta on börsiemitentidel kohustus majandusaasta aruande tegevusaruande osana Hea ühingujuhtimise tava aruanne koostada. Tavas kirjeldatud põhimõtete järgimine ei ole emitentide jaoks kohustuslik, küll aga tuleb nende täitmisest loobumist selgitada.

HÜT-i aruande koostamise eesmärk on aktsionäride õiguste tugevdamine ja emitendi juhtimise arusaadavamaks ning läbipaistvamaks muutmine. Finantsinspektsiooni ülevaade Hea ühingujuhtimise tava täitmise aruannetest aitab emitentidel ja turul tervikuna liikuda suurema ja sisulisema läbipaistvuse poole ning võimaldab huvitatud isikutel hinnata muid arenguid seoses börsiaktiaseltside juhtimisega. HÜT-i aruanded annavad muuhulgas võimaluse hinnata emitendi kohta kättesaadava informatsiooni piisavust ning ka seda, kas läbi juhtimise hoolsa ja lojaalse käitumise on äriühingu juhtimine korraldatud majanduslikult kõige otstarbekamal viisil.

2010. ja 2011. majandusaasta kohta koostatud HÜT aruanded ei erinenud oluliselt eelnevate aastate aruannetest. Mitme emitendi puhul oli täheldatav pigem formaalne lähenemine, kus HÜT-i järgimatajätmise põhjuseid selgitati ebapiisavalt või jäeti need üldse nimetamata. Finantsinspektsioon leidis aruannetest ka faktivigu, mistõttu soovitas Finantsinspektsioon emitentidel edaspidi aruannetes esitatud faktide kontrollimise hoolikamalt suhtuda. Finantsinspektsioon leiab jätkuvalt, et emitentidel on võimalik HÜT-i aruandeid täita või täitmisest loobumist selgitada põhjalikumalt ning pakkuda aktsionäridele igakülgsemat informatsiooni.

3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll

2012. aastal kvartalite lõikes läbi viidud regulaarsed riskianalüüsid hõlmasid kõiki järelevalvesubjekte. Samuti analüüsiti krediitiasutuste kapitali piisavust SREP protsessi raames, viidi läbi krediidiriski stressitestid, mitmed riskipõhised kitsamalt piiritletud analüüsid ning osaleti piiriüleste finantsgruppide järelevalvekolleegiumite töös, sealhulgas ühises riskihindamise alases tegevuses.

Krediitiasutused

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2012. aastal läbi kohapealsed kontrollid järgmistes krediitiasutustes: Tallinna Äripanga AS ning Danske Bank A/S Eesti filiaal.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati krediitiasutustes:

- üldjuhtimist;
- talitluspidevuse protsessi üldist korraldust;
- esmatähtsate äriprotsesside talitluspidevus- ja taasteplaane;
- infotehnoloogiliste süsteemide taasteplaane;
- krediiditegevust ja krediidiriski juhtimist;
- likviidsuse juhtimist;
- aruandluse korraldust;
- siseauditi funktsiooni toimimist.

Kindlustusandjad

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2012. aastal läbi kohapealsed kontrollid järgmistes kindlustusandjates: ERGO Kindlustuse AS, AS SEB Elu- ja Pensioonikindlustus ja Salva Kindlustuse AS.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati kindlustusandjates:

- infoturbe protsessi ja talitluspidevuse valdkonna korraldust;
- kohustusliku teabe esitamist kindlustusvõtjatele;
- kahjude käsitlemist ja hüvitamist.

Kindlustusmaaklerid

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2012. aastal läbi kohapealsed kontrollid järgmistes kindlustusmaaklerites: Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ, OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid ja Vagner Kindlustusmaakler AS.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati kindlustushuvi väljaselgitamise ja parima pakkumise tegevusega seotud kohustuste täitmine kindlustusmaaklerite poolt.

Fondivalitsejad ja investeerimisühingud

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2012. aastal läbi kohapealsed kontrollid järgmistes fondivalitsejates ja investeerimisühingutes: Swedbank Investeerimisfondid AS, Danske Capital AS, Nordea Pensions Estonia AS, Admiral Markets AS ja AS KIT Finance Europe.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati fondivalitsejates ja investeerimisühingutes:

- riskijuhtimist investeerimisfondide varade investeerimisel;
- kliendi vara hoidmise ja kaitsmise nõuete täitmist;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete järgimist;
- klientide tehingukorralduste täitmise protsessi;
- sisekontrollisüsteemide toimimist;
- talitluspidevuse tagamiseks rakendatud abinõusid.

Lisaks kontrolliti ka seda, kas finantsjärelevalve varasema kontrolli käigus avastatud puudused on kõrvaldatud.

Makseasutused ja e-raha asutused

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2012. aastal läbi kohapealsed kontrollid makseasutustes Parsum Partners AS ja AS Talveaed, mis osutavad rahasiirde teenust.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati järgmisi valdkondi:

- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise organisatsioonilist ja struktuuri ning hoolsusmeetmete rakendamist;
- juhtkonna tegevust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas;
- ärisuhete loomise korda, sealhulgas isikusamasuse ja tegeliku kasusaaja tuvastamise ning ärisuhte eesmärgi ning tehingutesse kaasatud rahaliste vahendite päritolu kohta teabe hankimise korda;
- klientide tehingute jälgimise korda;
- ärimudeli sisu ja sellega seonduvad riske;
- ettevõttes rakendatud sisekontrollisüsteeme riskide määratlemiseks ja juhtimiseks.

Väärtpaberiturg

2012. aastal oli väärtpaberituru valdkonnas kohapealseid kontrole ei toimunud.

3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

Finantsinspektsiooni ülesandeks rahapesu tõkestamise valdkonnas on eelkõige järelevalve korraldamine Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktides sätestatud normide täitmise üle krediidi- ja finantseerimisasutustes. Vastavad õigusaktid reguleerivad valdkondi ärisuhte loomisest kuni klientide tehingute jälgimiseni. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase tegevuse käigus hinnatakse hoolsuskohustuste täitmist ja vastavaid siseprotseduure.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alases järelevalves oli 2012. aastal peamine tähelepanu suunatud finantsteenuseid osutavate järelevalvesubjektide tegevuses kohaldatavate hoolsuskohustuste rakendamise kontrollimisele ja tegevusluba taotlevate isikute hindamisele. Kontrolli eesmärkide püstitamisel ja subjektide valikul kasutati riskipõhist lähenemist. Toodud põhimõtte rakendamine võimaldab keskenduda enim tähelepanu nõudvatele valdkondadele ja probleemidele operatiivsemalt reageerida.

Lisaks hoolsusmeetmete kohaldamise kohapealsetele kontrollidele hinnati kliendisuhete loomist madala maksumääraga piirkondades registreeritud isikutega. Jätakuvalt oli tähelepanu keskmes ka järelevalvesubjektide teadlikkuse tõstmine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete ja nende rakenduspõhimõtete kohta. Esilekerkinud teemade käsitlemiseks korraldas Finantsinspektsioon kaks infopäeva.

2012. aastal olid jätkuvalt suurimaks probleemiks tehingud kas korrektsetult tuvastamata või madala maksumääraga piirkondades registreeritud isikutega, kelle varade päritolu ja tehingute eesmärk ei vastanud deklareeritule. Leitud puuduste alusel esitas Finantsinspektsioon mitmel korral vastavad materjalid Rahapesu andmebüroole ja Prokuratuurile õigusrikkumiste tuvastamiseks. Mõnedel juhtudel tehti Finantsinspektsiooni poolt ettekirjutus hoolsusmeetmete vastavusse viimiseks õigusaktides sätestatuga. Muuhulgas ka rahapesu tõkestamise nõuete täitmata jätmise eest tunnustati kehtetuks ühe makseasutuse tegevusluba.

Krediidi- ja finantseerimisasutuste tegevuses kõnealuses valdkonnas märgatavaid muutusi ei toimunud. Mitmete makseasutuste äritegevus on rahapesu tõkestamise kontekstis osutunud aga keskmisest suurema riskiga tegevuseks. Makseteenuste osutajate puhul oli kontrolli fookuses küsimus, kas makseasutuste poolt juba osutatavate ja uute teenuste sisustamine vastab makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses toodud teenuse tingimustele. Samuti jälgiti, kuidas rakendatakse asjakohaseid hoolsusmeetmeid.

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus

3.4.1. Finants- inspektiooni tegevus tarbijate harimisel

Vastavalt Finantsinspektiooni strateegiale aastateks 2011–2015 on üheks Finantsinspektiooni tegevuse eesmärgiks ka Eesti elanike finantskirjaoskuse taseme tõstmine.

2012. aastal jätkas Finantsinspektion oma tarbijahariduse projekti raames tarbijaveebi www.minuraha.ee arendamist. Uute lahendustena valmisid aktsiatehingute võrdlustabel ja tarbimislaenude võrdlustabel, lisandusid kuue näidistarbija kirjeldused neile pakutavate teenustasude ja pakettide võrdlusega. Võrdlustabelid valmisid koostöös Pangaliiduga ning on kasutatavad nii eesti kui vene keeles. Võrdlustabelite andmebaasi sisestavad teenuste hindu teenusepakkujad, kes vastutavad ka andmete õigsuse ja ajakohasuse eest.

2012. aasta lõpuks valmis uues kujunduses ja senisest enam elusündmustele keskenduv eestikeelne tarbijaveeb. Olulisemad uuendused veebis on senise teenustest lähtumise asemel inimese elusündmuste kaudu rahaasjade selgitamine ning eelarve pidamise abivahend „Minu raha“.

Tarbijaveebi www.minuraha.ee vajalikkust näitab külastuste arvu kasv. 2007. aastal külastas portaali 35 869 üksikkülastajat, 2008. aastal 81 209, 2009. aastal 115 796, 2010. aastal 127 566, 2011. aastal 146 091 ja 2012. aastal 161 612 üksikkülastajat. Kõikide külastuste arv on kasvanud 46 516-lt 2007. aastal 245 819-ni aastal 2012.

Jätkuvalt olid peamiseks tarbijahariduse projekti sihtrühmaks üldhariduskoolide õpilased ja õpetajad. 2012. aastal toimus seitse 7.–10. klasside õpilastele ja nende õpetajatele mõeldud „Minu raha päeva“. „Minu raha päev“ on Finantsinspektiooni poolt ellu kutsutud ning erinevate organisatsioonide koostöös läbiviidav projektipäev, mille eesmärk on koolitada õpetajaid ja tutvustada õpilastele rahaasjade korraldamist erinevate testide ja ülesannete lahendamise ning arutelude kaudu. Õpetajatele selgitasid finantskirjaoskuse teemasid Pangaliidu, NASDAQ OMX Tallinna börsi ja Finantsinspektiooni spetsialistid. Õpilaste tegevusi juhtisid MTÜ Suured Ideed Noorte Algatusel esindajad. „Minu raha päevadel“ osales 2012. aastal üle 300 õpilase ja 70 õpetaja.

2012. aastal jätkus koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumi, Pangaliidu, NASDAQ OMX Tallinna börsi ja õpetajatega metoodiliste finantskirjaoskuse õppematerjalide loomiseks. Esimesi valminud töölehti tutvustati detsembris Eesti Panga muuseumis toimunud õpetajate talvekoolis. Neljateistkümne õppeaine ja kõigi üldhariduskooli vanuseastmete tundidesse sobivad õppematerjalid valmivad 2013. aasta kevadel. Projekti rahastavad Finantsinspektion, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Pangaliit ja NASDAQ OMX Tallinna börs.

Pangaliidu toel ilmus venekeelse e-raamatuna rahaasjade korraldamise käsiraamat Finantsaabit (Азбука финансов).

Toimus 6- kuni 19-aastastele autoritele mõeldud koomiksi-konkurss „Mina ja raha“, kus koostööpartneriteks olid Kunstihariduse Ühing, Koomiksiselts, Haridus- ja Teadusministeerium, Soome Instituut ja Eesti Pank. Jätkusid koolitused töökohtadel. Finantskirjaoskuse põhitõdesid selgitati kaheksal töötajatele mõeldud koolitusel, pikemaajalisem koostöö on välja kujunenud Töötukassa ning Eesti Posti töötajate koolitamiseks. Koolitustel osales kokku üle 300 inimese.

3.4.2. Finantsinspeksioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused

Finantsinspeksiooni algatusel ning Riigikantselei rahastamisel viidi 2012. aastal läbi järjekordne Eesti elanike finantskirjaoskuse taset mõõtev uuring. Uuring oli jätkuks 2006. ja 2009. aastal toimunud finantsteenuste tarbijauuringutele ning 2010. aastal läbi viidud finantskirjaoskuse uuringule. Varasemast enam pöörati tähelepanu hoiakute ja kitsamate sihtrühmade käitumise analüüsimisele. Uuringu läbiviimisel olid koostööpartneriteks Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Riigikantselei ja Tartu Ülikool. Tulemustega on võimalik tutvuda aadressil www.minuraha.ee/uuringud.

Finantsinspeksiooni spetsialistid osalevad samuti Rahandusministeeriumi eestvedamisel kokku kutsutud riikliku finantskirjaoskuse strateegia loomise töögruppide ja Pangaliidu finantshariduse toimkonna töös. Koostöö tulemusena sündisid 2012. aastal tarbijaveebi võrdlustabelid ja toimusid õpetajatele mõeldud koolitused.

Finantsinspeksioonil ei ole tulenevalt finantsinspeksiooni seadusest pädevust eraõiguslike lepinguliste vaidluste lõplikuks lahendamiseks, mis on kohtu pädevus. Kaebused annavad Finantsinspeksioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlusküsimustest ning vajadusel algatab Finantsinspeksioon finantsteenuse osutaja suhtes järelevalvemenetluse vastavalt õigusaktides sätestatule.

Finantsteenuste tarbijate kaebuste registreerimine ja süstematiseerimine annab Finantsinspeksioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidluskohtadest ja nende esinemissagedusest teenuseosutajate ja klientide vahel.

2012. aastal kahanes Finantsinspeksioonile finantsteenuste kohta esitatud kliendikaebuste arv märkimisväärselt. Kui 2009. aastal laekus Finantsinspeksioonile 167 ning 2010. ja 2011. aastal vastavalt 181 ja 148 kliendikaebust, siis 2012. aastaks kahanes kliendikaebuste arv 119-le.

Valdav osa kaebustest esitati 2012. aastal krediidasutuste tegevuse kohta. Kindlustusteenustega seotud vaidluste osakaal kaebuste kogumahust on alates 2010. aastast alates vähenenud, moodustades 28% kõikidest Finantsinspeksioonile laekunud kaebustest. Pangateenuste kohta esitati 2012. aastal 80 kliendikaebust, mis moodustas 67% kaebuste kogumahust. Seega on kaebuste proportsioon jäänud 2011. aastaga võrreldes samaks: 2011. aastal moodustasid kaebused krediidasutuste tegevuse peale 68% kaebuste koguhulgast.

Pangateenuste kohta käivate kaebuste puhul domineerisid klientide makseraskustest tingitud probleemid. Kliendid avaldasid rahulolematust raskuste üle saavutada laenulepingu osapooli rahuldav kokkulepe tekkinud makseraskuste ületamiseks. Mitmed kaebused käsitlesid vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimist ehk küsimust, kas krediidasutused on laene väljastades järginud vastutustundliku laenamise põhimõtet. Küsimusi tekitas ka leppetrahvi kohaldamise õiguspärasus laenu ennetähtaegsel tagastamisel. Arveldustega seonduvatest probleemidest tekitas küsimusi teenustasu kohaldamise õiguspärasus ja teenustasude suurus, samuti esines probleeme sularaaautomatide kasutamisel.

Kindlustusteenuste tarbimisel olid kliendid eelkõige rahulolematud kahjuhüvitiste suuruse määramisega kindlustusandja poolt, samuti kindlustusandjate tegevusega konkreetsete kahjujuhtumite menetlemisel ning olukorraga, kus kahjuhüvitiste maksmisest keelduti.

Investeermisteenuste kohta esitati 12 kaebust, üksikud kaebused laekusid fondivalitsemise-, kindlustusvahenduse- ja makseteenuste osutamise peale. Investeermisteenuste osas tekitas väärpaberiomanikele muret teabe saamine oma õiguste ja kohustuste kohta ning investeerimisühingult teabe saamine korporatiivsündmuste kohta.

Finantsinspektsioonile 2012. aastal esitatud pöördumiste arv teenuseliikide lõikes:

Tabel 5

Laen/krediit	41
Arveldused	26
Investeermisteenus	12
Liikluskindlustus	10
Varakindlustus	6
Kaskokindlustus	6
Elukindlustus	5
Reisikindlustus	4
Liising ²	4
Õnnetusjuhtumikindlustus	2
Krediidikindlustus	1
Kindlustusvahendus	1
Pensioni III sammas	1
Kokku	119

² Märkus: Tulenevalt finantsinspektsiooni seaduse §-st 2 lg 1 ei teosta Finantsinspektsioon järelevalvet liisingtegevõtete tegevuse üle. Statistika hõlmab üksnes selliseid liisinglepingutest tulenevaid vaidlusi, kus liisingteenust pakkus Finantsinspektsiooni poolt järelevalvatav isik.

Finantsinspektsioonile 2012. aastal esitatud pöördumiste arv teenuseosutajate lõikes:

Tabel 6

Teenusepakkuja	Kaebuste arv	Turuosad oma sektoris ³
Swedbank AS	29	41,64%
AS SEB Pank	15	19,27%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	13	10,25%
ERGO Insurance SE	8	17,99%
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	7	15,51%
BIGBANK AS	6	1,88%
If P&C Insurance AS	5	27,13%
AS Eesti Krediidipank	4	1,59%
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	4	27,33%
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	4	5,38%
Salva Kindlustuse AS	3	6,70%
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	2	2,76%
AS DNB Pank	2	2,53%
AS Inges Kindlustus	2	2,69%
AS LHV Pank	2	1,61%
Seesam Insurance AS	2	10,24%
Swedbank P&C Insurance AS	2	14,12%
Admiral Markets AS	1	33,43%
Allied Irish Banks, p.l.c. Eesti filiaal	1	N/A
AS KIT Finance Europe	1	63,89%
ETK Finants AS	1	0,83%
IIZI Kindlustusmaakler AS	1	N/A
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	1	0,42%
Swedbank Investeerimisfondid AS	1	42,82%
Swedbank Life Insurance SE	1	37,38%
Versobank AS	1	0,32%
Kokku	119	

Pöördumiste dünaamika aastate lõikes:

Tabel 7

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krediidiasutused	28	36	24	95	97	88	101	80
Kindlustus	42	30	56	54	55	89	45	34
Muud	4	6	2	4	5	4	2	5
Kokku	74	72	82	153	167	181	148	119

³ Märkus: Turuosad seisuga 31.12.2012. Turuosad on esitatud ümardatuna, kindlustuses turuosad kindlustusmaksete alusel, panganduses varade mahu järgi ja fondivalitseja puhul fondide mahu pealt.

3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel

Finantsinspektsiooni seadusest tulenevalt on Finantsinspektsiooni ülesandeks teha ettepanekuid finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate seaduste ja muude õigusaktide kehtestamiseks ja muutmiseks ning osaleda vastavate eelnõude väljatöötamisel. Finantsinspektsiooni seaduse kohaselt koos-

kõlastatakse Finantsinspektsiooniga need õigusaktide eelnõud, mis reguleerivad finantsjärelevalve subjekti või Finantsinspektsiooni tegevust või mõjutavad muul viisil finantsjärelevalve eesmärkide saavutamist.

3.5.1. Üldised arengud

Õigusnormide ja Finantsinspektsiooni menetluste kvaliteet selgub kohtus. Kohus on oluline isikute õiguste ja vabaduste realiseerimise nurgakivi, vajalikuks tasakaaluks seadusandliku, täitev- ja kohtuvõimu kolmnurgas.

2012. aastal esitati halduskohtule Finantsinspektsiooni haldusaktide peale kolmel korral kaebused. Suhtarvudes vaidlustati 3% aasta jooksul Finantsinspektsiooni poolt tehtud haldusaktidest. Kõik kaebused puudutasid isiku sobivuse hindamist ja sellega seotud õiguste piiramist, ühel juhul õiguste piiramatajätmist. Ühes kohtuasjas jõudis esimese astme halduskohus otsuseni, millega jättis kaebuse rahuldamata. Lisaks sooviti halduskohtult abi, et kohustada Finantsinspektsiooni tegema teatud järelevalvetoiminguid seoses isikute sobivusega reguleeritud ametikohale, seda küll kaebaja jaoks kokkuvõttes edutult.

Kohtumenetlus võimaldab pooltele, eriti aga isikuid esindavatele advokaatidele teatud loominguilisust ning mängu. Kuigi see aeg-ajalt avardab osalejate ning otsustajate infovälja, suhtub Finantsinspektsioon sellisesse mängulisusse äärmise ettevaatlikkusega. Nimelt tuleb finantsjärelevalvel oma töös arvestada, et finantsüsteem on valeinfo ja väärarusaamade poolt mõjutatav, kuna teatud kontseptsioonid finantsturul ei pruugi olla kõigile koheselt ning igakülgelt mõistetavad. Halvimal juhul võib väärarusaamade ja valeinfo levik viia finantsasutuste tegevuse suhtes usalduse kadumiseni ja erinevate riskide realiseerumiseni.

Kuivõrd finantsjärelevalve puutub aeg-ajalt kokku väga tundliku teabega, kehtib siin kontrollimisandmete saladuse nõue. Samuti peab selle nõude tagamiseks Finantsinspektsiooni arvates olema selgelt piiritletud Finantsinspektsiooni haldustegevuse kohtulikku kontrolli nõudmist õigustatud isikute ring. Isikute ringi põhjendamatu laiendamine ja kaebeõiguse andmine isikutele, kelle subjektiivsetele õigustele järelevalvelisest tegevusest otsene riive puudub, mitte ainult ei ohusta planeeritud järelevalvelise tegevuse tulemuslikkust, vaid haldusorgani motiveerimiskohustuse tõttu seab ka ohtu Euroopa Liidu õiguses sätestatud järelevalvesaladuse hoidmise kohustuse ning avab ukse panga- ja ärisaladuse sattumiseks kolmandate isikute kätte.

Finantssektori järelevalveasutus tegutseb täpselt õigusraamistikku järgides, kuid mõistlikult arvestab ka tulevikus tekkivaid riske. Finantsinspektsioon ei saa tema käsutuses olevat infot ning tegutsemise kogemust arvestades enamasti jääda passiivsesse rolli ehk teisisõnu jääda pelgalt riskide realiseerumist ootama. Sellega seoses võivad teatud juhtudel ristuda üksikisikute konkreetsed õigused või vabadused ning abstraktsem avalik huvi. Sellise huvide ristumise korral on Finantsinspektsiooni arvates üldsuse huvides mõistlik tavapärasest hoolikamalt kaaluda esialgse õiguskaitsevahendi kasutamist, millega soovitakse peatada finantsjärelevalve asutuse haldusakti toime.

Finantsinspektsioon puutub kokku Eesti halduskohtute ja kriminaalkohtute tegevusega, samuti Euroopa Kohtu eelotsuse menetlusega. Halduskohtud on seatud kontrollima finantsjärelevalve asutuse haldustegevuse vastavust seadusele. Kriminaalkohtud teevad otsuseid kriminaal- ja väärteoasjades. Finantsinspektsioon ise kriminaalmenetlust ei rakenda, kuid teeb selles menetluses tihedat koostööd õiguskaitseasutustega. Euroopa Kohus kaasab eelotsuse menetlusse selleks soovi avaldavad liikmesriigid. Finantsinspektsioon on mitmel korral kaastöös kujundanud Eesti arvamuse Euroopa Liidu õigusakti tõlgendamiseks finantsturgu puudutavas küsimuses.

Riigikohus selgitas oma 10. novembri 2011 otsuses väärteoasjas 3-1-1-70-11 väärtpaberiturule põhimõttelise tähtsusega kontseptsioone seoses turumanipulatsiooniga. Nimelt trahvis Finantsinspektsioon 5. juulil 2010 isikut turumanipulatsiooni eest. Harju Maakohus oma 30. märtsi 2011 otsusega tühistas selle ja lõpetas asja väärteokoosseisu puudumise tõttu. Riigikohtu kriminaalkolleegium aga rahuldab Finantsinspektsiooni kassatsiooni ja omakorda tühistas esimese astme kohtu otsuse ja saatis asja kohtule uueks arutamiseks. Kuigi Riigikohtu otsuses esitatud seisukohad õigusnormi tõlgendamisel ja kohaldamisel on sama asja uuesti läbivaatavale kohtule kohustuslikud, pidi esimese astme kohus selle väärteoasja 2012. aasta alguses lõpetama aegumise tõttu.

Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 12. juuni 2012 otsuse mõjul kriminaalasjas 3-1-1-52-12 ei ole väärtpaberiturul siseteabe väärkasutamine kuritegu osas, mis on karistatav ka väärteona. Harju Maakohus tunnistas 27. juunil 2011 isiku süüdi siseteabe väärkasutamise kuriteos. Menetlus algas Finantsinspektsiooni kuriteoteatest. Apellatsioonikohus tühistas selle otsuse 1. detsembril 2011 ja mõistis isiku õigeks. Riigikohus nõustus ringkonnakohtuga õigeksmõistva järelduse osas, kuid muutis otsuse motiive. Arvestades täna siseteabe väärkasutamise väärteole kohalduvaid minimaalseid karistusi ja kõrgeima kohtu postuleeritud olulist muudatust senises käsitluses, analüsitakse lahendi mõju vastava karistusõiguse reformimise akadeemilise töörühma poolt. Väljatöötamisel on uus ning võimalikult toimiv lähenemine sellise turukuritarvituse karistamiseks. Lisaks ollakse Euroopa Liidus jõudmas kokkuleppele turukuritarvituste puhul kohalduvate karistuste sügavama ning laiema harmoneerimise küsimuses EL määruse ning direktiiviga.

Riigikohus selgitas kriminaalkolleegiumi 30. mai 2012 otsusega kriminaalasjas 3-1-1-36-12 olulisi õigusküsimusi seoses turumanipulatsiooni kuriteoga. Need seisukohad õigusnormi tõlgendamisel ja kohaldamisel on sama asja uuesti läbivaatavale kohtule kohustuslikud. Esimese astme kohus oli oma 7. oktoobri 2010 otsusega mõistnud kaks isikut õigeks turumanipulatsiooni kuriteos. Põhimõtteliselt nõustus sellega appellatsioonikohus 28. veebruaril 2011. Riigikohus aga 15. juunil 2011 tühistas viimatinimetatud otsuse ja suunas asja uueks arutamiseks. Apellatsioonikohus jättis 9. novembril 2011 õigeksmõistva otsuse muutmata. Seepeale tegi Riigikohus 30. mail 2012 otsuse, millega tühistati 9. novembri otsus ja suunati asi uueks arutamiseks. 29. oktoobri 2012 tühistas appellatsioonikohus 7. oktoobri 2010 esimese astme kohtu otsuse, mõistis isikud süüdi turumanipulatsiooni kuriteos ning karistas neid rahalise karistusega. See otsus on edasi kaevatud ning riigi kõrgeim kohus käsitleb asja 2013. aastal. Menetlus algas Finantsinspektsiooni kuriteoteatest.

Euroopa Kohus selgitas 28. juuni 2012 otsuses asjas C-19/11 (Daimler AG asi) detailselt siseteabe avalikustamise küsimusi. Sellega tõlgendas kohus eelotsuse korras turukuritarvituste direktiivi 2003/6/EÜ teatud sätteid. Märgime antud kohtuasja seetõttu, et Finantsinspektsioon kujundas Eesti arvamuse antud asjas, mis edastati Euroopa Kohtule otsuse tegemise foonina. Finantsinspektsiooni seisukohad Daimler AG asjas olid enamasti sisuliselt sarnased hiljem kohtuotsuses kajastatud Euroopa Kohtu arvamustega siseteabe avalikustamise kohta. Daimler AG asi mõjutas ka Euroopa Liidu uue turukuritarvituse määruse eelnõu kujundamist.

Reguleeritud ametikohtadele isikute sobivuse küsimustes on halduskohtud kujundanud arvestatava kohtupraktika, mis on Finantsinspektsioonile haldustegevuses heaks suuniseks. Ka turukuritarvituse asjades on kujunenud ja arenemas vääruslik praktika, mida tuleb arvestada nii õigusloomes kui ka järelevalvetegevuses.

3.5.2. Õigusloome

Finantssektoris arendati 2012. aastal õigusakte eelkõige kooskõlas Euroopa Liidu õiguses toimunud muudatustega. Finantsinspektsioon andis panuse õigusloomesse oma pädevuse piires sõltuvalt reguleeritava valdkonna olulisusest ja võimalikust mõjust finantssektori arengule ja tõrgeteta toimimisele ning esitas eelnõusid väljatöötanud töörühmadele või eelnõude väljatöötamise eest vastutavatele ministriumitele omapoolseid seisukohti, arvamusi ja kooskõlastusi. Alljärgneva lühiülevaate koostamisel on kasutatud muuhulgas õigusaktide seletuskirjades väljendatud seisukohti

1. jaanuaril 2012 jõustus **uus halduskohtumenetluse seadustik**, millega muudeti halduskohtulik õiguskaitse senisest efektiivsemaks. Kaotati tarbetud vormi- ja sisunõuded kaebuse esitamisele ning lihtsustati ka kaebuse muutmist ja üleminekut ühelt kaebuse liigilt teisele. Seadustik võimaldab esialgset õiguskaitset taotleda juba vaidemenetluse ajal. Laiendati kohtu volitusi esialgse õiguskaitse kohaldamisel, nähes ette võimaluse teha ettekirjutusi ka vahetult haldusakti adressaadile. Seadustikuga loodi võimalus kohtumenetluse kiirendamiseks haldusasjades. Kohtule on nüüd antud suuremad volitused istungite pidamiseks istungile ilmutata jätnud menetlusosalisteta, samuti asjade läbivaatamiseks kirjalikus menetluses. Asjades, kus õiguste riive ei ole kuigi intensiivne, on uue menetlusliigina ette nähtud lihtmenetlus. Samas on täiendavalt loodud massmenetluse instituut olukordadeks, kus ühe kohtuasja raames on vaja kaasata suur hulk kolmandaid isikuid. Vähendamaks põhjendamatu edasikaebamist, sätestab seadustik vastuapellatsiooni ja vastukassatsiooni esitamise võimaluse. Uus seadustik lihtsustas ka menetluskulude väljamõistmist kaotanud poolelt.

29. märtsil 2012 jõustus **investeeringufondide seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seadus**, millega muudeti investeeringufondide seadust, Finantsinspektsiooni seadust, kindlustustegevuse seadust, kogumispensionide seadust, krediitiasutuste seadust, tulumaksuseadust ja väärtpaberituruseadust. Eelnimetatud õigusaktidesse sisse viidud muudatused tulenesid eelkõige eurofonde reguleerivast direktiivist 2009/65/EÜ ning selle alamdirektiividest 2010/43/EL ja 2010/44/EL ning samuti tööandjapensioni kogumisasutusi reguleerivast direktiivist 2003/41/EÜ ning direktiivist 2010/78/EÜ.

Eurofondide direktiivist lähtuvalt võeti seadusega Eesti õigusesse üle eurofondi fondivalitseja piiriüleste teenuste osutamise või fondivalitseja poolt filiaali asutamise kaudu teises lepinguriigis tegutsemist reguleerivad sätted; eurofondide piiriüleste valitsemist võimaldav regulatsioon; eurofondide ühinemise ning uute fondistruktuuride kasutamist käsitlevad sätted ning eeltoodud puudutavad finantsjärelevalve asutuste koostööd reguleerivad nõuded.

Investeeringufondide seadusesse sisse viidud muudatuste kohaselt ei pea Eestis asutatud eurofondi fondivalitseja olema kantud aktsiaseltsina Eesti äriregistrisse. Seega võib Eestis moodustatud ja Finantsinspektsioonis registreeritud eurofondi valitseja ka teise lepinguriigi fondivalitseja, kes on asutanud Eestis filiaali või osutab Eestis piiriüleste teenusteid. Kui eurofondi valitseb teise lepinguriigi fondivalitseja, kohaldub fondivalitseja tegevuse korraldamisele fondivalitseja päritoluriigi õigus, eurofondi moodustamisele ja vara valitsemisele aga eurofondi asukohariigi õigus. Teises lepinguriigis asutatud eurofondi valitsemiseks tuleb fondivalitsejal esitada eurofondi asukohariigi finantsjärelevalve asutusele teave, kuidas on korraldatud fondi vara valitsemine. Samuti tuleb esitada eurofondi deponooriumiga sõlmitud leping.

Seadusega loodi õiguslikud alused eurofondi ühinemiseks teise fondivalitseja eurofondiga ja eurofondide ühinemiseks piiriüle- selt. Kuna eurofondide ühinemise regulatsioon eristub lepin- guliste fondide ühinemise korrast nii ühinemisdokumentide, nende heakskiitmise, osakuomanike teavitamise kui ka õiguste osas, on eurofondide riigisisene ühinemine juhul, kui vähemalt ühe eurofondi osakuid pakutakse teises lepinguriigis, ja piiri- ülene ühinemine investeerimisfondide seaduses reguleeritud 4. peatüki eraldi jaona.

Eurofondide direktiivist tulenevalt loodi eurofondidele uus investeerimisvõimalus ja fondistruktuur, mis võimaldab fondi- valitsejatel eurofondide investeerimispoliitikat ratsionalisee- rida ja seda efektiivsemaks muuta. Uue investoreurofondi ja ühiseurofondi struktuuriga kehtestati erinormid eurofondi vara valitsemisele, struktuuri loomisele ja selles osalevate eurofondide ühinemisele ja lõpetamisele, vastav regulatsioon sätestati investeerimisfondide seaduse 7. peatüki eraldi jaona.

Seadusega **täiendati kogumispensionide seadust ja inves- teerimisfondide seadust** sätetega, mis võimaldavad käsitleda täiendava kogumispensionina tööandjapensioni skeeme. See- juures on tööandja pensionifond vabatahtlik pensionifond, kuhu võib oma töötajate, avalike teenistujate ning juhtimis- ja kontrollorgani liikmete eest sisse makseid teha üksnes selle pensionifondi tingimustes nimetatud tööandja. Kuna tööandja pensionifond on vabatahtlik pensionifond, kohalduvad selle suhtes ka õigusaktides – eelkõige kogumispensionide seaduses, investeerimisfondide seaduses ja tulumaksu seaduses sätesta- tud vabatahtliku pensionifondi reeglid.

Määratud sisse maksetega tööandja pensionifondi valitsemiseks piisab senisest vabatahtlike pensionifondide valitsemise tege- vusloast, kuid määratud väljamaksetega, garanteeritud tootlu- sega ning suremus-, üleelamis- või töövõimetusriske katva töö- andja pensionifondi valitsemiseks on vajalik eraldi tegevusluba.

Finantskriisi mõjude leevendamiseks ja tulevaste kriiside puh- kemise tõenäosuse minimiseerimiseks töötati Euroopas välja uus järelevalveraamistik, kus makro- ning mikrotasandi finants- järelevalvet teostatakse erinevate tasandite ja järelevalveasu- tuste koostöös. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsekohaldu- vate määrustega loodi kolm uut järelevalveasutust: Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus EBA, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA ja Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutus ESMA. Uuest järelevalve- raamistikust tulenevate ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivil 2010/78/EL baseeruvate finantsjärelevalve asutuste koostöö ja teabevahetuse tehnilise korralduse nõuete Eesti õigusesse ülevõtmiseks tehti seadusega asjakohased **muudatu- sed Finantsinspektsiooni seaduses, krediidiastutuste seaduses, kindlustustegevuse seaduses ja väärtpaberituru seaduses**.

18. mail 2012 jõustus **rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse, rahvusvahelise sanktsiooni seaduse ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise seadus**. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusesse sisse viidud muudatused olid tingitud vajadusest viia Eesti õigussüsteem paremini kooskõlla rahvusvaheliste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise standarditega. Seadusega täpsustati mõisteid, laiendati kohustatud subjektide ringi ja selgitati nende kohustusi hoolsusmeetmete kohaldamisel ning teatamiskohustuse täitmisel. Samuti täiendati rahapesu andmebüroo sõltumatust ja pädevust reguleerivaid sätteid. Eesti väärtpaberite keskregistri seadust täiendati sättega, mis võimaldab sõlmida füüsilise isikuga kontolepingu ilma, et füü- silise isiku isikusamasus oleks tuvastatud ja kontrollitud samas kohas viibides.

1. juulil 2012 jõustus **väärtpaberituruse seaduse muutmise seadus**, millega täpsustati väärtpaberiprosppektide koostamise ja avalikustamise korda. Samuti sooviti muudatuste kaudu paremini tagada, et esitav teave prospektides oleks piisav ja vastaks eelkõige jaeinvestorite vajadustele. Väärtpaberituruse seadust täiendati regulatsiooniga, mille kohaselt teatavate väärtpaberiemissioonide puhul (väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad, väiksed laenuandjad, eelisostuemissioonid ja riiklikud tagatisskeemid) kohaldatakse vähem ulatuslikke avalikustamisnõudeid. Muudatustega täiustati prospekti kokkuvõtte vormi ja sisu, sätestati investoritele prospekti kohta antava põhiteabe sisu ning täpsustati väärtpaberite mitteavalike ehk suunatud pakumiste tingimusi. Selgemini esitati erandid prospektide avalikustamise kohustusest juhul, kui äriühingud müüvad väärtpabereid finantsvahendajate kaudu ja töötajate osaluskeemide puhul. Samuti kehtestati normid, mille kohaselt võlakirjade emitendid saavad määratleda oma päritoluriigi ning täpsustati professionaalse investori mõistet selliselt, et investeerimisteenuste osutajatele pandi kohustus hinnata, kas teatud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjaid ja füüsilisi isikuid saab paigutada professionaalse investori määratluse alla.

25. juulil 2012 jõustus **Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse** regulatsioon, mille kohaselt Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi kohtuotsusega 6. juulist 2012 tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse § 18 lõige 2 osas, milles see ei sisalda õiguslikku alust osaühingu osade Eesti väärtpaberite keskregistrist kustutamiseks osanike otsuse alusel, kui see ei ole seotud äriühingu ümberkujundamisega ja osaühingu osad ei ole panditud. Seni kehtinud regulatsioon sisaldas põhiseadusega vastuolus olevat piirangut, mis lubas osanike taotluse alusel osasid registrist kustutada vaid olukorras, mil aktsiaselts kujundatakse ümber osaühinguks.

19. detsembril 2012 jõustus **äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus**. Äriseadustikku sisse viidud äriregistrit puudutavate muudatuste ajendiks oli uue tarkvara kasutuselevõtmine. Seni paberil peetud registri kohta käivaid sätteid tuli muuta ning kohandada selliselt, et nad sobiksid kasutamiseks elektrooniliselt peetavale registrile. Muuhulgas vähendati ettevõtjate suhtes kohaldatavat trahvimaära registripidajale seaduses ettenähtud andmete esitamata jätmise või valeandmete esitamise eest. Sama seadusega kinnistusraamatusseadusesse sisse viidud muudatustega kaotati piirang, mille kohaselt kinnistusosakond võis pidada kinnistusraamatut ainult tema tööpiirkonnas asuvate kinnistute kohta, täpsustati kannete ja kandemääruste tegemise korda ning kehtestati päringutasud kinnistusraamatu andmetega tutvumisel vastava veebilehe kaudu.

1. jaanuaril 2013 jõustus **kogumispensionide seaduse ja riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus**. Kogumispensionide seadusega loodi regulatsioon, mille kohaselt riigi poolt tehakse sissemakseid pensionikindlustuse II sambasse kuni kolmeaastast last kasvatava vanema eest. Kuna üks vanematest sel ajal lapse kasvatamise tõttu ei tööta, siis II samba maksed riigi poolt tagavad, et vanema pension ei ole hiljem seetõttu väiksem. II samba makseid tehakse arvestusega, nagu oleks vanem töötanud keskmise palgaga.

1. jaanuaril 2013 jõustus **kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega väärteomenetluse seadustikku tehtud täiendus**, mille kohaselt võib Finantsinspektsioon teha päringu elektroonilise side ettevõtjale üldkasutatava elektroonilise side võrgus kasutatavate identifitseerimistunnustega seotud lõppkasutaja tuvastamiseks, välja arvatud sõnumi edastamise faktiga seotud andmed. Vastava üksikpäringu võib Finantsinspektsioon teha kohtu loal ja üksnes siis, kui see on vältimatult vajalik väärteomenetluse eesmärgi saavutamiseks.

3.5.3. Euroopa Liidu ühise pangandusjärelevalve loomine

29. juunil 2012 kutsus Euroopa Liidu Nõukogu üles koostama tööplaani, mis looks ühise majandus- ja rahaliidu. Samal päeval kinnitasid euroala riigipead avalikkusele vajadust luua Euroopa Keskpanga (EKP) raames ühine euroala riikide pangandusjärelevalve. Sellele tuginedes hakati koostama määruse eelnõud eesmärgiga delegeerida EKP-le õigus teostada järelevalvet euroalas tegutsevate krediidiasutuste üle EL õiguse raames. 13. detsembril 2012 leppis Euroopa rahandusministrite nõukogu ECOFIN kokku esialgse määruse sõnastuse. Finantsinspektsioon koostöös Rahandusministeeriumi ning Eesti Pangaga osales aktiivselt kõnealuse määruse väljatöötamisel. Eesti Pank ja Finantsinspektsioon jätkavad seoses loodava ühise pangandusjärelevalvega tööd ka EKP sisemiste reeglite koostamisel.

ECOFIN-i poolt heaks kiidetud määrus loob Euroopa ühise pangandusjärelevalve mehhanismi (SSM) ning sätestab tööjaotuse EKP ning rahvuslike pangandusjärelevalve asutuste vahel. SSM tingis ka Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise. Arvestada tuli ja tuleb potentsiaalse mõjuga, mis uuel järelevalveühendusel tekib seoses Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse hääletamisreeglitega.

Ühise pangandusjärelevalve mehhanismi SSM eesmärk on tugevdada EL ühisturgu ning tagada ühtne tugev järelevalve krediidiasutuste üle. Ühisest pangandusjärelevalve mehhanismist võtavad osa kõik euroala riigid ning lepingu alusel saavad SSM struktuuriga liituda ka euroalasse mittekuuluvad riigid. Viimaste osavõtt sellest on Euroopa aluslepingutest tulenevate kitsenduste tõttu küll mõnevõrra piiratud. SSM määruse kohaselt teostatakse kapitalijärelevalvet krediidiasutuste üle EKP ning rahvuslike järelevalvete koostöös ühise mehhanismina. SSM ei tegele finantsteenuste alase järelevalvega, rahapesu tõkestamisega ega muude finantsvahendajate kapitalijärelevalvega.

SSM raames vastutab EKP ühise järelevalvemehhanismi toimimise eest ning saab anda riiklikele järelevalveasutustele juhi- ja korraldusi järelevalveliste toimingute tegemiseks. SSM määrus jagab krediidiasutused olulisteks, vähem olulisteks ning üksikjuhtudeks. Oluliste krediidiasutuste üle teostab järelevalvet EKP otse. See tähendab, et EKP peab vastu võtma kõik järelevalvelised otsused, sealjuures abistavad riiklikud järelevalved EKP-d tema toimingutes ning saavad vajadusel tegutseda EKP nimel. EKP otsene järelevalve on võimalik ka vähem oluliste krediidiasutuste puhul EKP diskretsiooni alusel. Vähem oluliste krediidiasutuste puhul teevad reeglina otsuseid riiklikud järelevalveasutused, mis peavad järgima EKP juhtnõore, kui selliseid on ühes või teises küsimuses antud. Süsteemi ühtsuse eest vastutab EKP ning EKP võib vajadusel alati võtta mõne vähem olulise krediidiasutuse enda otsese järelevalve alla. Lisaks otsustab EKP sõltumata krediidiasutuse suurusest tegevusloa andmise ja kehtetuks tunnistamise üle, samuti kuuluvad EKP pädevusse krediidiasutustes olulise osaluse omandamise küsimused. Selles protsessis on esmaseks menetlejaks riiklik pangandusjärelevalve asutus. Eesti finantsturu jaoks oluliste finantsgruppide järelevalvekolleegiumites hakkab lisaks senistele koostööpartneritele osalema ka EKP, Finantsinspektsiooni jaoks säilib vaatelejastaatus.

Selleks, et vältida huvide konflikte, lahutatakse EKP järelevalvefunktsioon rahapoliitika teostamisest. Järelevalvelise funktsiooni eest hakkab vastutama järelevalvenõukogu (*supervisory board*), kuhu kuuluvad nii EKP kui ka ühisest pangandusjärelevalve mehhanismist SSM osavõtivate järelevalveasutuste esindajad. Kõigil liikmetel on võrdsed hääleõigused. Järelevalvenõukogu poolt koostatud otsuste kavandid saadetakse EKP nõukogusse (*governing council*), kelle poolt otsused ametlikult vastu võetakse. EKP poolt tehtud järelevalveotsuseid saab vaidlustada Euroopa Liidu kohtus.

Järelevalve finantseerimiseks kehtestab EKP krediitiasutuste aasta baasil järelevalvetasu. SSM liikmete tegevust pangandusjärelevalve valdkonnas võib EKP osaliselt või täielikult finantseerida, kuid see ei mõjuta liikmesriikide õigust koguda järelevalvetasusid nende tegevuste osas, mida EKP ei teosta või mis tulenevad koostööst EKP-ga.

Ühine pangandusjärelevalve on esimene samm pangandusliidu loomisel. Pangandusliidu alustaladeks on ka ühtne kriisilahendamise mehhanism ühise pangandusjärelevalve alla kuuluvatele krediitiasutustele ning ühine hoiuste tagamise fond. Finantsinspektsioon kinnitas juba 2011. aasta alguses nende ühiste lahendite vajalikkust Euroopa finantsturu jaoks.

3.5.4 • Krediidiasutuste finantsseisu taastamine peale olulist halvenemist ja kriisilahendamise harmoneerimine

2012. aastal jätkus pankade finantsseisu taastamise ja kriisilahendamise direktiivi (*Bank recovery and resolution directive*; BRR direktiiv) väljatöötamine Euroopa Liidu Nõukogus. Seni ei ole Euroopa õiguses ülepiiriliste krediidiasutuste maksejõuetust ja likvideerimist oluliselt harmoneeritud. Teatud ulatuses teeb seda 2001. aasta likvideerimisdirektiiv (*Winding-up directive*), kuid finantskriis näitas, et pelgalt nimetatud õigusakt ja liikmesriikide siseriiklikud pankrotiseadused ei ole siseriiklikku ja ka kogu Euroopa Liidu finantsstabiilsust silmas pidades tihti probleemsete krediidiasutuste piiriüleseks tervendamiseks piisavad.

BRR direktiivi eesmärk on luua süsteem, mis lubaks järelevalveasutustel kriisi ilmnedes piisavalt varajases staadiumis sekkuda, et tagada krediidiasutuse oluliste funktsioonide toimimine ning vajadusel lahendada krediidiasutuse makseraskused minimaalsete mõjudega EL liikmesriikide finantssüsteemile. Direktiivi eelnõu sätestab, et esmaselt kannavad asjakohased kahjud krediidiasutuse aktsionärid ning võlausaldajad. See peaks eemaldama kaudse garantii, et maksejõuetut krediidiasutust ei päästeta maksumaksjate rahaga.

Direktiivi eelnõu jagab raskustesse sattunud krediidiasutuse ning investeerimisühingu (edaspidi krediidiasutus) lahendamise kahte etappi. Esmalt peab krediidiasutus finantsseisu taastamise staadiumis koostama taasteplaani (*recovery plan*) ning raskustesse sattumise korral selle rakendama. Taasteplaani täpne sisu ja ulatus otsustatakse järelevalveasutuse poolt ning

krediidiasutuse raskustesse sattumise korral saab järelevalveasutus nõuda taasteplaani rakendamist, kuid krediidiasutuse finantsseisu taastamise eest vastutab siiski krediidiasutus ise. Finantsseisu taastamise staadiumis ei ole krediidiasutus veel maksejõuetu ning seega saab järelevalveasutus sekkuda juba esimeste raskuste ilmnemise korral.

Kui krediidiasutuse finantsseisu taastamine kukub läbi, algab kriisilahendamise (*resolution*) faas. Iga liikmesriik peab määrama krediidiasutuste kriisilahendamise eest vastutava ametiasutuse (*resolution authority*; RA). RA peab koostöös krediidiasutustega koostama kriisi lahendamise kava (*resolution plan*). Kavas tuleb sätestada, missuguseid abinõusid saab erinevate kriisistsenaariumite realiseerumise korral rakendada, et lahendada kriis minimaalse aja ning kuludega. Kui kriisilahendamise etapi rakendumise tingimused on täidetud, peab RA rakendama kriisikava. Seejuures peab RA järgima direktiivist tulevaid põhimõtteid ning printsiipe, eelkõige seda, et ei tohi eeldada maksumaksja raha kasutamist ning esmased kahjud tuleb kanda krediidiasutuse aktsionäride ning võlausaldajate poolt.

Finantsinspektsioon osales tihedas koostöös Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga kõnealuse direktiivi väljatöötamisel Euroopa Liidu Nõukogus. Uus Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja lirimaa on seadnud BRR direktiivi aasta 2013 tööplaani üheks prioriteediks ning see on kavas 2013. aasta esimeses pooles vastu võtta.

3.5.5. Aruandluse areng

2012. aasta jätkus tegevus Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA poolt välja töötatud krediidasutuste ja investeerimisühingute järelevalvelise aruandluse tehnilise standardi eelnõu (*Consultation Paper on Draft Implementing Technical Standards on Supervisory Reporting Requirements for Institutions*) osas. Standardit täiendati likviidsuse ja finantsvõimenduse valdkonna aruannetega ning makrojärelevalve teostamiseks vajalike aruannetega ja andmeväljadega. Makrojärelevalve andmevajadused tõi esile Euroopa Liidus loodav ühtne pangandusjärelevalve. Lõpliku standardi annab välja Euroopa Komisjon, see saab olema otsekohaldav ning kohustuslik kõikidele Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevatele krediidasutustele ja investeerimisühingutele, kes peavad täitma usaldatavusnormatiive. Standardi rakendamise kuupäev on seotud uue kapitaliregulatsiooni CRD IV/CRR (*Capital Requirements Regulation*) rakendamise kuupäevaga st, et eeldatakse, et uus kapitaliregulatsioon ja kõnealune aruandluse standard jõustuvad üheaegselt.

Ühelt poolt toob standardi jõustumine kaasa olulised muudatused krediidasutuste ja investeerimisühingute aruandluse süsteemis – enamik kehtivatest aruannetest asendatakse ühtsete, üleeuroopaliselt kehtivate aruannetega. Ühtlustatakse krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnormatiivide aruannete ning konsolideeritud finantsaruannete sisu, vorm, aruandeperioodid ning esitamise tähtajad. Teiselt poolt tähendab standardi jõustumine olulisi muutusi finantsjärelevalve protsessis, kuna järelevalve teostamisel tuginetakse muuhulgas aruannetest saadud informatsioonile. Lisaks tekib pärast standardi jõustumist Finantsinspektsioonil kohustus saadud andmetest teatud osa edastada EBA-le ja osa Euroopa Liidu ühisele pangandusjärelevalvele.

Seoses uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II rakendamise edasilükkumisega alustas Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA suuniste ettevalmist. Suunised hõlmavad soovitusi selles osas, millised Solventsus II raamistikku kuuluvatest aruannetest võiksid finantsjärelevalved koguda enne kogu uue raamistiku rakendamist. Suuniste järgimine toob kindlustusandjatele kaasa täiendava aruandluskoormuse, kuid aitab kaasa ja kergendab üleminekut Solventsus II nõuetele.

Pangandussektori aruandluse osas muudeti krediidasutuste bilansi täiendavaid aruandeid. Muudatused sisaldasid muuhulgas nõuet esitada detailsemad andmeid krediidasutuste laenuportfellide kohta. Siiski ei kaasnenud detailsemate andmete esitamise kohustusega aruannete mahu suurenemist, pigem vastupidi, kuna andmete dubleerimise vältimiseks liideti kaks senikehtinud aruannet üheks aruandeks.

Makseasutustele kehtestati järelevalvelised raamatupidamise aruannete vormid. Järelevalveliste aruandlusnõuete kehtestamisel leiti võimalus aruandluskoormuse vähendamiseks makseasutusena tegutsevatele hoiu-laenuühistutele. Nimetatud eesmärgil täiendati Eesti Panga poolt hoiu-laenuühistutele kehtestatud aruandeid selliselt, et nad vastaks ka järelevalvelistele vajadustele. Kirjeldatud lahendus annab hoiu-laenuühistutele võimaluse ühe aruande esitamisega täita nii Eesti Panga kui Finantsinspektsiooni andmevajadusi.

Kindlustusturul pakutavate teenuste järelevalve teostamiseks kehtestati aruanded kindlustusmaakleritele. Kindlustusmaaklerid saavad esitada Finantsinspektsioonile aruandeid veebi-keskkonna kaudu, mis peaks vähendama nende koostamise ja esitamise kulusid.

3.5.6. Finantsinspektsiooni juhendid

Finantsinspektsiooni soovituslike juhenditega selgitatakse finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunatakse finantsjärelevalve subjekte õigusaktidest tulenevate nõuete kohaselt käituma. Lisaks sellele, et soovituslike juhenditega selgitatakse õigusnorme ja suunatakse finantsjärelevalve subjekte, vähendatakse nende kaudu ka regulatiivseid konkurentsieeliseid ning turuosaliste õigusriski oma käitumise kujundamisel ja kujundatakse head tava finantssektoris.

1. juulil 2012. jõustus 2011. aastal vastu võetud Finantsinspektsiooni soovituslik juhend **Nõuded kliendikaebuste menetlemisele**. Juhend selgitab finantsteenuse osutaja kohustusi kliendikaebuste menetlemisel ja kliendiga suhtlemisel, samuti suunab finantsasutusi arvestama kliendikaebustest tuleneva teabega, et viimase pinnalt nii klientide huvides kui ka teenusepakkuja riskide maandamise eesmärgil teha vajadusel vajalikke korrigeerivaid äriahendites, protseduurides ja müügidokumentatsioonides.

2. mail 2012 jõustus Finantsinspektsiooni juhatuse otsus, millega muudeti juhendit **väärtpaberituruseaduse §-s 188-13 sätestatud tehingutest teavitamise kohustuse täitmiseks**. Juhendi muutmise vajadus tõusetus eelkõige seoses Eesti krooni asendamisega euroga, NASDAQ OMX Tallinna börsil hinnasammu muutumisega, samuti praktikas tehinguteavituse esitamise kohustuse täitmisel esile kerkinud probleemidega. Juhendi ja selle lisade muutmiseks arendati edasi ka Finantsinspektsiooni kodulehel olevat vastavat tehinguteavituste registrit.

Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendiga kehtestati 2012. aastal ka Euroopa Väärtpaberituruse Järelevalve Asutuse ESMA suunist **Nõuded elektroonilisele kauplemissüsteemile reguleeritud turul ja mitmepoolses kauplemissüsteemis, Teatud liiki struktureeritud eurofondide riskide mõõtmise ja üldriski arutamise suunist** ning **Finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID sobivusnõuete teatud aspektide suunist**.

3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö

3.6.1. Siseriiklik koostöö

Finantsinspektsiooni üheks strateegiliseks eesmärgiks aastatel 2011–2015 on teha aktiivset koostööd Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga finantsstabiilsuse ja turu arengu toetamiseks, lähtudes sõlmitud ühistegevuse kokkulepetest ja väljakujunenud koostöövõrgustikust. Vastavalt Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja Rahandusministeeriumi vahel sõlmitud koostöökokkuleppele tegutseb kokkuleppe osapoolte esindajatest koosnev ühiskomisjon koostöö koordineerimiseks ja kokkuleppega määratud ülesannete täitmiseks.

2012. aasta esimesel poolel toimunud ühiskomisjoni koosolekul käsitleti finantssektori tegevust reguleerivate seaduste, määruste ja juhendite väljatöötamisega seotud kavatsusi ning kooskõlastati siseriiklik finantsalase õigusloome plaan. Samuti arutati Põhja-Balti koostööga seonduvaid teemasid, sealhulgas kooskõlastati siseriiklike seisukohti Põhja-Balti stabiilsusgrupi töös osalemiseks.

Ühiskomisjon arutas ning täiendas ka kolmepoolset kriisijuhtimise tegevuskava, sealhulgas täpsustati kriisijuhtimisega seotud siseriiklike osapoolte ülesandeid. Samuti uuendati eelnevaga seotud kriisikommunikatsiooni plaani.

2012. aasta teises pooles oli ühiskomisjoni arutelude keskmes Euroopa ühise pangandusjärelevalve mehhanismi loomisega seonduv. Kaardistati uue järelevalvemehhanismi võimalik mõju Eesti jaoks ning kujundati ühiseid siseriiklike positsioone. Muuhulgas peeti äärmiselt oluliseks, et lisaks Euroopa ühise pangandusjärelevalve mehhanismi loomisele liigutaks kiires tempos edasi ka Euroopa ühtse kriisijuhtimise raamistiku ja hoiuste tagamise skeemiga.

Muudest teemadest olid muuhulgas arutelu all hoiu-laenuühistute regulatsioon, Tagatisfondi töö, EL uue kapitaliregulatsiooni CRD IV ettevalmistusprotsess ning sellest tulenevad kohustused ning ESRB (*European Systemic Risk Board*) soovitusel.

2012. aastal vahetati jätkuvalt informatsiooni Rahapesu Andmebüroo ja Prokuratuuriga. Koostöö Prokuratuuri ja politseiga oli hea, see rakendus ka mitmetes kriminaalmenetlustes.

Finantsinspektsiooni esindajad osalesid aktiivselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks loodud valitsuskomisjoni tegevuses, mis muuhulgas kinnitas ühe oma 2013. aasta tegevuskava eesmärgina riikliku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ohu hindamise läbiviimise.

3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös

Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt koostööst teiste Euroopa Liidu liikmesriikide, eeskätt Põhjamaadega. EL järelevalvelise tava ja poliitika kujundamist mõjutab Finantsinspektsioon eeskätt Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös osaledes.

Euroopa finantsjärelevalve süsteem koosneb mikro- ja makrotasandi järelevalvest. EL liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad osalevad **Euroopa finantsjärelevalve asutuste (ESA) – Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA** (*European Banking Authority*), **Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA** (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) ja **Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutuse ESMA** (*European Securities and Markets Authority*) – järelevalvenõukogude töös ning järelevalvenõukogude otsuste vastuvõtmisel. Euroopa finantsjärelevalve asutused alustasid tööd 1. jaanuarist 2011. Makrotasandil asetseva **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB** (*European Systemic Risk Board*) töös osalevad Euroopa Keskpanga, liikmesriikide keskpankade, Euroopa järelevalveasutuste ja liikmesriikide järelevalveasutuste juhid.

Euroopa Liidu järelevalveasutuste kõrgeim otsustusorgan on järelevalvenõukogu, kuhu kuuluvad kõigi vastava valdkonna järelevalve eest vastutava 27 Euroopa Liidu liikmesriigi järelevalveasutuste juhid. Järelevalveasutuste juhatus koosneb eesistujast ja järelevalvenõukogu poolt nimetatud kuuest liikmest. Eesistuja on täiskohaga töötav sõltumatu spetsialist, kes vastutab järelevalvenõukogu töö ettevalmistamise eest ning juhatab järelevalvenõukogu ja juhatuse koosolekuid. Euroopa Liidu järelevalveasutused koordineerivad liikmesriikide finantsjärelevete tegevust ning töötavad välja ettepanekuid Euroopa Komisjonile õigusaktide kehtestamiseks. Lisaks võivad finantsjärelevalve asutused kehtestada liikmesriikide järelevalveasutustele juhiseid ja soovitusi. Asutustel on kohustus reageerida olukorrale, kus liikmesriik ei kohalda Euroopa Liidu seadusi õigesti. Erakorralistel asjaoludel võivad asutused võtta vastu

liikmesriigi krediidiasutusele, kindlustusandjale või muule järelevalvesubjektile kohustusliku akti eesmärgiga Euroopa Liidu õiguse rikkumine kõrvaldada. Euroopa Liidu ülese või osa liidust haarava kriisiolukorra puhul tuleb ühtsetel järelevalveasutustel koordineerida probleemi lahendamist liikmesriikide järelevalvajate poolt. Asutuste tegevust rahastavad liikmesriikide finantsjärelevalved ja Euroopa Komisjon.

Euroopa järelevalveasutuste tegevuse keskmes olid 2012. aastal endiselt Euroopa finantsolukorda puudutavad probleemid, samuti kinnitati järgnevate aastate tegevusplaanid, tööjõuvajadused ja eelarve. Tähelepanu all olid ka Euroopa pangandusliidu loomisega seotud küsimused ning Euroopa järelevalveasutuste roll uues loodavas järelevalvemudelil.

Oluliseks aruteluteemaks tõusis Euroopa järelevalveasutuste tegevuse analüüsimine Euroopa Komisjoni poolt, mille ühe osana viivad järelevalveasutused läbi enesehindamised. Nimelt on Euroopa Komisjon vastavalt ESA asutamismääruste artiklile 81 kohustatud hiljemalt 2. jaanuariks 2014 koostama aruande selle kohta, kuidas on tagatud tunnustatud järelevalvetavade, näiteks sõltumatuse, erapooletuse ja objektiivsuse järgimine ESA-de poolt. Samuti selle kohta, kuidas toimivad finantsgruppide järelevalvekolleegiumid ning millised on olnud edusammud kriiside ja süsteemsete riskide ennetamise, ohjamise ja lahendamise valdkondades, aga ka kuidas on praktikas kohaldatud ESA-de siduv vahendajaroll. Analüüsi tulemusena annab Euroopa Komisjon üldhinnangu Euroopa finantsjärelevalve süsteemile ning esitab üldaruande ja võimalikud muudatusettepanekud Euroopa Parlamendile ja Nõukogule.

Euroopa järelevalveasutuste komiteede ja töögruppide aruteludes olid olulisel kohal Euroopa finantsolukorra probleemide mõju finantssektorile ning elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitaliadekvaatsuse raamistikust Solventsus II ja kapitalinõuete direktiivist CRD IV (*Capital Requirements Directive*) tulenevad kohustused töötada välja mitmed olulised tehnilised standardid, soovitusid ja juhised.

Toimus neli järelevalveasutusi ühendava **Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitee** (*Joint Committee*) kohtumist, kus muuhulgas olid kõne all eelarve kasvuga seotud küsimused ja kõikide järelevalveasutuste jaoks ühtsete sisemiste protseduuri-reeglite kujundamine, eelkõige asutamismäärustes sätestatud EL õiguse rikkumise menetlemiseks. Ühiskomitee all tegutseva nelja alamkomitee olulisemad töövaldkonnad olid seotud finantskonglomeraatide direktiiviga ja rahapesu tõkestamise komitee poolt koostatud koostööprotokolliga makseasutuste piiriülese tegevuse järelevalveks.

2012. aastal olid Finantsinspektsiooni esindajad nimetatud 53 erineva komitee või töögrupi liikmeks, osaleti 99 komitee või töögrupi kohtumisel. Finantsinspektsiooni töötajate osalemisel erinevates Euroopa Liidu järelevalveasutuste töörühmades lähtutakse otstarbekuse printsiibist ehk sellest, mil määral on töörühma töö seotud Eesti turuga ning kui oluline on üks või teine teema Euroopa Liidu kontekstis.

Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus EBA

Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuses EBA jätkusid 2012. aastal diskussioonid kapitalinõuete uue direktiivi ja regulatsiooni CRD IV/CRR (*Capital Requirements Regulation*) kompromis teksti üle ja hinnati regulatsioonist tulenevaid kohustusi vastavate tehniliste standardite koostamiseks. Kõne all oli ka operatsiooniriski juhtimist käsitleva juhendi kohaldamisega seonduv temaatika. Loodi uus EBA töögrupp eesmärgiga analüüsida pankade riskiga kaalutud varade erinevusi nendes krediidasutustes, mis kasutavad krediidiriski sisereitingutel põhinevaid IRB (*Internal Rating Based*) mudeleid.

Jätkus Euroopa pangandussektori riskide kaardistamine. 2011. aasta lõpus avalikustas EBA oma soovitud täiendavalt nõutavate ajutiste kapitalipuhvrite suuruse kohta erinevate Euroopa krediidasutuste lõikes. Mitmed Euroopa krediidasutused pidid soovitude kohaselt 2012. aastal märkimisväärselt kõrgekvaliteedilise kapitali mahtu suurendama ning esitama vastavad kapitaliseerimisplaanid. 2012. aastal avaldati regulaarselt ülevaateid probleemsete pankade rekapitaliseerimise kohustuste täitmise kohta ning tutvustati järgmiste perioodide vastavaid tegevusplaanid. Kõik Eestis tegutsevad Põhjamaade pangandusgrupid täitsid EBA ametliku soovitude kohased kapitalinõuded ning kapitalipuhvrite suurendamise vajadust Eestis tegutsevatele pangandusgruppidele ei olnud.

EBA komiteede ja töögruppide põhitöökaks oli 2012. aastal erinevate tehniliste standardite väljatöötamine. Avalikule konsultatsioonile esitati muuhulgas konsultatsioonipaberid, mis käsitlevad omavahendite kohta avalikustamisele kuuluvat infot (*Own Funds Disclosure*), likviidsuse kohta käivat aruandlust (*Liquidity Reporting*), finantsvõimenduse aruandlust (*Leverage Reporting*), kesksete vastaspoolte kapitalinõudeid (*CCPs Capital Requirements*) ning väärtpaperistamise tehingute müügist saadava tulu arvestamist (*Gain of Sale*).

2012. aastal osalesid Finantsinspektsiooni spetsialistid aktiivselt kolme EBA alalise komitee töös: aruandluse ühtlustamisega tegelevas komitees **Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing SCARA**, kapitalijärelevalve praktika ühtlustamisega tegelevas **Standing Committee on Oversight and Practices SCOP** ja riskide analüüsi ning hindamisega ja reguleerimisega tegelevas komitees **Standing Committee on Regulation and Policy SCRePol**.

Aruandluse, raamatupidamise ning auditeerimisküsimuste keskendunud **Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing SCARA** ülesandeks on analüüsida raamatupidamisarvestuses ja auditeerimistegevuses toimivate arengute mõju pangandussektorile. SCARA töö oli 2012. aastal seotud järelevalvelise aruandluse tehnilise standardi koostamisega ning riskide ja haavatavuste analüüsiga. Usaldatavusnormatiivide aruandluse ühtset aruannete paketti veel ei rakendatud, sest 2012. aasta lõpuks ei olnud CRD IV/CRR Euroopa Parlamendi poolt veel kinnitatud.

Standing Committee on Oversight and Practices SCOP töö keskendus EL kapitalijärelevalvelise praktika ühtlustamisele ja infovahetusele. SCOP-i alamtöögruppides tegeleti muuhulgas kolleegiumite töö edendamise ja usaldatavusnormatiivide raamistiku Basel II ühe komponendi, sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 kapitalinõuete arvutamise juhendi väljatöötamisega välisvaluutas väljastatud laenule. Samuti EL liikmesriikide järelevalveasutuste poolt koostatavate järelevalveliste hinnangute SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*) kaardistustega, eesmärgiga ühtlustada protseduurid ja metodoloogia koostatavates tehnilistes standardites ja juhistes.

SCRePol-s ja selle alamtöögruppides käsitleti CRD IV-st tulevate tehniliste standardite ja juhendite väljatöötamisega seotud omavahendite, likviidsuse, aruandluse ja tasustamise küsimusi. Krediitiasutuste juhtide vastavuskontrolli analüüsi põhjal koostati EBA suunised krediitiasutuse juhtkonna ja võtmeisikute sobivuse hindamiseks.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuses EIOPA jätkusid ettevalmistused uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitaliadekvaatsuse raamistiku Solventsus II direktiivi (2009/138/EÜ) rakendamiseks ning selleks vajalike tehniliste standardite ja suuniste väljatöötamiseks. Solventsus II ühtlustab Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevate kindlustusandjate riskipõhise kapitali ja riskide juhtimise reeglistiku. 2012. aasta lõpus otsustati, et üleminekul saab olema vaheetapp ning EIOPA järelevalvenõukogu otsustas EIOPA asutamismääruse artikkel 16 alusel koostada EL liikmesriikide järelevalvetele suunised ja soovitused, millele tuginedes peavad liikmesriikide pädevad asutused raporteerima, missuguseid meetmeid on liikmesriigid Solventsus II-le ülemineku vaheetapis kasutusele võtnud.

Lisaks valmistas EIOPA 2012. aasta teises pooles ette kindlustuslepingust tulenevate pikaajaliste garantiidega kohustusi käsitlevat mõjuanalüüsi, mis arvestab uute Solventsus II rakendamisel kohalduvate tehniliste meetmetega eraldiste hindamisel. Hindamise läbiviimine ja tulemuste analüüs toimub 2013. aasta jooksul.

EIOPA koolitusprogrammi raames korraldas Finantsinspeksioon 2012. aastal Tallinnas kindlustusandjate aruandluse esitamise tehnilise platvormi XBRL rakendamise teemalise seminar, kus osalesid nii Euroopa Liidu liikmesriikide kindlustusjärelvalvete kui kindlustusandjate esindajad.

2012. aastal osales Finantsinspeksioon EIOPA komiteede ja töögruppide *Financial Requirements Expert Group*, *Information Technology and Data Committee*, *Internal Governance*, *Supervisory Review and Reporting Expert Group* ja *Insurance Groups Supervision Committee* töös, kus tegeleti jätkuvalt Solventsus II rakendamisega seotud küsimustega. Olulisemateks tegevusteks olid aruandluspaketi vastuvõtmine, tehniliste standardite ja suuniste konsolideerimine ja käsiraamatu väljatöötamine järelevalvete jaoks.

Financial Requirements Expert Group tegeleb Solventsus II standardnõuetega kindlustusandjate kapitali adekvaatsuse hindamiseks ning tehniliste eraldistega nii kahju- kui ka elukindlustuses. 2012. aastal olid töögrupi fookuses muuhulgas ettevalmistused *Long-Term Guarantee Assessment* LTGA mõjuanalüüsi läbiviimiseks ning aruandluse kogumise ja avalikustamise jaoks sobivaima tehnilise lahenduse leidmine. Lisaks ka töögrupi positsiooni kujundamine erinevatel tururiski teemadel ja euroga seotud valuutade küsimuses.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group tegeleb kindlustusandjate juhtimisele seatavate kvalitatiivsete nõuete väljatöötamisega ning ühtse järelevalvelise tava kujundamisega. 2012. aastal oli jätkuvalt peamiseks aruteluteemaks Solventsus II rakendamise ajakava ja regulatsioonist tulenevate tehniliste standardite, suuniste ja soovituste väljatöötamine. Kinnitati aruandluse ja avalikustamise paketti kuuluvate tehniliste standardite struktuur ja tööde ajakava. Koostati EIOPA suunised, milles käsitletakse solventuse ja finantsseisundi aruande auditeerimise ja/või sõltumatu kontrolli nõudeid. Avaliku konsultatsiooniringi läbis kindlustusandja oma riskide ja maksevõime ORSA (*Own Risk and Solvency Assessment*) suunise kavand.

Finantsinspeksioon korraldas 2012. aastal Tallinnas EIOPA *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee* alamtöögrupi kohtumise. Töökohtumisel käsitleti Solventsus II rakendamisega seotud kindlustusandja juhtimissüsteemi nõudeid. EIOPA tööühma liikmed kohtusid ka Eesti kindlustusandjate esindajatega eesmärgiga anda kindlustusandjatele täiendavaid selgitusi uue juhtimissüsteemi, sealhulgas oma riskide ja maksevõime hindamise rakendamiseks.

Kindlustusgruppide järelevalvega tegelevas töögrupis *Insurance Groups Supervision Committee* jätkati järelevalvekolleegiumite tegevuse seirega, samuti oli kõne all EIOPA roll kindlustusgruppide järelevalvekolleegiumite tegevuse korraldamisel.

Tegevust alustas EIOPA tarbijakaitse komitee – *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation CCPFI*. Komitee peatähelepanu oli 2012. aastal suunatud suunise väljatöötamisele, mis käsitleb kliendikaebuste menetlemist kindlustusandjate poolt (*Guidelines on complaints handling*), samuti olid tähelepanu all EIOPA poolt hoiatuste tegemise ja ajutiste piirangute seadmise protseduurireeglid ning uute finantsturu suundumuste kohta teabe kogumise metodoloogia väljatöötamine.

Kaido Tropp jätkas tööd EIOPA Infotehnoloogia ja aruandluse töögrupi asejuhina.

Euroopa Väärtpaberijärelevalve asutus ESMA

Euroopa Väärtpaberijärelevalve Asutuse ESMA töö tähelepanu keskmes oli 2012. aastal eelkõige tehniliste standardite koostamine lühikeseks müügi ja turuinfrastruktuuri puudutavate regulatsioonide (*European Market Infrastructure Regulation EMIR*) alusel. ESMA komiteedes ja töögruppides tegeleti lisaks ka mitmete teiste oluliste ESMA suuniste koostamisega, muuhulgas kinnitati ja avaldati finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID alusel vastavuskontrolli funktsiooni käsitlevate nõuete ja sobivusnõuete teatud aspektide suunised, börsil kaubeldavate fondide ja muude eurofondide emissioone käsitlevad suunised ning teatud liiki struktureeritud eurofondide riskide mõõtmise ja üldriski arvutamise suunised.

Samuti oli Euroopa Väärtpaberijärelevalve Asutuse töös olulisel kohal reitinguagentuuride järelevalveregulatsiooni kujundamine, kuivõrd jaanuarist 2011 tegevust alustanud ESMA-l on otsene järelevalve teostamise kohustus reitinguagentuuride üle. 2012. aastal jätkati krediidireitingu agentuuride järelevalve korraldusega seotud küsimuste arutelu, alustati vastavasisuliste koostöökokkulepete sõlmimist kolmandate riikidega ja viidi läbi mitmed reitinguagentuuride kohapealsed kontrollid.

ESMA-Pol-i ning selle alamtöögruppide tööks on regulatsioonide rakendamise, järelevalvelise praktika ühtlustamise ja koostöö koordineerimise kaudu suurendada väärtpaberituru läbipaistvust, efektiivsust ning Euroopa väärtpaberituru integreeritust, kaitstes seeläbi investorite huve. 2012. aastal võttis järelevalvenõukogu vastu otsuse korraldada senise ESMA-Pol töö ümber, jagades komitee kaheks: ESMA alaliseks komiteeks *Market Integrity Standing Committee* ja ESMA töögrupiks *Task Force on framework for cooperation and information exchange*. Uus alaline komitee ja töögrupp alustasid tööd 2013. aasta jaanuarist.

2012. aastal olid ESMA-Pol töögrupi aruteludes olulisel kohal lühikeseks müügi keelustamisega ja sellega seonduva järelevalvelise töö koordineerimisega seotud teemad. Kinnitati ESMA sisekord liikmesriigi poolt esitatud otsuse lühikeseks müügi ajutise keelustamise kinnitamiseks. 2012. aastal esitasid seoses lühikeseks müügi ajutise keelustamisega ESMA-le kinnitamiseks oma otsused näiteks Hispaania ja Itaalia väärtpaberituru järelevalve asutused, juba varasemalt seatud piirangut pikendas Kreeka finantsjärelevalve asutus. Samuti koostati ESMA-Pol-i poolt ja esitati Euroopa Komisjonile tehniline nõuanne lühikeseks müügi määruse (Euroopa Komisjoni ja Parlamendi määrus nr 236/2012) teatud aspektide kohta.

Investment Management Standing Committee eesmärgiks on nõustada Euroopa Komisjoni avatud investeerimisfondide direktiivi UCITS (2009/65/EÜ) ehk nn eurofonde käsitleva direktiivi rakendamisel ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva AIFM direktiivi (*Alternative Investment Fund Managers Directive*) jõustumisega seotud küsimustes ning nende alusel soovitude ja juhendite koostamisel. 2012. aastal tegeleti AIFMD direktiivi artikkel 4 (4) alusel reguleerivate tehniliste standardite välja töötamisega, koostati suunised EL liikmesriikide ja kolmandate riikide pädevate asutuste vahelise koostöö edendamiseks, esitati ESMA järelevalvenõukogule kinnitamiseks mitmed UCITS direktiivi alusel koostatud suunised ja konsultatsioonipaberid. Lisaks analüüsiti AIFMD alusel fondi-valitsejate poolt esitatava aruandluse IT-lahenduse sobivust.

3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal

Corporate Reporting Standing Committee koordineerib järelevalvepoliitikat aruandluse, auditeerimise ja raporteerimise alal ning koos *European Enforcers Coordination Sessions* töögrupiga tagab Euroopa väärtpaberialaste aruandlusstandardite (IAS/IFRS) ühetaolise rakendamise ja tõlgendamise liikmesriikide poolt. 2012. aastal jätkus IFRS-i kohaldamisega seotud küsimuste analüüsimine, konsulteeriti rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite nõukoguga IASB (*International Accounting Standards Board*) nii IFRS-i kui IASB tegevuskava tehnilistes küsimustes. Kiideti heaks IFRS-i tegevusraport ja kinnitati IAS-i standardi 36 ja 39 analüüsi läbiviimine liikmesriikides, et selgitada välja standardite rakendamise praktika.

Finantsinspektsiooni spetsialistid osalesid ka ESMA juurde loodud *Investor Protection and Intermediaries Standing Committee* ja *Financial Innovation Standing Committee* tegevuses, kus analüüsiti andmete kogumist turu- ja tarbijasuundumuste kohta. Investorkaitse valdkonnas keskenduti investeerimisteenuseid pakkuvatele turuosalistele ja vastava valdkonna suuniste koostamisele järelevalveasutuste jaoks. Suunistes käsitletakse MiFID alusel sobivuse hindamise nõudeid ja ühetaolise vastavuskontrolli kohaldamist.

Raul Malmstein jätkas tööd ESMA juhatuse liikmena.

Finantsinspektsioon osales 2012. aastal Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindava ekspertkomitee **MONEYVAL**⁴ tegevuses. Komitee eesmärk on tagada EL liikmesriikides efektiivne rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kohaldamine vastavalt asjakohastele rahvusvaheliste standarditele. Eestis rakendatud meetmete hindamine on MONEYVAL-il kavas läbi viia 2013. aastal.

Samuti osales Finantsinspektsioon Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA rahapesu ja terrorismi rahastamise komitee AMLC tegevuses. AMLC põhitöö keskendus peamiselt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2007/64/EÜ (makseteenuste kohaldamise kohta EL liikmesriikides) ühetaoliste rakendamise põhimõtete analüüsimisele, riskipõhiste järelevalvemeetodite väljatöötamisele ja e-raha asutuste tegevuse reguleerimisele.

⁴ The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures

3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega

Finantsinspektsioon teeb aktiivset koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutustega, sealhulgas vahetab informatsiooni ja kohtub regulaarselt nii Skandinaavia kui Baltimaade finantsjärelevalvete esindajatega. Samuti osaleb Finantsinspektsioon järelevalvekolleegiumite töös.

Infovahetuses välisriikide järelevalvetega on Finantsinspektsiooni eesmärgiks saada ülevaade maailma finantsturgudel toimuva mõjust Eesti turuosaliste emattevõtjatele ning informeerida omakorda siin tegutsevate finantsasutuste päritoluriigi järelevalvaid Eesti finantssektori arengutest ja järelevalvesubjektide poolt võetavatest riskidest. Sarnaselt varasematele aastatele toimusid ka 2012. aastal regulaarsed mitmepoolsed riskikohtumised Eesti ja päritoluriigi finantsjärelevalve esindajate ning Eesti järelevalvesubjektide emattevõtjate esindajate osavõtul.

Järelevalvekolleegiumite töö raames toimus samuti Skandinaavia ja Baltimaade järelevalvete esindajate vahel mitmepoolsed kohtumisi. 2012. aastal keskendus pangagruppide järelevalveliste kolleegiumite tegevus järelevalvelise ühishinnangu andmisele (*joint risk assessment decision* – JRAD).

JRAD raames andis Finantsinspektsioon koostöös teiste piiriülese pangagrupi üle järelevalvet teostavate asutustega ühise hinnangu pangagruppide ja nende tütarpankade finants-tugevusele, juhtimiskorraldusele, sisekontrollidele, peamistele riskidele ning kapitali piisavusele. Samuti osaleti sisemudelitega seonduvates loamenetlustes. Eesti kuulub kuue pangandusjärelevalve kolleegiumi koosseisu: Citadele, Danske, DnB, Nordea, SEB ja Swedbank.

Ka enamik Eesti kindlustusandjatest kuulub EL kindlustusgruppidesse, sellest johtuvalt teeb Finantsinspektsioon koostööd vastavate kindlustusgruppide järelevalvekolleegiumitega. Aasta-aastalt on tööprotsess erinevates kolleegiumites Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA eestvedamisel muutunud ühetaolisemaks. Kindlustusgruppide kolleegiumites muutub järjest olulisemaks iga üksiku kindlustusandja riskide kaardistamine. Ehkki Eesti kindlustusandjad on suurte finantsgruppide mastaabis ebaolulised, on nende tegevus Eesti ja Baltimaade kontekstis väga oluline. Seetõttu on kolleegiumites hea võimalus selgitada kindlustusandja riski realiseerumise mõju just Eesti turule ning muuta vastavalt ka juba tehtud grupipoolseid riskihinnanguid. Finantsinspektsioon kuulub kuue – If, Mandatum, Munich RE, OP-Pohjola, SEB ning Vienna Insurance Group – kindlustusjärelevalve kolleegiumi koosseisu. Finantsinspektsioon kuulub ka Nordea Life kindlustuskolleegiumisse, kuna fondivalitseja Nordea Pensions Estonia AS kuulub Nordea Life kindlustusgruppi.

Kuna Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud kindlustusandjate tegevus on laienenud teistesse Balti riikidesse, on järjest olulisemaks muutunud nende riskide osakaal, mis asuvad väljaspool Eestit. Teisisõnu riskid, mis tulenevad Läti ja Leedu majandus- ja õiguskeskkonnast. Infovahetus ja koostöö toimub siin Leedu kindlustusjärelevalvega 2011. aastal sõlmitud täiendava koostöökokkuleppe alusel, 2012. aastal oli ettevalmistamisel analoogne koostöökokkulepe ka Läti kindlustusjärelevalvega. Koostöökokkuleppe alusel vahetab Finantsinspektsioon lisaks finantsnäitajatele ka olulist kvalitatiivset teavet, mis kindlustusandjate tegevust nimetatud riikides mõjutab.

3.6.5. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus

2010. aastal sõlmiti koostöökokkulepe Eesti, Islandi, Läti, Leedu, Norra, Soome, Rootsi ja Taani pädevate ministeeriumide, keskpankade ja finantsjärelevalveasutuste vahel piiriülese finantsstabiilsuse tagamise, kriisihalduse ja kriiside lahendamise kohta. Koostöökokkulepe on sõlmitud piiriüleste süsteemsete kriiside haldamiseks ja lahendamiseks, mis võivad mõjutada leppega seotud riikides finantssektori stabiilsust, kuid ei puuduta otseselt siseriikliku iseloomuga finantsprobleeme. Koostöökokkuleppe allkirjastanud riigid asutasid Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi NBSG (*Nordic-Baltic Stability Group*). Seatud ülesannete täitmiseks on NBSG juurde loodud neli töörühma, millest Finantsinspektsiooni esindajad osalevad kahes. Töörühma RTWG (*Resolution Tools Working Group*), mis tegeleb kriisi ennetamist ja haldamist puudutavate juriidiliste küsimustega, juhib Finantsinspektsiooni juhatuse liige Kilvar Kessler.

RTWG töörühm tegeleb Põhjamaade ja Balti riikide pangakriiside haldamise raamistike, sealhulgas neis sisalduvate erisuste ning neist johtuvate võimalike probleemide kaardistamise ning raamistike lähendamisega. Finantsinspektsiooni juhtimisel koostas RTWG 2012. aastal analüüsi kitsaskohtadest Balti ja Põhjala riikides seoses pankade piiriülese maksejõuetuse juhtumite lahendamisega ning teabevahetusega erinevate asutuste vahel. Riigid väljendasid analüüsi alusel seisukohta, et konfidentsiaalsusrežiime tuleb tõhusa kriisijuhtimise nimel Põhja-Balti regioonis harmoniseerida.

Koostöös Eesti Pangaga osales Finantsinspektsioon Euroopa Keskpanga juures tegutseva **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB** (*European Systemic Risk Board*) tegevuses, mis võttis 2011. aastast üle Euroopa Keskpanga juures tegutsenud pangajärelevalve komitee BSC (*Banking Supervision Committee*) töö. Finantsinspektsioon osaleb ESRB haldusnõukogu istungitel hääleõiguseta liikmena ning ESRB juurde loodud **nõuandva tehnilise komitee ATC** (*Advisory Technical Committee*) töös täisliikmena. Osalemine EL finantsstabiilsuse analüüsi ja infovahetuse protsessis on oluline Finantsinspektsiooni enda analüüside koostamisel ning koostöö arendamisel järelevalvete ning keskpankadega kriisijuhtimise valdkonnas.

Finantsinspektsioon osales 2012. aastal neljal ATC kohtumisel, kus peamisteks teemadeks olid Euroopa finantsstabiilsuse haavatavuse ja riskidega seotud küsimused, ESRB poolt koostatud soovitude järgimine ning Euroopa Keskpanga juurde loodav pangandusliit ja sellele tuginev krediidiasutuste järelevalve korraldus tuleviku Euroopa Liidus. Lisaks osaleb Finantsinspektsiooni spetsialist ATC alamtöögrupi – **Analysis Working Group AWG** – tegevuses. AWG töös käsitleti väärtpaperite kaudu finantseerimise tehingute, varipanganduse ja finantssektori vastastikuste seoste ning uute süsteemselt oluliste turuosaliste esilekerkimist puudutavaid küsimusi.

3.6.6. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides

2012. aastal osales Finantsinspektsioon liikmena ka ülemaailmsete organisatsioonide *International Association of Insurance Supervisors IAIS*, *Bank of International Settlements BIS*, sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida Euroopa Regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe BSCEE* ja *International Organization of Securities Commission IOSCO* ning *Organisation for Economic Cooperation and Development OECD* töös. Koostöö käigus vastati küsimustele ja päringutele. Samuti osaletakse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD rahvusvahelise finantshariduse võrgustiku töös.

Finantsinspektsiooni esindajad osalesid OECD-s Eesti *Corporate Governance* progressiraporti kaitsmisel. OECD poolt antud hinnangu kohaselt ei ole Eesti ühegi liitumisel antud soovitusel elluviimisel märkimisväärselt edasi liikunud, riigiettevõtete nõukogude koosseisu osas on toimunud pigem tagasimineku. Uus OECD poolne hindamine toimub 2013. aasta sügisel.

Mais 2012 korraldas Finantsinspektsioon Baseli Pangajärelevalve Komitee tegevuse raames Kesk- ja Ida-Euroopa regionaalgrupile BSCEE Tallinnas rahvusvahelise konverentsi, kus käsitleti pankade uue kapitaliregulatsiooniga seotud aktuaalseid küsimusi, sealhulgas Basel III kapitalinõuete raamistike rakendamist. Samuti oli arutluse all süsteemselt oluliste pankade järelevalve korraldus ning selliste pankade olulisest rollist tulenevad täiendavad järelevalvelised ja kapitalinõuded.

Lisaks on Finantsinspektsioon **Kesk- ja Ida-Euroopa finantsjärelevalve asutuste koostöö foorumi liige (CEE Forum)**, kus peamiseks liikmeid ühendavateks teemadeks on finantsasutuste asukohariigis järelevalve teostamisega seotud juriidilised ja rakenduslikud küsimused. Finantsinspektsiooni 10. aastapäeva puhul toimus jaanuaris 2012 Tallinnas foorumi liikmete kõrgetasemeline kohtumine. Arutluteemadeks olid finantsjärelevalvet puudutavad siseriiklikud ja Euroopaülesed päevakajalised küsimused.

3.6.7. Rahvusvahelised missioonid ja külaskäigud

2012. aastal kohtusid Finantsinspektsiooni esindajad mitmete oluliste rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatega. Eesti majandusülevaate (*Economic Review*) koostamiseks andis Finantsinspektsioon OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) esindajatele ülevaate Eesti pangandussektori riskidest, jätkusuutlikkusest ning kapitalijärelevalve rollist jätkusuutlikkuse tagamisel. Septembris külastas Finantsinspektsiooni Rahvusvaheline Valuutafond IMF (*International Monetary Fund*). Arutelu all olid taas pangandussektori riskid, stressitestid, piiriülene koostöö krediidasutuste päritoluriigi järelevalvetega ning loodav Euroopa pangandusliit.

Reitinguagentuuride Standard & Poor's ja Fitch Raitings missiooni raames andis Finantsinspektsioon ülevaate Eesti finantssektori arengutest, olulisematest riskidest, finantsjärelevalve poolt teostatud stressitestidest ning piiriülesest koostööst.

Kohtuti ka Euroopa Komisjoni ja Suurbritannia finantsjärelevalve esindajatega, kes said Finantsinspektsiooni spetsialistidelt ülevaate finantsjärelevalve korraldusest ning olulisematest arengutest ja riskidest Eesti finantssektoris.

Lisaks külastas 2012. aasta novembris Finantsinspektsiooni Moldova finantsjärelevalve asutuse ekspertgrupp, kellele anti kahepäevase visiidi käigus põhjalik ülevaade Eesti finantssektorist ja Finantsinspektsiooni loomisest ning toimimisest. Tallinnas toimunud Bosnia-Hertsogviina, Makedoonia, Horvaatia, Sloveenia, Serbia, Albaania ja Montenegro börside, keskdepositooriumite ning finantsjärelevalve töötajate koolitusprojekti jagasid oma teadmisi ka Finantsinspektsiooni töötajad.

4 • Finantsinspektsiooni 2012. aasta tulude-kulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Üldine

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspeksioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspektsioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro (s.o Finantsinspektsiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

TULUDE-KULUDE ARUANNE (tuhandetes eurodes)

	LISA	2012	2011
TULUD			
Järelevalvetasud	1	4 636	3 699
Muud tulud	2	23	46
Tegevustulud kokku		4 659	3 745
KULUD			
Tööjõukulud	3	2 767	2 607
Mitmesugused tegevuskulud	4	1 489	1 222
Muud kulud	5	42	46
Tegevuskulud kokku		4 298	3 875
Põhitegevuse kasum/kahjum		361	-130
Finantstulud ja -kulud	6	185	70
Aruandeaasta kasum/kahjum		546	-60

TULUDE-KULUDE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes eurodes)		
	Järelevalve- tasud 2012	Järelevalve- tasud 2011
Krediidiasutused	2 914	2 347
Kahjukindlustusandjad	570	486
Fondivalitsejad	349	309
Elukindlustusandjad	374	317
Kindlustusmaaklerid	135	95
Investeeringühingud	154	123
Väätpaberite keskregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	29	19
Makseasutused	111	3
Kokku	4 636	3 699

Finantsinspektiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspektiooni seadusega, mis on kättesaadav Finantsinspektiooni kodulehelt aadressil www.fi.ee.

Fondivalitsejate järelevalvetasu osas kehtivad erinevat tüüpi fondide erinevad mahuosa määrad.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast; mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspektiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga järelevalvesubjekti varast, kindlustusmaksete kogusummast, arvestusvarast või komisjonitasude kogusummast.

Järelevalvetasu mahuosa määrad (protsentides)		
	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2012	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2011
Krediidiasutused	0,0135	0,01
Kahjukindlustusandjad	0,099	0,08
Fondivalitsejad	0,007 / 0,013	0,005 / 0,01
Elukindlustusandjad	0,025	0,02
Kindlustusmaaklerid	0,95	0,7
Investeeringühingud	0,19	0,15
Väätpaberite keskregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	0,5	0,4
Makseasutused	0,25	0,05

Järelevalvetasu mahuosa määrade kehtestamisel erinevatele järelevalvesubjektide gruppidele arvestatakse nende tegevuse mahtusid ja kasumlikkust ja hinnatakse nende järelevalvele kuluvat ressursi ning lähtutakse eeldusest, et järelevalvetasu ei oleks subjekti jaoks ülemäära koormav.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektionile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 01. septembriks.

Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes eurodes)		
	2012	2011
Menetlustasud	11	26
Muud tulud	12	20
Kokku	23	46

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingu sooritamist Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab Finantsinspeksiooni endise töötaja poolt vastavalt pooltevahelisele stažeerimiskokkuleppele Finantsinspeksioonile hüvitatavat summat.

LISA 3

Tööjõukulud (tuhandetes eurodes)		
	2012	2011
Palk	2 034	1 907
Maksud	698	667
Nõukogu tasud	35	33
Kokku	2 767	2 607

Palgakulus sisalduvad palgakulu, lisatasud, juhatuse liikmete tasud ja Finantsinspeksiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse kasv kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 21 tuhat eurot.

Finantsinspeksiooni töötaja keskmine palk oli 2012. aasta lõpus 1710 eurot kuus, 2011. aastal oli keskmine palk vastavalt 1778 eurot kuus. 2012. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 324 tuhat eurot. 2011. aastal väljamakstud tasu 299 tuhat eurot. Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,58% palgakulust.

Keskmine töötajate arv 2012. aastal oli 74 ja 2011. aastal 70.

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes eurodes)		
	2012	2011
Kinnisvara rent	366	353
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	348	277
IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus	318	194
Töölähetus	160	130
Bürookulu	108	77
Kommunikatsioonikulu	59	67
Koolitus	58	42
Raamatupidamise teenus	50	50
Teabeagentuurid	9	8
Põhivara rendikulu	5	7
Auditiorkontrolli kulu	4	4
Personalitöö	3	4
Õigusabi ja konsultatsioonid	1	9
Kokku	1 489	1 222

Tegevuskulud

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1399 m², hinnaga 17 eurot m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud ning renditava büroopinna parendamise kulu summas 81 tuhat eurot, mille Finantsinspeksioon tasus Eesti Pangale.

Liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: ESMA, IAIS, BSCEE, EIOPA, EBA, IOSCO tasutud liikmemakse.

Kulukirje „IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus“ kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 2 tuhat eurot ühe kasutaja kohta ning Finantsinspeksiooni IT infrastruktuuri, arendusprojektide ja tark- ja riistvara soetamise kulud summas 181 tuhat eurot.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspeksiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud ESMA, EIOPA, EBA komitee ja alamkomiteede kohtumistega ja koostöö arendamisega Euroopa Liidu ning kolmandate riikide järelevalveasutustega. Töölähetuste kuludes kajastatakse ka Eestis registreeritud järelevalvesubjektide välisriigis asuvate tütarettevõtjate järelevalve teostamisega seotud kulusid. Kokku toimus 2012. aastal Finantsinspeksioonis 225 töölähetust. 2011. aastal oli töölähetuste arv 189.

Bürookulu sisaldab Finantsinspeksiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Kommunikatsioonikulu hõlmab Finantsinspeksiooni tarbija-hariduse programmi, veebilehe www.minuraha.ee, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspeksiooni aastaraamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspektiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähetuste kulu. 2012. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 1090 eurot ja riigisisese koolituse kulu 227 eurot. Aastal 2011 oli keskmine väliskoolitus 900 eurot ja riigi sisekoolitus 230 eurot. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni arendamine pangandus- ja kindlustus-sektoris, väärtpaberiturul pakutavad investeerimisteenused ja nende järelevalve, juriidilise kompetentsi arendamine ja oluliselt on edendatud ka töötajate keeleõpet.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, palgaarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspektiooni kodulehe kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspektiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspektiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga. Materiaalseks põhivaraks loetakse Finantsinspektiooni majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 3 195 eurost.

Audiitorkontrolli kulu kajastab Finantsinspektiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspektiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspektiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

Kulukirje „Personalitöö“ sisaldab Finantsinspektiooni töötajate värbamiskulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni kulusid kohtumenetlustes, ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele ja õigusarvamustele seoses Finantsinspektiooni järelevalvetegevusega.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes eurodes)		
	2012	2011
Hüvitised ja soodustused	25	28
Kultuur ja sport	17	18
Kokku	42	46

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspektiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

„Kultuur ja sport“ kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni töötajale suunatud ürituste kulu.

LISA 6

Finantstulud ja -kulud (tuhandetes eurodes)		
	2012	2011
Finantstulud	185	70
Kokku	185	70

Eesti Pank maksab intressi Finantsinspektiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel ja intressimääraks on eelmise kvartali Eesti Panga välisvaluutareservi tootlus.

BILANSS (tuhandetes eurodes)		
VARAD	31.12.2012	31.12.2011
Raha ja pangakontod	7 463	6 896
Järelevalvetasude nõuded ja muud nõuded	24	126
Varad kokku	7 487	7 022
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	85	64
Mitmesugused võlad	551	518
Tulevaste perioodide tulud	4 480	4 615
Kohustused kokku	5 116	5 197
Reserv	1 825	1 885
Aruandeaasta kasum/kahjum	546	-60
Reserv ja aruandeaasta kasum/kahjum kokku	2 371	1 825
Kohustused, reserv ja aruandeaasta kasum/kahjum kokku	7 487	7 022

SELGITUSED 2012. AASTA BILANSI KOHTA

Raha ja pangakontodel on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded ja muud nõuded on Finantsinspektsioonile laekumata 2013. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 24 tuhat eurot.

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusekohustust. Puhkusekohustus kajastab Finantsinspektsiooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas summas 85 tuhat eurot.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2012. aastal kaetud Finantsinspektsiooni kulusid, mille Finantsinspektsioon kompenseerib Eesti Pangale 2013. aastal. Finantsinspektsiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide ettemakstud tulude all on kajastatud 2013. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

2011. aasta kahjum summas 60 tuhat eurot kaeti reservi arvelt Finantsinspektsiooni nõukogu 23.03.2012 otsusega ning reservi jääk 2012. aastaks moodustas 1825 tuhat eurot.

Aruandeaasta kasum 2012. aastal on 546 tuhat eurot.

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule:

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2012, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud tulude-kulude aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtete ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeauditori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

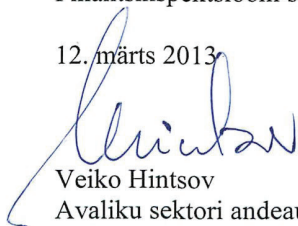
Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeauditori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditor arvesse tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning tulude-kulude aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et tulude-kulude aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Finantsinspektsiooni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2012 ning aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtetega.

12. märts 2013

Veiko Hintsov
Avaliku sektori andeauditor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Fotod: Kilvar Kessler

6. Eesti finantsturu ülevaade

6.I. Majanduskeskkonna areng

2012. aasta kokkuvõttes Euroopa Liidu (EL) ja eurosooni majanduskasvu väljavaated halvenesid. 2012. aasta lõpus langetasid paljud Euroopa riigid, sealhulgas Eestile olulised kaubanduspartnerid majanduse kasvuprognose. Nõrgenenud majanduskeskkond mõjutas negatiivselt ka krediitiasutuste kasumlikkust ja laenuportfellide kvaliteeti, viimane on EL finantsstabiilsuse jaoks üheks olulisemaks süsteemseks riskiks.

Statistikaameti andmetel kasvas 2012. aastal Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) eelmise aastaga võrreldes 3,2%. Võrdlusena: 2011. aastal kasvas SKP varasema aastaga võrreldes 8,3%. Eesti majanduskasvu toetas eeskätt sisemaine nõudlus, mis kasvas 2012. aasta kokkuvõttes 8%. Tarbimisele mõjusid soodsalt positiivsed suundumused tööturul. Väliskeskonnast lähtuvate kasvuperspektiivide halvenemisele vaatamata kiirenes ekspordi kasv aasta viimases kvartalis 7%-ni.

Investeeringisaktiivsus ning tarbimiskulutuste kasv toetasid impordi, mistõttu aasta kokkuvõttes ületas impordi kasv ekspordi. 2012. aastal aeglustus võrreldes varasema aastaga märgatavalt nii kaupade ekspordi kui ka impordi kasvutempo: ekspord suurenes aasta kokkuvõttes 4% ja import 8% võrra. Selle tulemusena oli 2012. aastal kaubavahetuse puudujääk viimaste aastate suurim. Jooksevkonto defitsiit moodustas 1,2% SKP-st. Võrdlusena: 2011. aastal oli jooksevkonto ülejäägis, moodustades 2,1% SKP-st.

2012. aastal kasvas tarbijahinnaindeks eelmise aasta keskmisega võrreldes 3,9% võrra, selle põhjuseks oli eeskätt elektri, soojusenergia ja kütte kallinemine (2011. aastal kasvas aasta keskmine tarbijahinnaindeks 5%).

2012. aastal tööhõive suurenes, tööpuudus vähenes ning jätkus ka keskmise palga kasv. Aasta keskmine töötuse määr oli viimase nelja aasta madalaim 10,2%. Võrdlusena: 2011. aasta keskmine töötuse määr oli 12,5%. 2012. aastal oli tööga hõivatud keskmiselt 624 000 inimest, mis oli 15 000 ehk 2,5% võrra suurem kui aasta varem. Tööhõive kasvas enim veonduse ja laonduse, info ja side, hariduse ning haldus- ja abitegevuste tegevusaladel hõivatute arvu suurenemise kaudu.

6.2. Krediidiasutused

Seisuga 31. detsember 2012 tegutses Eestis kaheksa krediidi- asutust Eestis väljastatud tegevusloa alusel ja kaheksa väliskre- diidiasutuste filiaali. Kolm väliskrediidiasutuse filiaali – AS DnB NORD Banka Eesti filiaal⁵, Siemens Financial Services AB Eesti filiaal ning AB Bankas Snoras Eesti filiaal – olid likvideerimisel.

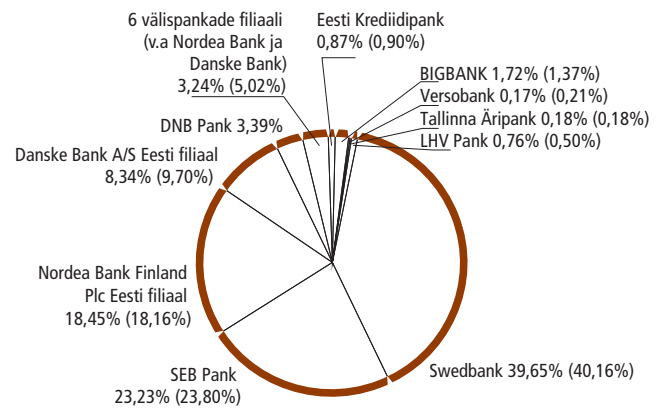
Finantsinspeksioon andis 2012. aastal krediidiasutuse tegevus- loa AS-le DNB Liising (äriühingu nimeks on alates 31. augustist 2012 AS DNB Pank). Varasemalt tegutses AS DNB Pank Eesti pangandusturul Bank DNB A/S Eesti filiaalina. Krediidiasutus MARFIN PANK EESTI AS muutis 7. maist 2012 oma ärinime, uueks ärinimeks on Versobank AS.

Laenuturul olid väliskrediidiasutuste filiaalid suurpankadest aktiivsemad

2012. aastal oli Eesti pangandusturg jätkuvalt väga kontsent- reeritud. Nelja suurema panga – Swedbank AS-i, AS-i SEB Pank, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali ning Danske Bank A/S Eesti filiaali – summaarne turuosa laenumahtude järgi oli kokku 90% (aasta tagasi 92%). 2012. aasta teises pooles veidi taastunud laenuõudlus krediidiasutuste osakaaludele laenuturul olulist mõju ei avaldanud. Oma turuosa laenuturul⁶ tugevdasid jätku- valt Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal ning AS DNB Pank. Turuosasid suurendati suuremate krediidiasutuste – Swedbank AS-i, AS-i SEB Pank ning Danske Bank A/S Eesti filiaali arvelt (vt joonis 1).

Suurpankade laenuportfellide mahtude vähenemise oluliseks põhjuseks olid sarnaselt eelnevatele aastatele ka 2012. aastal mahukad probleemplaenude mahakandmised. AS DNB Pank liitis pärast krediidiasutuse tegevusloa saamist oma panga- ja liisingportfelli, see samm avaldas mõju ka panga turuosale. Väiksematest pankadest suurendasid oma turuosa BIGBANK AS ja AS LHV Pank. Turuosade jaotusele avaldas teatud mõju ka Pohjola Bank plc Eesti filiaali laenuportfelli lisandumine koond- statistikasse.

Joonis 1. Krediidiasutuste turuosad mittefinantssektorile väljastatud laenu järgi seisuga 31.12.2012 (sulgudes 31.12.2011)

6 välispankade filiaali on AS Citadele banka Eesti filiaal, Scania Finans AB Eesti filiaal, Folkia AS Eesti filiaal, Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal, AS UniCredit Bank Eesti filiaal ja Pohjola Bank plc Eesti filiaal

⁵ 2008. aastal kandis Eestis tegutsev AS DnB NORD Banka (Läti) Eesti filiaal oma äritegevuse Bank DnB NORD A/S (Taani) Eesti filiaalile.

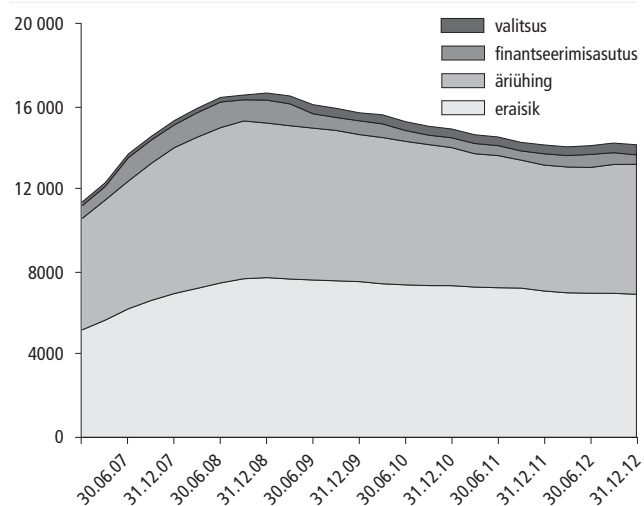
⁶ Ei sisalda laene krediidiasutustele ja muudele finantseerimisasutustele.

Koondlaenuportfell kasvas

2012. aastal suurenesid pankade koguvarad 5% võrra ning nende maht seisuga 31. detsember 2012 oli 19,4 miljardit eurot. Bilansimahu kasvu mõjutas eelkõige sularaha ja krediidiasutuste poolt keskpangale esitatavate nõuete suurenemine. 2012. aasta lõpus moodustas krediidiasutuste koondlaenuportfell 14,2 miljardit eurot ehk 73% koguvaradest (2011. aastal 77% koguvaradest).

Olulisemate kliendigruppide lõikes kuulus koondlaenuportfelist 2012. aasta lõpu seisuga eraisikutele 49%, äriühingutele 45%, finantseerimisasutustele 3% ja valitsussektorile 3% (vt joonis 2). Detsembri lõpus oli eraisikutele väljastatud laenude jääk 6,9 miljardit eurot ning äriühingute laenude jääk 6,3 miljardit eurot. Pankade nõuded finantseerimisasutustele moodustasid 0,5 miljardit eurot ning valitsussektorile samuti 0,5 miljardit eurot.

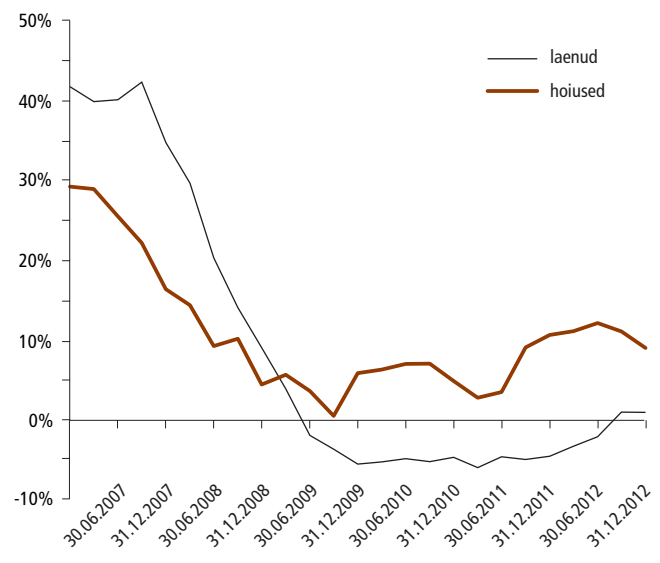
Joonis 2. Krediidiasutuste laenuportfelli struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln eurot)

2012. aasta oli esimene majanduskriisi järgne aasta, mil krediidiasutuste laenuportfell kasvas ning seda 0,7% võrra. Laenukasv oli tagasihoidlik, kuid laenude uusmüük ületas samas mõnevõrra senise laenuportfelli amortiseerumise ning oli selgeid märke laenuõudluse taastumisest (vt joonis 3). Suurpangad väljastasid uusi laene eelkõige äriklientidele, mis tasandas nende olemasoleva laenuportfelli amortiseerumise.

Hoiuste kasv oli sarnaselt 2011. aastale ka 2012. aastal märkimisväärne, kokkuvõttes kasvasid hoiused 9% võrra (2011. aastal 10% võrra).

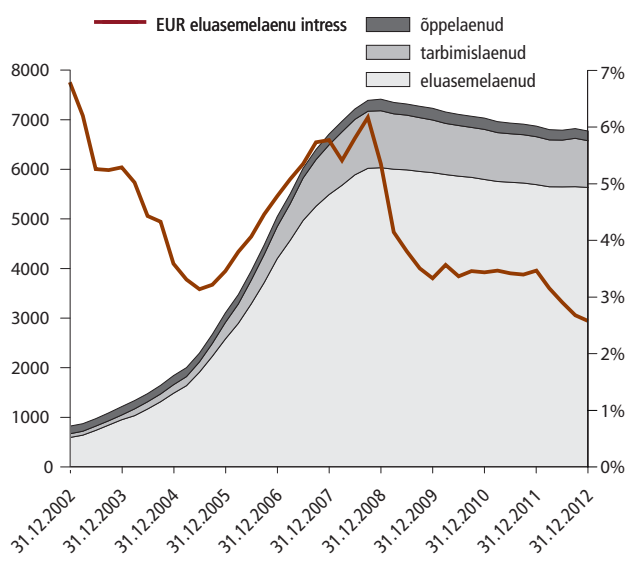
Joonis 3. Laenude ja hoiuste aastakasv (%)

Laenude keskmine intressimäär langes

2012. aastal vähenesid koos tarbijate kindlustundega kõikide olulisemate eraisikute finantseerimisega seotud laenude mahud (vt joonis 4). Eluasemelaenude jääk vähenes 2012. aastal ligikaudu 1% võrra. Võrdlusena: 2011. aastal oli langus 2%. Tarbimislauude laenuportfelli aastaseks languseks oli 3%. Võrdlusena: 2011. aastal oli langus 4%. Aastaga kahanes ka õppelaenude jääk ligikaudu 9% võrra. Aasta jooksul eraisikutele väljastatud uute laenude maht ei olnud selleks piisavalt suur, et katta ära olemasoleva laenuportfelli amortiseerumist. Baasintressi euribori languse tõttu langes eluasemelaenude keskmine aastaintress 2012. aasta lõpuks veelgi. Kui 2010. aasta detsembri lõpus oli keskmine intressimäär 3,43% ning 2011. aasta lõpus 3,46%, siis 2012. aasta lõpus oli keskmine intressimäär 2,57%.

Joonis 4. Erasisikute laenud (miljonit eurot) ning eluasemelaenu intress (parem skaala)

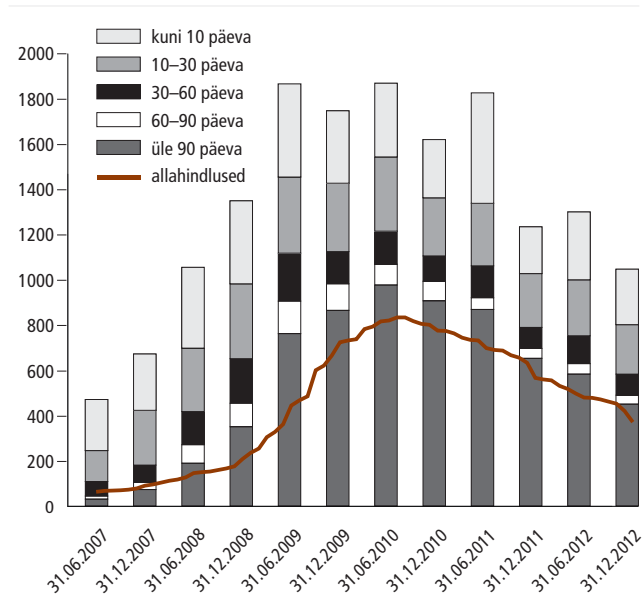

Laenuportfellide kvaliteet paranes

2012. aasta lõpuks viivislaenude koondmaht võrreldes varasema aastaga vähenes (vt joonis 5) ning seda nii absoluutmahtu kui ka osakaaluna koondlaenuportfelliga. Laenuportfelli kvaliteet paranes eeskätt pikaajaliste viivislaenude mahu vähenemise tõttu. Kõigist tähtsajaks tasumata laenudest vähenesid kõige märgatavamalt pikaajalised ehk üle 90 päeva viivises olevad laenud, kokku 31% võrra. 2012. aasta lõpus moodustas üle 90 päeva viivises olevate laenude osakaal koondlaenuportfelliga 3,1%. Võrdlusena: 2011. aastal oli see osakaal 4,6%.

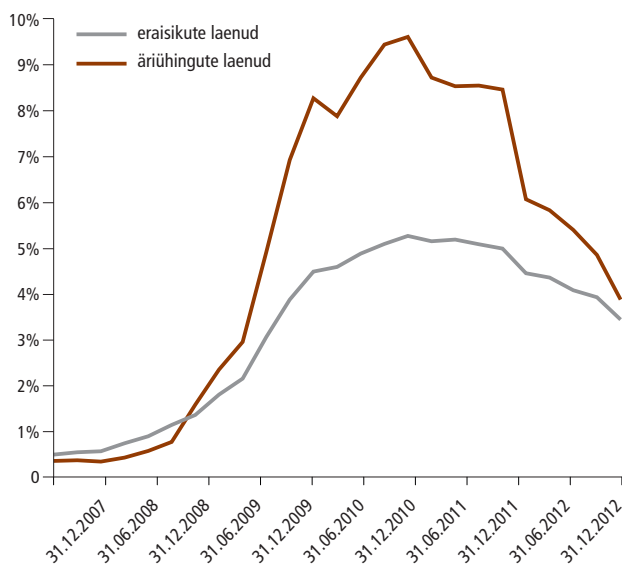
Pikaajaliste viivislaenude maht vähenes nii laenuportfellide puhastamise eesmärgil tehtud probleemsete laenude mahakandmise läbi. Muutused eraldistes laenukahjumite reservi ehk allahindlustes toimusid üldjuhul kooskõlas muutustega laenuportfelli kvaliteedinäitajates. Allahindluste vähenemine oli muuhulgas ka tingitud laenuportfellide kvaliteedi tõusust reitingute paranemise ja tagatiste väärtuse suurenemise läbi. Pikaajaliste viivislaenude kaetus allahindlustega oli hea: 2012. aasta detsembri lõpu seisuga olid üle 90 päeva viivises olevad laenud allahindlustega kaetud 81% ulatuses.

Joonis 5. Krediidiasutuste viivislaenud ja allahindlused (mln eurot)

2012. aastal paranes nii äriühingutele kui ka eraisikutele väljastatud laenude kvaliteet. Üle 90 päeva viivises olevad laenud vähenesid nii eraisikutest kui ka äriühingutest klientide puhul (vt joonis 6). Äriühingute puhul vähenes pikaajaliste viivislaenude osakaal 5,9%-lt 2011. aasta lõpus 3,7%-ni 2012. aasta lõpus kõikidest äriühingutele väljastatud laenudest. Eraisikute pikaajaliste viivislaenude osakaal langes 4,3%-lt 3,2%-ni kõikidest eraisikutele väljastatud laenudest. Mõlemas kliendigrupis vähenesid pikaajalised viivislaenud ka absoluutmahtudes. Probleemsete laenude mahud vähenesid sarnaselt eelnevatele aastatele kiiremini äriühingute osas, selle põhjuseks olid suuremad laenude mahakandmised. Eraisikute suhteliselt head maksekäitumist eriti pikaajaliste eluaseme-laenude osas toetas muuhulgas ka märgatavalt alanenud baasintressi tase.

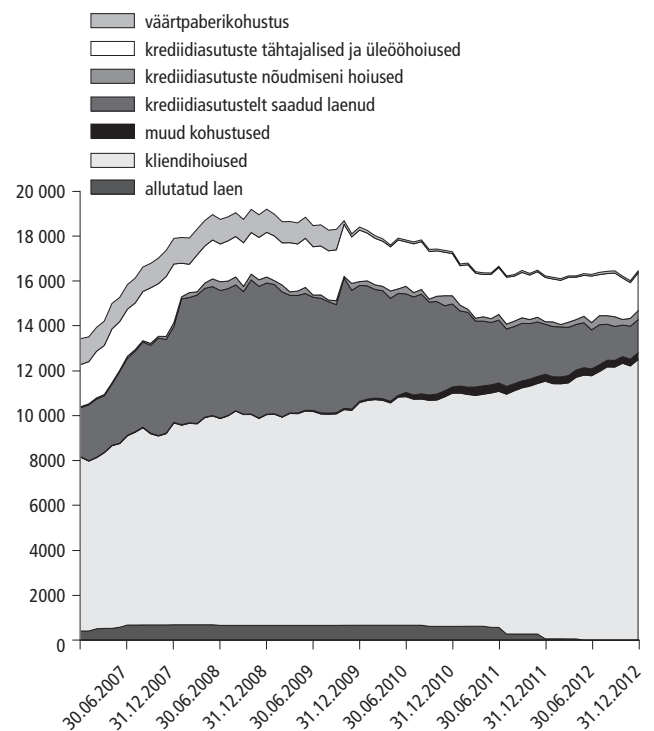
Joonis 6. Üle 90 päeva viivises olevate laenude struktuur (osakaal vastavas laenuportfellis) (%)

Hoiuste kasv jätkus

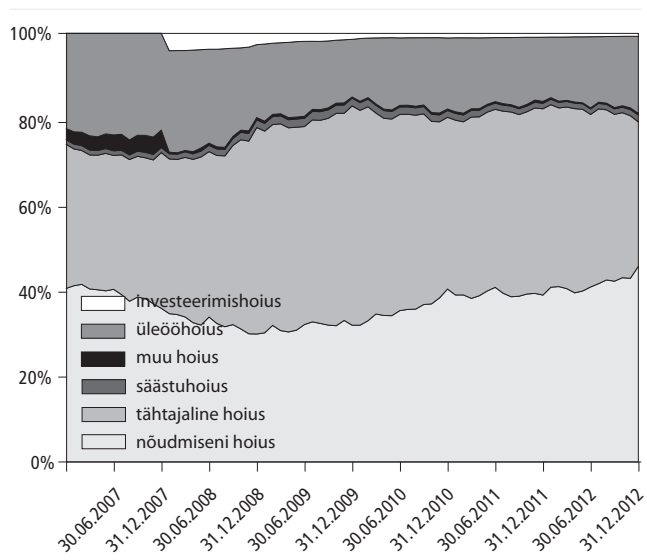
2012. aasta lõpus moodustas krediitiasutuste koguressursi maht 16,6 miljardit eurot, kasvades aastaga ligi 1% võrra. Ressursibaasis kasvasid kõige märgatavamalt kliendihoiused (vt joonis 7). 2012. aastal suurenesid kliendihoiused 9% võrra, hoiuste osakaal krediitiasutuste koguvahenditest tõusis 76%-ni. Aasta tagasi oli vastav näitaja 71%. Koondlaenuportfelli kahanemise ning hoiuste tugeva kasvu tõttu jätkas paranemist laenude-hoiuste suhe, jõudes 2011. aasta lõpu 122%-lt 113%-ni 2012. aasta lõpuks. Ressursibaasis vähenesid kliendihoiuste kasvu ning suhteliselt tagasihoidliku laenuõudluse tõttu väliskrediitiasutustelt saadud laenud. Selle tulemusena vähenes välislaenamise osakaal veelgi: 2011. aasta 29%-lt 23%-ni 2012. aasta detsembri lõpuks.

Joonis 7. Krediitiasutuste ressursibaas (mln eurot)

2012. aasta lõpuks ulatus krediitiasutuste poolt kaasatud kliendihoiuste maht 12,6 miljardi euroni. Eeskätt kasvasid äriühingute ning eraisikute nõudmiseni hoiused: kui 2011. aasta detsembris moodustasid nõudmiseni hoiused 39% koguhoiustest, siis 2012. aasta lõpuks tõusis nende osakaal 46%-ni kõikidest hoiustest (vt joonis 8).

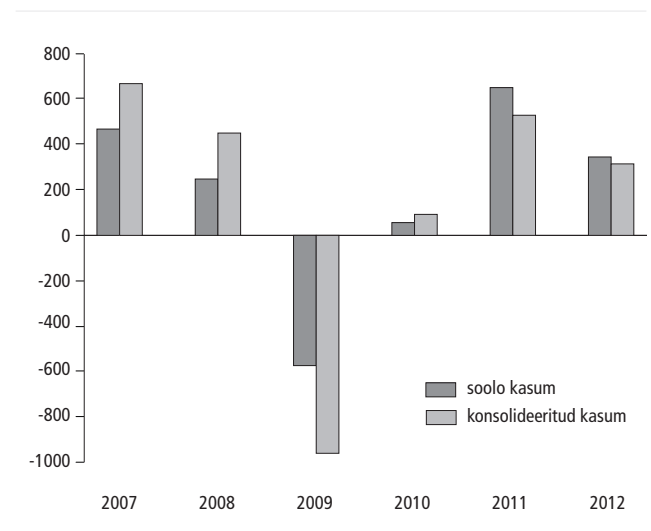
Joonis 8. Krediitiasutuste poolt kaasatud hoiuste struktuur hoiuse liikide lõikes (%)

Krediitiasutuste tegevus oli kasumlik

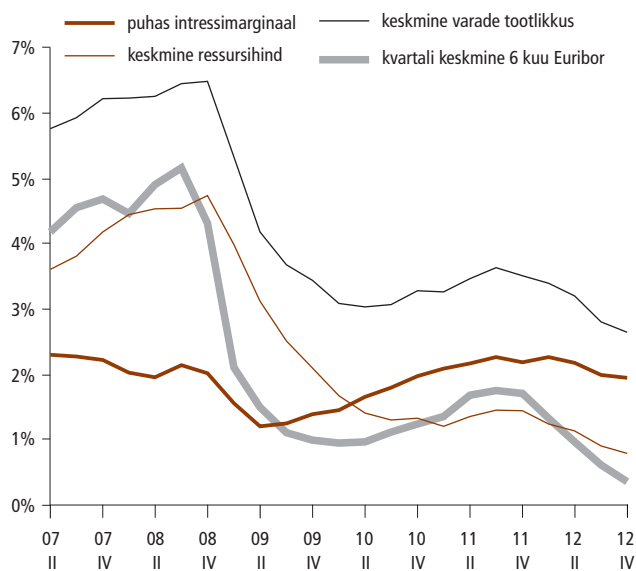
2012. aasta oli krediitiasutuste jaoks kasumlik. Kasumit teeniti nii soolo kui konsolideeritud baasil, kuid vastavalt 47% ja 40% vähem kui eelmisel aastal. Aastaga teenisid krediitiasutused soolo baasil kasumit 348,5 miljonit eurot, konsolideeritud tasemel 318,2 miljonit eurot. Võrdlusena: 2011. aastal vastavalt 656,9 miljonit ja 533,9 miljonit eurot (vt joonis 9). Kasumi vähenemise põhjuseks oli eelkõige erakorraliste tulude vähenemine.

Joonis 9. Krediitiasutuste ja pangagruppide puhaskasum/-kahjum (mln eurot)

Euribori languse tulemusena langes keskmine laenude intressimäär ning krediitiasutuste intressitulu. 2012. aastal vähenes krediitiasutuste intressitulu 22% võrra. Krediitiasutuste puhas intressimarginaal vähenes aastaga 0,24 protsendipunkti võrra, samas kui keskmine ressursihind langes 0,66 protsendipunkti võrra (vt joonis 10). Kuna krediitiasutuste ressursikulu vähenes suhteliselt kiiresti, suutsid pangad madala euribori mõju intressikulude juhtimisega kompenseerida oodatust enam.

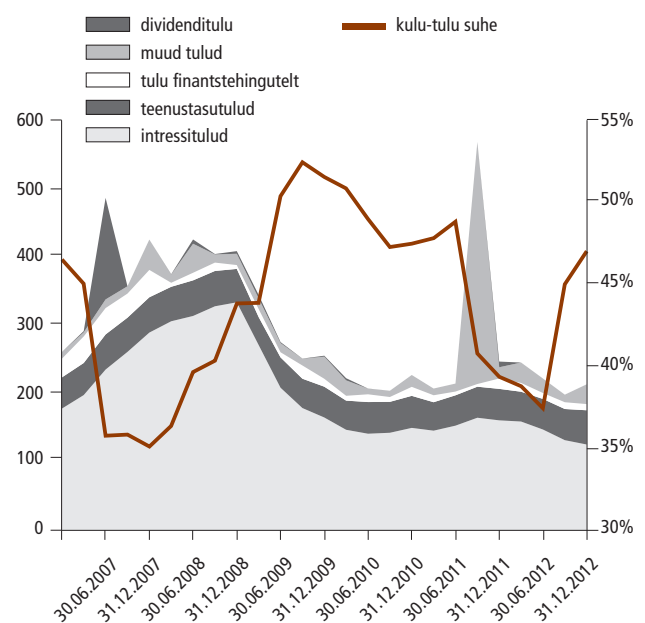
Joonis 10. Krediitiasutuste kasumlikkuse näitajad (%)

Peamiseks tulullikaks olid intressitulud

Sarnaselt eelnevatele aastatele oli ka 2012. aastal krediitiasutuste peamiseks tulullikaks intressitulu laenude väljastamisest. Aasta arvestuses krediitiasutuste tulud 2011. aastaga võrreldes oluliselt vähenesid. Seda mõjutas peamiselt 2011. aasta kõrge võrdlusbaas, mis oli tingitud erakorralistest tuludest. Sektori kulu-tulu suhe halvenes 39,4%-lt 47,1%-ni (vt joonis 11), kuid erakorralisi tulusid arvestamata oli sektori kulu-tulu suhe veidi parem kui aasta tagasi. Baasintressi olulise languse mõju pankade kasumlikkusele oli mõõdukas, negatiivse mõju kompenseeris hoiuste ressursi märgatav odavnemine.

Joonis 11. Krediitiasutuste kvartalitulud (mln eurot) ja kulu/tulu suhe (parem skaala)

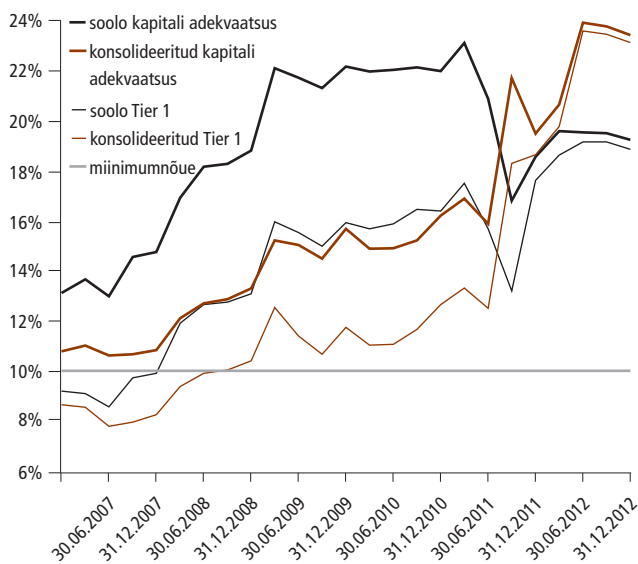

6.3. Kindlustusandjad

Krediitiasutused olid endiselt väga hästi kapitaliseeritud Pangandussektori soolo ja konsolideeritud kapitaliseerituse näitajad püsisid 2012. aastal väga heal tasemel (vt joonis 12). Seisuga 31. detsember 2012 moodustas krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 19,3% (aasta tagasi 18,61%). Konsolideeritud tasemel moodustas 2012. aasta lõpus pangagruppide kapitali adekvaatsus 23,51% võrrelduna 19,56%-ga 2011. aasta lõpus. Pangandussektori kapitali kvaliteet on kõrge, kapitalistruktuur on lihtne ning endiselt tugineb suures osas esimese taseme omavahenditel⁷. Seetõttu püsisid heal tasemel nii soolo kui ka konsolideeritud ka Tier 1 näitajad: 2012. aasta lõpuks oli soolo Tier 1 näitaja 18,92% ja konsolideeritud baasil 23,22% (aasta tagasi vastavalt 17,66% ja 18,70%).

Pangandussektori suurimaks riskiks oli jätkuvalt krediidirisk: selle riskiga kaalutud varad moodustasid 2012. aasta lõpus ligikaudu 93% kogu riskivaradeks konverteeritud positsioonidest.

Joonis 12. Krediitiasutuste ja pangagruppide kapitali adekvaatsus (%)

2012. aastal tegutses Eestis tegevusloa alusel kaheksa kahju-kindlustusseltsi, neli elukindlustusseltsi ning kindlustusandjana piirikindlustuse alal Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus oma filiaalide kaudu kahjukindlustusteenuseid kolm välisriigi kindlustusseltsi ning elukindlustusteenuseid üks välisriigi kindlustusseltsi filiaal. 2012. aasta lõpu seisuga oli piiriülese kindlustusteenuse pakkujate registrisse kantud 413 kahjukindlustus- ja 97 elukindlustusteenuse pakkujat.

Viimane Baltikumiülene kindlustusselts ühines

Lisaks ülalnimetatud kolmele kahjukindlustusseltsi filiaalile ei sõlminud QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal 2012. aastal enam uusi lepinguid ja jätkas vaid olemasolevate lepingute täitmist. Finantsinspektiooni teavitati kahjukindlustusteenuseid pakkuma hakkava UAB DK PZU Lietuva Eesti filiaal asutamisest, mis alustab tegevust 2013. aastal.

Seoses ühinemisega muutis ERGO Kindlustuse AS oma ärinime ERGO Insurance SE-ks, st moodustati Euroopa äriühing. Alates 2013. aasta algusest pakub ERGO Insurance SE Baltikumis kahjukindlustuse tooteid ühtse kindlustusandjana, peale ühinemist loodi kindlustusseltsi peakontor Eestisse ning Lätis ja Leedus jätkatakse filiaalidena. Sellega peaksid kindlustusandjate ülebaltikumilised ühinemised olema mõneks ajaks lõppenud.

ERGO Kindlustuse AS (alates 2. jaanuarist 2013 ERGO Insurance SE) sai ka täiendava tegevusloa abistamisteenuste kindlustusega tegelemiseks. Täiendava tegevusloa andis Finantsinspektioon ka Seesam Insurance AS-ile kahjukindlustuse edasikindlustuse lepingute sõlmimiseks.

Kindlustusmaksed kahjukindlustusandjatele kasvasid

2012. aastal kogusid Eesti kindlustusandjad kindlustusmaksleid 430 miljonit eurot ja maksid hüvitusi 265 miljoni euro ulatuses. Kindlustusmaksete maht kasvas 6,7%. Kui elukindlustusandjate kindlustusmaksete mahud jäid eelneva aastaga peaaegu samale tasemele, kahanedes vaid minimaalselt, siis kahjukindlustusandjate kindlustusmaksete mahud suurenesid 12% võrra. Kasv oli osaliselt seotud Baltikumiülese ühinemisega, kuid alahinnata ei saa ka majanduskasvust tingitud mahtude suurenemist. Elukindlustusele laekunud kindlustusmaksete osakaal kõikidest maksetest langes 2012. aastal 37%-ni.

⁷ Esimese taseme omavahendite osakaal riskiga kaalutud varadest. Esimese taseme omavahendite koosseis on sätestatud Krediitiasutuste seaduse § 73 lõikes 1.

6.3.I. Elukindlustusandjad

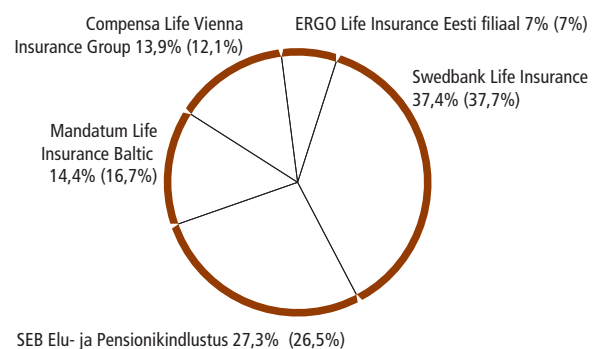
2012. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmakseid 158,1 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht vähenes 1,4% võrra. Eestis koguti kindlustusmaksetest 40%, Lätis 16,2% ja Leedus 43,9%. Kindlustusmaksete maht vähenes Leedus kogutud maksete vähenemise tõttu 8,4% võrra, nii Eestis kui Lätis kogutud maksete kasvavastavalt 1,4% ja 14,7%. Hüvitisi (sh ka tagasiostud) maksti välja 117,2 miljoni euro eest, ligi 2% vähem kui 2011. aastal.

Elukindlustusturg on kontsentreeritud

Eesti elukindlustusturu kogumahuks kindlustusmaksete alusel oli 2012. aastal 67,9 miljonit eurot, aastaseks kasvuks 1,4%. Lisaks neljale Eestis tegevusloa alusel tegutsevale elukindlustusandjale pakub läbi Leedu kindlustusandja filiaali elukindlustusteenust ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal, kes koos Compensa Life Vienna Insurance Group SE ja SEB Elu- ja Pensionikindlustuse AS-iga teostavad kohustusliku pensionikindlustuse (II sammas) väljamakseid. II samba pensionilepingu ehk lepingu väljamakseteks elukindlustuselti kaudu oli 2012. aasta lõpu seisuga sõlminud 1256 kindlustusvõtjat.

Kindlustusmaksete alusel oli jätkuvalt turuliidriks Swedbank Life Insurance SE, mis kogus 2012. aastal ligi 37% kõikidest maksetest. Aeglaselt, kuid püsivalt on viimastel aastatel kasvanud Compensa Life Vienna Insurance Group SE turuosas, mis pakub lisaks II samba pensionikindlustusele aktiivselt ka muid intressigarantiiga tooteid. 13,9% suuruse turuosaga oli kindlustuselti jätkuvalt neljandal kohal, kuid vahe kolmandal kohal oleva Mandatum Life Insurance Baltic SE-ga on vaid 0,5%. Mandatum Life Insurance Baltic SE turuosas langes 16,7%-lt seoses investeerimisriskiga elukindlustuse vähese müügieduga 14,4%-le (vt joonis 13).

Joonis 13. Elukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2012 (sulgudes 2011)

Kapitalikogumiskindlustuse lepingute osakaal langes

Investeeringisriskiga elukindlustuse müük vähenes aastaga 6,4%, samas traditsiooniliste elukindlustuslepingute⁸ kindlustusmaksed kasvasid 4,2%.

2012. aasta lõpu seisuga oli Eesti elukindlustusseltsidel jõus 402 302 põhilepingut ja 316 406 lisakindlustuslepingut, põhilepingute arv kahanes 0,5% võrra ja lisakindlustuslepingute arv kasvas 0,7%.

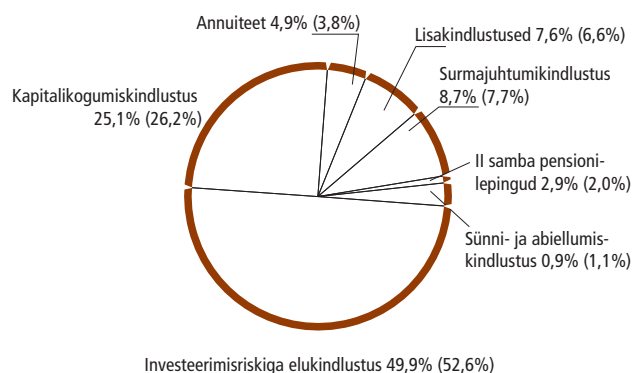
Viimast aastat järjest sõlmiti põhikindlustusliikidest kõige rohkem surmajuhtumi kindlustuse lepinguid, mis moodustasid 48,5% kõigist aasta jooksul sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest. Nimetatud lepingute osakaal kasvas 27%-lt aasta alguses 29,6%-le aasta lõpuks, edestades sellega sõlmitud kapitalikogumiskindlustuse lepingute arvu, mille osakaal vähenes 29,2%-lt 2012. aasta jooksul 26,9%-le. Liidripositsioonil olid jätkuvalt investeeringisriskiga elukindlustuse lepingud, mis moodustasid 37,4% kõikidest 2012. aasta lõpul jõus olnud põhikindlustuslepingutest.

Viimastel aastatel toimunud kapitalikogumiskindlustuse lepingute arvu pidev vähenemine on jätkuv suundumus, siin ei ole oodata muutusi ka järgnevatel aastatel. Viimaste aastate järsk langus finantsturgudel ja jätkuvalt madalaid intressimäärasid arvestades on kogumistoodetele intressigarantii tagamine muutunud järjest keerulisemaks ja kaks elukindlustusseltsi neljast on lõpetanud uute kapitalikogumislepingute sõlmimise.

Investeeringisriskiga elukindlustuse maksed moodustasid endiselt ligi poole kõigist kindlustusmaksetest

Kindlustusmaksete mahu alusel oli 2012. aastal enim müüdnud kindlustusliigiks jätkuvalt investeeringisriskiga elukindlustus, kuid selle kindlustusliigi maksede osakaal vähenes 52,6%-lt 49,9%-le (vt joonis 14). Nii investeeringisriskiga elukindlustuse kui kapitalikogumiskindlustuse kindlustusmaksed vähenesid 6% võrra, nimetatud kindlustusliikide maksed kokku moodustasid 75% kõigist kindlustusmaksetest. Enim, täpsemalt 46% võrra kasvasid aastaga II samba pensionilepingute maksed. Maksed kasvasid ka järgmistes kindlustusliikides: kindlustus surmajuhtumiks, annuiteet ja lisakindlustused. Ka uutelt lepingutelt kogutud kindlustusmaksete alusel oli endiselt populaarseim kindlustusliik investeeringisriskiga elukindlustus, kus koguti 54,9% kõigist kindlustusmaksetest.

Joonis 14. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2012 (sulgudes 2011)

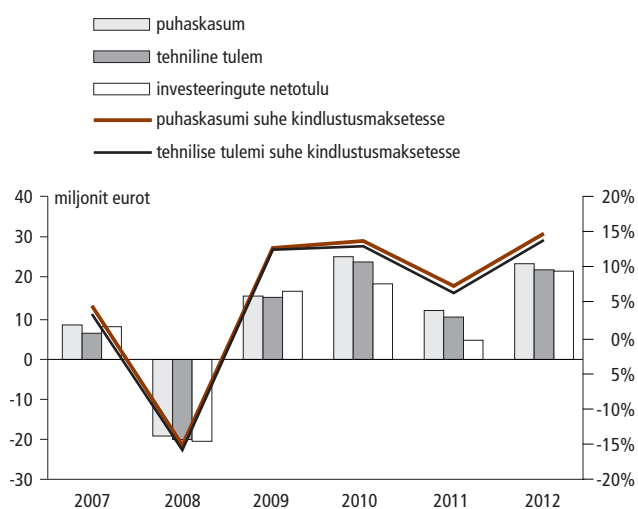

⁸ Kindlustus surmajuhtumiks, kapitalikogumiskindlustus, sünni- ja abiellumiskindlustus ning annuiteet.

Hea investeerimistulem tagas kasumi

Auditeerimata andmetel lõpetasid 2012. aastal oma tegevuse kasumiga kõik elukindlustusandjad. Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata kindlustustehniline kasum aastal 2012 oli 22,3 miljonit eurot ja puhaskasum 23,8 miljonit eurot (vt joonis 15). Kasumi allikaks oli peamiselt hea investeerimistulem.

Joonis 15. Elukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal) aastatel 2007–2012

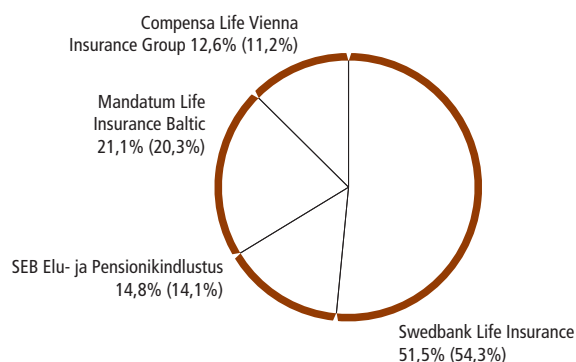
Elukindlustusandjate varad kasvasid aastaga 10%

Elukindlustusandjate varad suurenesid aastaga 9,6% võrra ja ulatusid 2012. aasta lõpuks 886,8 miljoni euroni. Kindlustuseltside kohustused kindlustusvõtjate ees ehk kindlustustehnilised eraldised ja garanteeritud finantskohustused vähenesid aasta jooksul 0,9% ning ulatusid aasta lõpuks 319,9 miljoni euroni. Investeerimisriskiga elukindlustuslepingute finantskohustus kasvas aastaga 349,4 miljonilt eurolt 404,2 miljoni euroni. Kohustuste jagunemine seltsiti on toodud joonisel 16.

Investeerimisriskiga elukindlustuslepingute finantskohustuste ja kindlustusvõtja käitumise vahel on tugev seos, üldjuhul koos finantsturgude tõusuga kindlustusvõtjate maksed sellesse kindlustusliiki suurenevad. Tehniliste eraldiste ja garanteeritud finantskohustuste vähenemine on kooskõlas kindlustusandjate otsusega vähendada intressigarantii riski osakaalu oma portfellides.

2012. aasta lõpu seisuga täitsid kõik elukindlustusseltsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele ning seda piisava varuga.

Joonis 16. Elukindlustusandjate turuosad kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste alusel 2012 (sulgudes 2011)

6.3.2. Kahjukindlustusandjad

Kahjukindlustusandjad kogusid 2012. aastal kindlustusmakseid 271,6 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht kasvas 12%. Kasvu suurimaks põhjuseks olid Seesam Insurance AS-i Baltikumiülese ühinemisega kaasnenud Läti ja Leedu filiaalide aastased kindlustusmaksed, kuid vähemtähtis polnud ka sisenõudlusest tingitud majanduskasvu positiivne mõju kahjukindlustusturule. Leedust ja Lätist kogutud kindlustusmaksete mahud on järkjärgult kasvanud, vastavad mahud ulatusid 2012. aastal 44 ja 42 miljoni euroni, mis teeb nende osakaaludeks kõikidest maksetest vastavalt 16% ja 15%. Lisades juurde veel ka ERGO Insurance SE ühinemisega kaasnenud kindlustusportfelli, moodustab 2013. aastal Eesti kahjukindlustusandjate väljaspool Eestit asuvate riskide osakaal juba rohkem kui 40%.

Kahjukindlustusandjate poolt välja makstud kahjuhüvitiste kogusumma jäi eelmise aastaga samale tasemele, ulatudes 2012. aastal 149,1 miljoni kroonini.

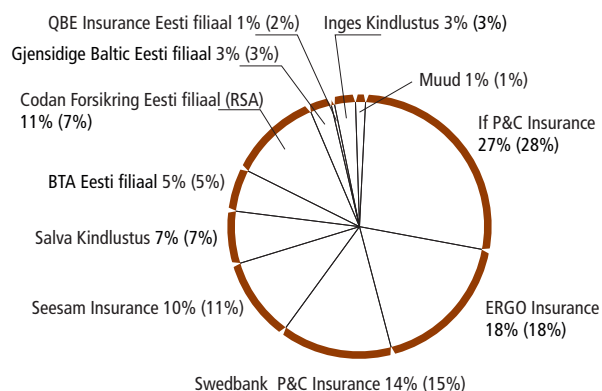
Eesti kahjukindlustusturu ümberjaotumine jätkus

2012. aastal kasvatas SEB Pangaga sõlmitud agendilepingu toel Codan Forsikring A/S Eesti filiaal (RSA) oma turuosa Eestis 11%-ni. Selle tulemusena moodustas välisriigi kindlustusseltsi filiaalide turuosa Eestis 2012. aasta lõpuks juba 20%. Eesti kahjukindlustusturu mahuks 2012. aastal kujunes 232 miljonit eurot, kasv oli 6%. Suurematest kahjukindlustusandjatest suutis Eestis märkimisväärselt kasvada vaid ERGO Insurance SE (vt joonis 17).

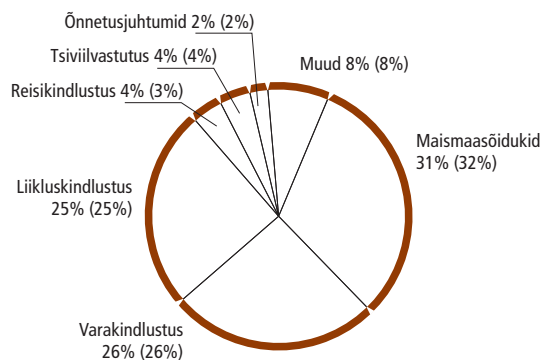
Ühinemised muutsid kindlustusportfelli struktuuri

2012. aastal kindlustusportfelli struktuur oluliselt ei muutunud. Küll aga on kindlustusseltside Baltikumiülese ühinemised aastate lõikes mõnevõrra muutnud sõlmitud kindlustuslepingute liikide proportsioone, eeskätt tähendab see maismaasõidukite kindlustuse osakaalu vähenemist kõigist sõlmitud kindlustuslepingutest. Läti ja Leedu kindlustusportfelli lisandumine suurendas tervisekindlustuse osakaalu, tervisekindlustuse osakaal ulatus 2012. aastal 3%-ni kõikidest kindlustusliikidest (vt joonis 18).

Joonis 17. Kahjukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2012 (sulgudes 2011)

Joonis 18. Kahjukindlustusliikide turuosad otsese kindlustuse kindlustusmaksete alusel 2012 (sulgudes 2011)

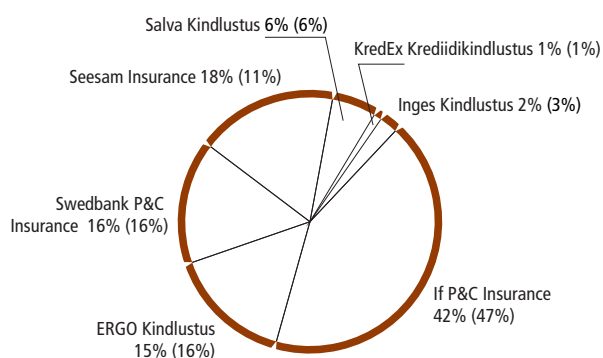

Neli suurimat kahjukindlustusandjat kogusid 91% kõikidest maksetest

Turuosade lõikes tõusis kõikide kogutud kindlustusmaksete alusel (vt joonis 19) Eestis tegutsevate kahjukindlustusandjate järjestuses teiseks Seesam Insurance AS. Kolmandal ja neljandal kohal olid vastavalt Swedbank P&C Insurance AS ning ERGO Kindlustuse AS (alates 2. jaanuarist 2013 ERGO Insurance SE). Kahjukindlustusturu liider oli endiselt küll If P&C Insurance AS, kuid protsentuaalselt kaotas ta oma turuosa kõige rohkem.

Absoluutväärtuses vähenesid mahud vaid AS Inges Kindlustusel ja KredEx Krediidikindlustuse AS-il.

Joonis 19. Kahjukindlustusandjate turuosad kõikide kogutud kindlustusmaksete alusel 2012 (sulgudes 2011)

Edasikindlustuses olulisi muutusi ei toimunud

2012. aastal jäi edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetest kindlustusandjate lõikes vahemikku 2%-st kuni 46%-ni. Kokkuvõttes oli 2012. aastal edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes sarnaselt eelnevatele aastale 7%, kuna edasikindlustusprogrammides olulisi muudatusi ei toimunud.

Kahjususe kvartalite lõikes ei kõikunud

2012. aasta suhteliselt soodsad ilmastikutingimused tähendasid kahjukindlustusturu jaoks stabiilset kahjusust. Erinevalt eelmisest aastast suuri kõikumisi kvartalite lõikes ei toimunud. 2012. aasta kokkuvõttes jäid kahjususe näitajad 2011. aastaga võrreldes samale tasemele. Bruto kahjusuhe oli 2012. aastal 56% (2011. aastal 55%), neto kahjusuhe 59% (2011. aastal 59%).

Eesti kindlustusportfellidega ühinenud Läti ja Leedu kindlustusportfellide kõrgem kulutase põhjustas Eesti kahjukindlustusseltside kulusuhte kasvu, mis 2012. aastal oli nii bruto- kui ka netoarvestuses 27%.

Kokkuvõttes kindlustustegevuse kasumlikkust väljendav kombineeritud suhe⁹ 2012. aastal veidi kasvas, ulatudes brutona 83%-ni ning netona 87%-ni.

⁹ Kombineeritud suhe = kahjusuhe + kulusuhe (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa).

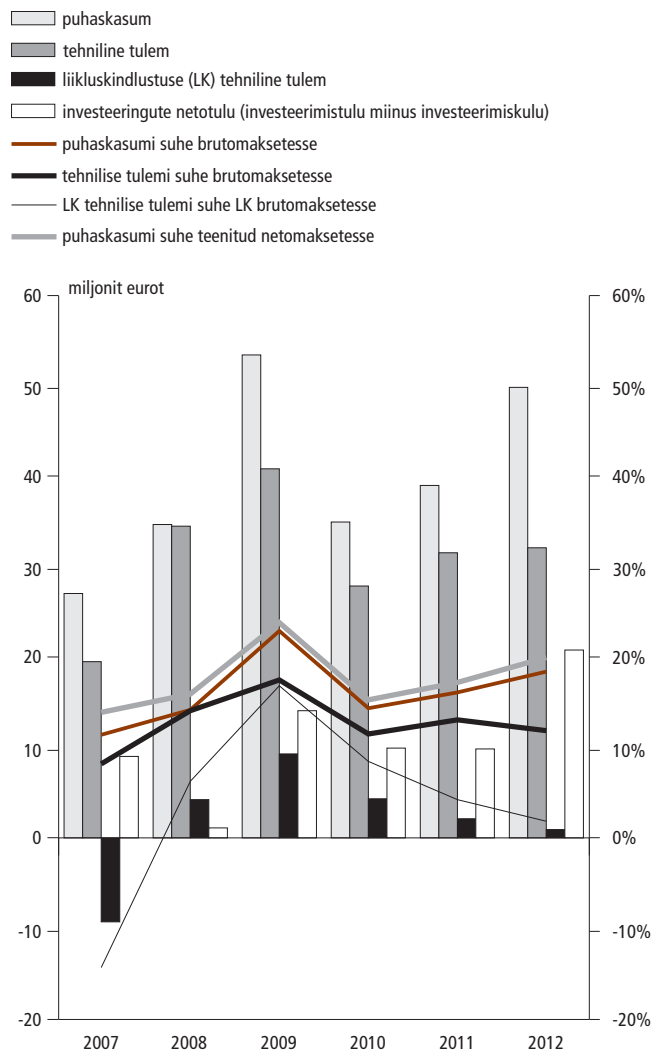
Kahjukindlustusseltside puhaskasum kasvas 28% võrra

Kahjukindlustussektori jaoks oli 2012. aasta kasumlik¹⁰: puhaskasumina teeniti 50 miljonit eurot, sealhulgas tehnilise tulemina 32 miljonit eurot ja investeerimistegevusest teeniti 21 miljonit eurot. Eelkõige paranes investeringute tulem. Puhaskasumiga lõpetasid 2012. aasta kõik kahjukindlustusseltsid peale ühe (vt joonis 20).

Kahjukindlustusseltside varad kasvasid 2% võrra

Kahjukindlustusseltside varade maht oli 2012. aasta lõpus 535 miljonit eurot. Seltside kindlustustehniliste eraldiste (netona edasikindlustusest) maht kasvas 2012. aasta lõpuks 204 miljoni euroni. Investeeringuid koos raha ja rahaekvivalentidega aga kasvasid kokku 476 miljoni euroni. 2012. aasta lõpu seisuga täitsid kõik kahjukindlustusseltsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele.

Joonis 20. Kahjukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumi-marginaal (tehnilise tulemi marginaal) aastatel 2007–2012

¹⁰ Auditeerimata andmed.

6.4. Fondivalitsejad ja fondid

6.4.1. Fondivalitsejad

2012. aastal kasvas Eestis tegevusluba omavate fondivalitsejate arv 17-lt 18-le. Fondivalitseja tegevusloa sai 4Times Capital AS. Uuel fondivalitsejal on kavas hakata valitsema tuletisinstrumentidega kauplevat *hedge*-fondi. Turult lahkujaid ei olnud.

Evli investeerimispank omandas osaluse BPTAM Estonia AS-is 2011. aasta lõpus alustasid kinnisvaraala koostööd Evli investeerimispank (Soome) ja BPT Asset Management AS (Taani). Viimane neist on fondivalitseja BPTAM Estonia AS ainuomanik. 2012. aastal andis Finantsinspeksioon Evli Pankki Oyj'le loa fondivalitsejas kaudse olulise osaluse omandamiseks.

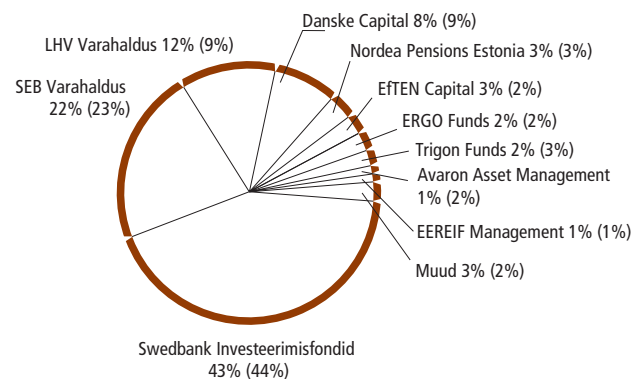
Ümberkorraldused jätkusid Northern Star Partners OY (Soome) grupis. Alates 2012. aasta 28. märtsist on fondivalitsejal AS Limestone Investment Management uus ärinimi – Northern Star AS. Lisaks sai Northern Star Partners OY Finantsinspeksioonilt loa fondivalitsejas otsese üle 50%-lise kontrolliva olulise osaluse omandamiseks. Fondivalitsejas kaudset kontrolli omavate isikute ring ei muutunud.

Fonditurul domineerisid pensionfondide valitsejad

Fondide kogumaht kasvas 2012. aastal 25% võrra. Aasta oli kõikide fonditüüpide jaoks suhteliselt edukas. Traditsiooniliselt vedasid turu kasvu kohustuslikud pensionifondid, mille turuväärtus kasvas kokku 31%. Kohustuslike pensionifondide mahu kasvu võimendas algse sissemaksete skeemi (2%+4%) täielik taastumine alates 2012. aasta algusest. Pensionifondide kõrval suurenes 42% võrra kinnisvarafondide turuväärtus. Aktsiafondide kogumaht, mis 2011. aastal kukkus 32%, kasvas 2012. aastal 2%.

Kolme suurima fondivalitseja fondide kogumahu põhjal arvatud turukontsentratsioon 2012. aastal märkimisväärselt ei muutunud ja oli aasta lõpu seisuga 77%. Fondivalitsejate esikolmikusse kuuluvad jätkuvalt pensionifondide valitsejad, kuid 2012. aastal muutus kolmanda turupositsiooni omanik. AS LHV Varahaldus möödus Danske Capital AS-ist, AS-i LHV Varahaldus turuosa kasvas aastaga 9%-lt 12%-ni. AS LHV Varahaldus eduka turu võitmise üheks põhjuseks oli aktiivne müük (vt joonis 21).

Joonis 21. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimisfondide mahtudele seisuga 31.12.2012 (sulgudes 31.12.2011)

Fondivalitsejate poolt hallatavate varade kogumaht kasvas 4 miljardi euroni

Fondivalitsejate poolt osutatavate teenuste valik on suhteliselt lai. Lisaks endale kuuluvate fondide valitsemisele pakutakse fondivalitsemise teenust ka edasiantud tegevuste raames. Samuti pakuvad fondivalitsejad väärtpaberiportfellide valitsemise ning investeerimisnõustamise teenust ning kliendi jaoks fondi osakute või aktsiate hoidmise teenust. 2012. aasta jooksul kasvas fondivalitsejate hallatavate varade maht 3,5 miljardilt eurolt 4 miljardi euroni (andmed ei hõlma investeerimisnõustamist).

Põhiosa hallatavatest varadest moodustas valitsetavate fondide kogumaht, mis oli 2012. aasta lõpus 2,1 miljardit eurot. Fondide mahust moodustasid 71% kohustuslikud pensionifondid ja 15% aktsiafondid. Fondivalitsemise teenust osutati edasiantud tegevuste raames ka nendele fondidele, mida või mille vara fondivalitsejad ise ei valitse. Nn allhanketeenuse raames hallatavate varade maht oli 2012. aasta lõpus 1,3 miljardit eurot. Valitsetavate väärtpaberiportfellide maht ulatus 0,6 miljardi euroni. Mõned fondivalitsejad osutasid kolmandatele isikutele vara valitsemise teenust vara liigi puhul, mille suhtes nad on fondi valitsemise õiguse saanud. Selliste hallatavate varade maht vähenes 2012. aasta lõpuks 0,1 miljardi euroni.

Fondivalitsejate koondbilansi maht kasvas 13%

Fondivalitsejate varade kogumaht ulatus 2012. aasta lõpus 131 miljoni euroni. 2012. aasta lõpu seisuga moodustasid suurima osa varadest raha ja raha ekvivalendid (44%) ja laenud (23%). Järgnesid investeringud kohustuslike pensionifondide osakutesse (16%) ning tähtajalised hoiused (7%). Suurimaks muutuseks bilansi struktuuris oli raha ja raha ekvivalentide kasv 27% võrra tähtajaliste hoiuste arvelt. Fondivalitsejate lõikes oli varade struktuur väga erinev.

Sektori kasumlikkust suurendas finantsinvesteeringute väärtuse kasv

Auditeerimata andmetel ulatus 2012. aastal sektori koondkasum 11,9 miljoni euroni, mis on 39% enam kui eelmisel aastal. Aasta lõpetas kahjumiga ainult üks fondivalitseja. Sektori omakapitali tulukus kasvas aastaga 8%-lt 10%-ni.

2012. aastal suurendas sektori kasumit peamiselt fondivalitsejate finantsinvesteeringute väärtuse kasv 2,1 miljoni euro võrra (2011. aastal vähenes see 1,2 miljoni euro võrra). Teenustasude netotulu kasvas 1,1 miljoni euro võrra. Netotulu kasvu soodustas ühelt poolt brutotulu kasv ja teiselt poolt teenustasukulude vähenemine. Madalamaks kujunes ka püsivate üldkulude maht ning püsivate üldkulude suhe neto teenustasutulusesse vähenes aastaga 65%-lt 60%-ni.

Fondivalitsejate sektori omavahendite ülejääk omavahendite normatiivist püsis stabiilselt suur ja auditeerimata andmetel oli seisuga 31.12.2012 normatiiv kaetud 408%. 2011. aastal oli vastav näitaja 407%. Kõik pensionifondide valitsemise teenust pakuvad fondivalitsejad täitsid pensionifondide osakute omamisele kehtestatud nõuded.

6.4.2. Investeeringis- ja pensionifondid

2012. aasta oli finantsturgude jaoks üldjoontes edukas. Kuigi 2012. aastat iseloomustas ülemaailmse majanduskasvu jahenemine ning euroala jätkuv võlakriis, aitasid keskpankade rahapoliitilised sammud nii Euroopas kui ka USA-s investorite meelsust võlakirjade ja aktsiate suhtes parandada. Positiivset tootlust näitasid peaaegu kõik suuremad varaklassid ja turud, mis kajastus ka Eesti investeeringis- ja pensionifondide tootluses.

2012. aasta lõpu seisuga oli Eestis registreeritud 75 investeeringis- ja pensionifondi. Investeeringis- ja pensionifondide turule lisandus 2012. aastal kaks uut fondi: üks riskikapitalifond ja üks intressifond. Samal ajal likvideeriti ühte intressifondi (SEB High Yield Bond Fund) ja ühte aktsiafondi (Kawe Investeeringisfond).

Tabel 7. Eestis registreeritud fondid

	31.12.2011	31.12.2012
aktsiafond	28	27
riskikapitalifond	1	2
intressifond	4	4
kinnisvarafond	6	6
kohustuslik pensionifond	23	23
rahaturufond	0	0
vabatahtlik pensionifond	13	13
Kokku	75	75

Eestis registreeritud investeeringisfondide ja pensionifondide varade puhasväärtus kasvas aastaga ligi 25% ehk 0,4 miljardi euro võrra, ulatudes aasta lõpuks 2,0 miljardi euroni (vt joonis 22).

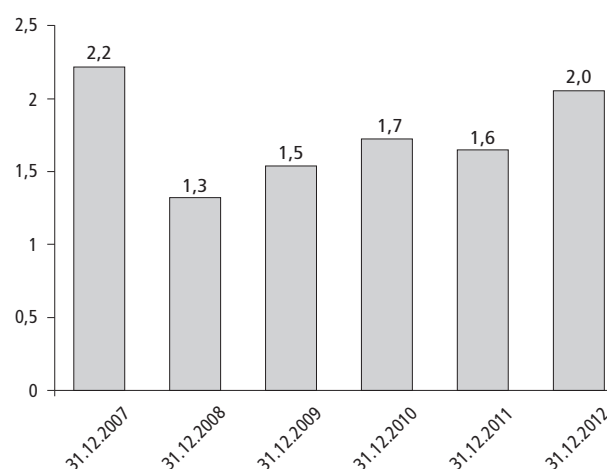
Osakuomanike arv langes

Investeeringis- ja pensionifondide varade kasvule vaatamata langes nende osakuomanike arv peaaegu kõigis fondiliikides. Erandiks olid intressifondid, kuid nende osakuomanike arvu kasv jäi siiski tagasihoidlikuks võrreldes osakuomanike arvu vähenemisega teistes fondiliikides (vt tabel 8). Esmakordselt vähenes osakuomanike arv ka kohustuslikes pensionifondides. Mitmendat aastat järjest vähenes aktsiafondidesse ja vabatahtlike pensionifondidesse investeerivate isikute arv.

Tabel 8. Osakuomanike arv erinevate fondiliikide lõikes:

	31.12.2011	31.12.2012
aktsiafond	19 803	17 587
riskikapitalifond	281	282
intressifond	493	614
kinnisvarafond	316	317
kohustuslik pensionifond	708 439	706 102
rahaturufond	0	0
vabatahtlik pensionifond	50 154	46 325
Kokku	779 486	771 227

Joonis 22. Investeeringisfondide, sh pensionifondide vara puhasväärtuse dünaamika aastatel 2000–2012 (mld eurot)

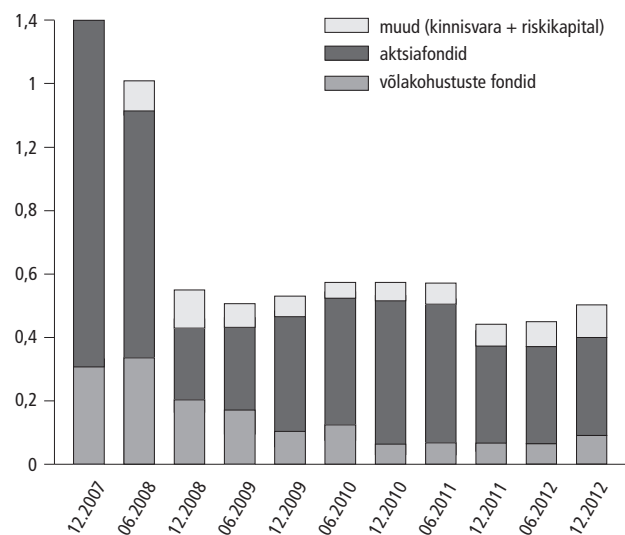
Kinnisvarafondide varade maht kasvas

Eestis registreeritud investeerimisfondide (v.a pensionifondid) varade maht kasvas aastaga 17% ehk 72 miljoni euro võrra (vt joonis 23). Enim kasvas kinnisvarafondide varade maht 49% ehk 32 miljonit eurot, mis omakorda toetus EFTEN Kinnisvarafondi varade mahu kiirele kasvule. Läbi kinnisvarafondide investeeris 2012. aasta lõpu seisuga 317 isikut.

Võlakohustuste fondide (likviidsus- ja intressifondid) varade maht kasvas 2012. aastal 23% võrra ehk 14 miljoni euro võrra, moodustades aasta lõpuks 75 miljonit eurot. Eestis registreeritud võlakohustuste fondide osakuomanike arv kasvas aastaga 493-lt 614-ni.

Eestis registreeritud aktsiafondide varade maht kasvas aasta alguse 305 miljonilt eurolt aasta lõpuks 313 miljonile eurole ehk 3%. Kasv toimus eeskätt aktsiafondides. Enim kasvasid Swedbank Investeerimisfondid AS-i poolt valitsetavate aktsiafondide varad, mis väljendus ka Swedbank Investeerimisfondid AS-i turuosa kasvus aktsiafondide seas 64%-lt 70%-ni. Varade kasvule vaatamata kahanes aktsiafondide osakuomanike arv 2012. aastaga 19 803-lt 17 587-ni. Osakuomanike arv vähenes peaaegu kõikides fondivalitsejates. Erandiks oli AS LHV Varahaldus, kus aktsiafondide kaudu investeerivate isikute arv aasta jooksul mõnevõrra kasvas.

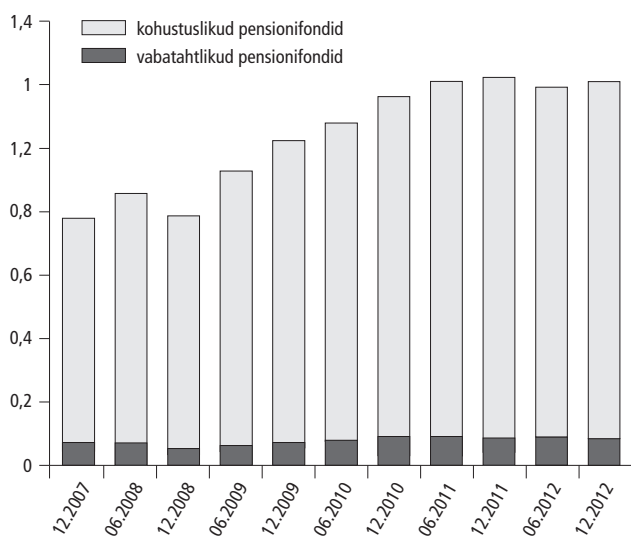
Joonis 23. Investeerimisfondide varade maht (mld eurot)

Pensionifondide varade maht kasvas kolmandiku võrra Kohustuslike pensionifondide varade maht suurenes aastaga 30%, kasvades 1,13 miljardilt eurolt 1,47 miljardi euroni. Aasta vältel kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 28 miljonit eurot kuus, mida oli oluliselt enam kui 2011. aastal, mil II samba pensionifondide varade kasvutempo oli keskmiselt 5 miljonit eurot kuus. Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 706 102. Võrdluseks: 2011. aasta lõpu seisuga oli kohustuslike pensionifondide osakuomanike arvuks 708 439.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 13% ehk 11 miljoni euro võrra, moodustades aasta lõpus kokku 96 miljonit eurot (vt joonis 24). Vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv oli 2012. aasta lõpus 46 325 (2011. aasta lõpu seisuga 50 154).

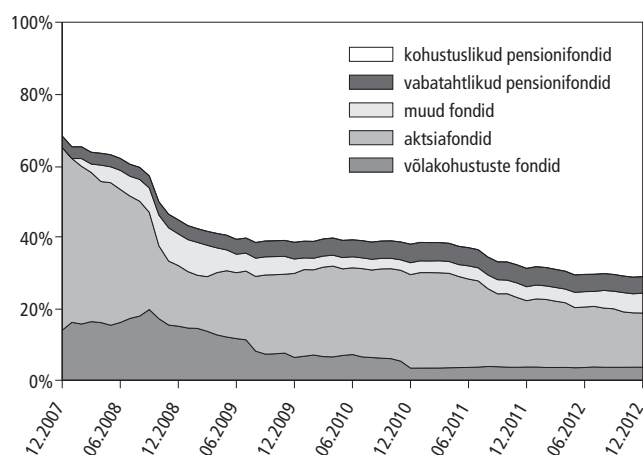
Joonis 24. Pensionifondide varade maht (mld eurot)

Kohustuslikud pensionifondid moodustasid üle kahe kolmandiku fonditurust

Kohustuslike pensionifondide osakaal suurenes aastaga 69%-lt 71%-le fondituru kogumahust. Aktsiafondide osakaal vähenes nende mahu kasvust hoolimata 18%-lt 15%-le. Võlakohustuste fondide ja vabatahtlike pensionifondide osakaal jäi vastavalt 4%-le ja 5%-le turu kogumahust. Muude fondide osakaal kasvas 4%-lt 5%-ni turu kogumahust (vt joonis 25).

Joonis 25. Erinevat tüüpi fondide osakaalud kogu fondituru mahust aastatel 2007–2012

Läbi teiste fondide tehtavate investeringute osakaal oli suur Reeglina eelistavad Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondid investeerida läbi teiste investeerimisfondide, mitte ei tee otseinvesteeringuid väärtpaberitesse. 2012. aasta lõpus moodustasid otseinvesteeringud investeerimis- ja pensionifondide koondportfellist 36%, investeeringud läbi teiste fondide aga 47%. Aktsia- ja intressirik oli koondportfellis jaotunud peaaegu ühtlaselt – vastavalt 42% ja 41% fondide koondportfelli mahust.

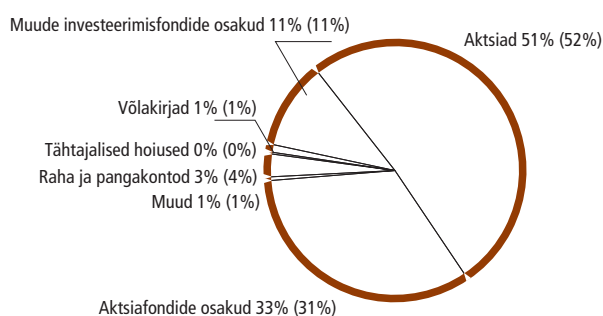
Aktsiafondides, mis on tavaliste investeerimisfondide seas mahuliselt suurim fondiliik, on kõrgema osakaaluga küll otseinvesteeringud, kuid viimaste aastate suundumus näitab ka siin otseinvesteeringute osakaalu vähenemist ning läbi teiste fondide tehtavate investeeringute osakaalu kasvu. 2012. aastal jäid otseinvesteeringud aktsiatesse mahuliselt praktiliselt muutumatuks, samas kui investeeringud läbi teiste fondide kasvasid üle 10 miljoni euro, mis kajastus ka nende osakaalu kasvus.

Kokkuvõttes moodustasid 2012. aasta lõpu seisuga aktsiafondide otseinvesteeringud aktsiatesse 51% aktsiafondide koondportfelli, sealhulgas on suurimad investeeringud tehtud Venemaale (20%), Türgi (7%) ning Poolasse (5%). Investeeringud läbi teiste fondide moodustasid 44%. Võrdlusena: 2011. aasta lõpu seisuga moodustasid aktsiafondide investeeringud aktsiatesse 52% koondportfelli ning investeeringud läbi teiste fondide 41%. (2010. aastal olid need näitajad vastavalt 66% ja 33% aktsiafondide koondportfelli).

Aktsiafondide investeeringud võlakirjadesse ning investeeringud võlakohustuste fondidesse püsisid muutumatuna vastavalt 1% ja 11% tasemel kogu portfelli. Tähtajalisi hoiuseid 2012. aasta lõpu seisuga aktsiafondide investeeringute koondportfellis praktiliselt ei olnud, raha ja pangakontode osakaal vähenes 4%-lt 3%-ni (vt joonis 26).

Joonis 26. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2012

(sulgudes 31.12.2011)

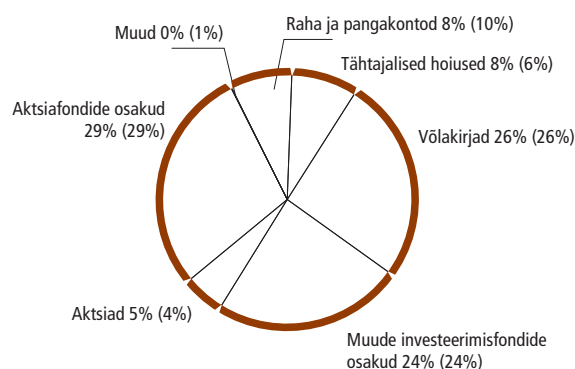

Kohustuslike pensionifondide koondportfelli struktuuris 2012. aasta jooksul märkimisväärseid muutusi ei toimunud. Otseinvesteeringud väärtpaberitesse kasvasid 30%-lt 31%-ni, sealhulgas moodustasid otsesed investeeringud aktsiatesse 5% kogu portfelli ning otsesed investeeringud võlakirjadesse 26% (millest suurimad investeeringud on tehtud Hollandi, Eesti ja Soome emitentidesse – igaühesse nendest 3%¹¹).

Investeeringud läbi teiste fondide püsisid aasta jooksul muutumatuna, jäädes 53%-i tasemele. Sealhulgas moodustasid investeeringud aktsiafondide osakutesse 29% ning investeeringud võlakohustuste fondide osakutesse 24%. Tähtajaliste hoiuste osakaal kasvas 6%-lt 8%-ni, samas kui raha ja pangakontode osakaal vähenes 10%-lt 8%-ni kogu kohustuslike pensionifondide portfelli (vt joonis 27).

Joonis 27. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2012

(sulgudes 31.12.2011)

Ka **vabatahtlike pensionifondide** koondportfellis domineerivad investeeringud läbi teiste fondide, moodustades 2012. aasta lõpu seisuga 78% varadest.

Võlakohustuste fondide koondportfellis prevaleerivad otseinvesteeringud, mis 2012. aasta lõpu seisuga moodustasid 92% varadest.

Muud Eestis registreeritud investeerimisfondid (riskikapitali- ja kinnisvarafondid) ei teinud 2012. aasta lõpu seisuga investeeringuid läbi teisi investeerimisfondide.

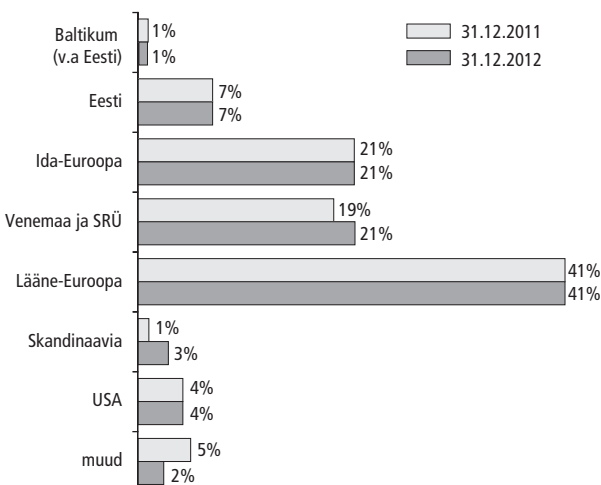
¹¹ Osakaal kogu investeerimisportfelli.

Enamik varadest oli investeeritud Euroopasse

Ehkki Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondide investeeringud on globaalse iseloomuga, on suurem osa nendest Euroopa suunitlusega või tehtud läbi Euroopa finantskeskustes registreeritud fondide. Investeeringud võlaraskustes olevate Lõuna-Euroopa riikidesse (Hispaania ja Itaalia) olid 2012. aasta lõpus peaaegu olematud, moodustades 0,8% kogu koondportfellist.

2012. aasta ei toonud aktsiafondide investeeringute geograafilisse jaotusse märkimisväärseid muutusi. Aasta lõpu seisuga oli 41% aktsiafondide varadest investeeritud Lääne-Euroopa emitentidesse, 21% Kesk- ja Ida-Euroopa turgudele ning 21% aktsiafondide varadest Venemaale ja SRÜ riikidesse. Samas on tegelikud investeeringud arenevatele turgudele suuremad, sest osa investeeringutest on lisaks tehtud sellistesse Lääne-Euroopas registreeritud investeerimisfondidesse, mis keskenduvad investeerimisel samuti arenevatele turgudele (vt joonis 28).

Joonis 28. Aktsiafondide investeeringute geograafiline jaotus

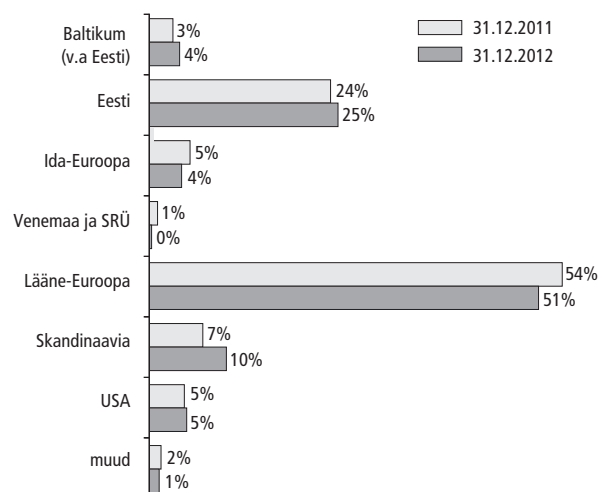

Aktsiafondide investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid 7% aktsiafondide portfellist, millest omakorda 3% oli pangakontodel hoitav raha. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2012. aasta lõpu seisuga 1,5% kogu aktsiafondide investeeringuportfellist.

Kesk- ja Ida-Euroopa emitentide instrumentid moodustasid 21% aktsiafondide portfellist. Kesk- ja Ida-Euroopa emitentidest suurima osakaaluga olid Türgi 7% ja Poola 5%-ga. Lääne-Euroopa emitentidesse tehtud investeeringute osakaal ulatus 2012. aastal 41%-ni, millest investeeringud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse moodustasid 22% ja investeeringud Iirimaa registreeritud instrumentidesse 11% aktsiafondide investeeringuportfellist.

Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafilist jaotust iseloomustas konservatiivne lähenemine. Emitentidest olid ülekaalus arenenud maade emitendid, riskantsematesse piirkondadesse investeeriti pigem läbi teiste investeerimisfondide (vt joonis 29).

Joonis 29. Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafiline jaotus

Suurimad investeeringud olid tehtud Lääne Euroopa emitentidesse – nende osakaal vähenes 2012. aastaga 54%-lt 51%-ni. Sealhulgas olid suurima osakaaluga investeeringud lirimaal registreeritud instrumentidesse 17%, Luksemburgis registreeritud instrumentidesse 14% ja Prantsusmaa instrumentidesse 9% ulatuses¹². Need investeeringud olid valdavas osas tehtud nimetatud riikides registreeritud investeerimisfondidesse, mis keskenduvad arenevatele turgudele.

2012. aastal suurenesid investeeringud Skandinaaviasse 7%-lt 10%-ni, suurim osa investeeriti Soome väärtpaberitesse.

Investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid kohustuslike pensionifondide portfelist 25%. See number hõlmab ka tähtjalisi hoiuseid ja pangakontosid, mis on avatud Eestis registreeritud krediidasutustes. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2012. aasta lõpu seisuga 5% investeeringute koguportfelist, 16% moodustasid tähtjalised hoiused ja pangakontod ning 4% investeeringud muudesse investeerimisfondidesse (mis on omakorda enamasti Ida-Euroopa või Venemaa suunitlusega).

Enamiku fondide tulemused olid väga head

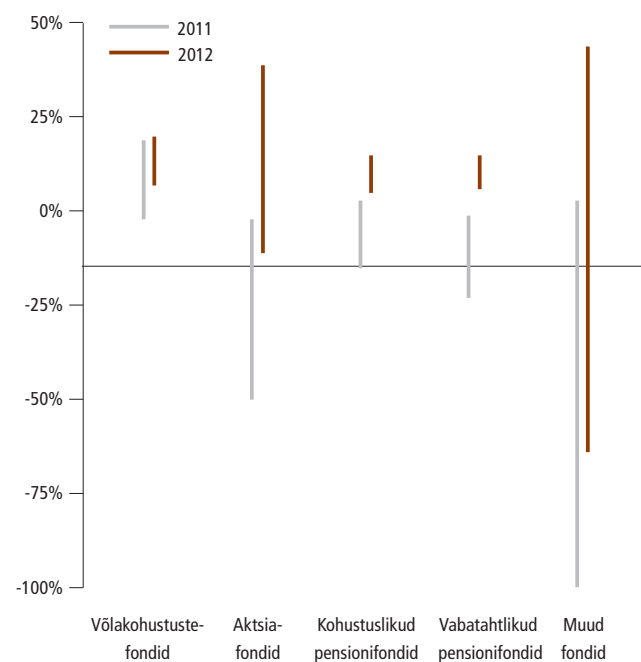
2012. aastal oli enamiku investeerimis- ja pensionifondide aastatootlus positiivne, kohati näidati kahekohalisi tootluse numbreid. Erandiks investeerimisfondide seas oli negatiivse tootlusega Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond, mille osaku puhasväärtus vähenes aastaga ligi 11%. Negatiivse tootlusega lõpetasid 2012. aasta ka kinnised kinnisvarafondid Eastern Europe Real Estate Investment Fund ja Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond, kus osakute puhasväärtuse vähenemine oli seotud alusvara ümberhindamisega.

Kohustuslike pensionifondide seas lõpetasid kõik fondid aasta positiivse tootlusega, suurema tootluse saavutasid agressiivsema strateegiaga pensionifondid.

Enamik võlakohustuste- ja pensionifonde katsid 2012. aastal eelmise aasta kahjumeid, mistõttu nende kahe viimase aasta tootlus muutus positiivseks. Seda aga ei saa öelda aktsiafondide kohta. Enamuse aktsiafondide osakute puhasväärtus jäi 2012. aasta lõpuks alla 2010. aasta lõpu tasemele.

Võlakohustuste fondide tootlus jäi vahemikku +7% kuni +20%, aktsiafondide tootlus vahemikku -11% kuni +39%, kohustuslike pensionifondide tootlus vahemikku +5% kuni +15%, vabatahtlike pensionifondid tootlus vahemikku +6% kuni +15% ning muude fondide tootlus vahemikku -64% kuni +44% (vt joonis 30).

Joonis 30. Aastatootluse vahemikud eriliigiliste fondide lõikes

¹² Loetletud riikide suur osakaal tuleneb investeerimisest läbi seal registreeritud investeerimisfondide. Samas suurim osa nendest fondidest on arenevate turgude suunitlusega.

6.5. Investeerimisühingud

Investeerimisühingute arv vähenes

2012. aasta lõpus tegutses Eestis Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel viis investeerimisühingut. Aasta jooksul tunnistati investeerimisühingu enda avalduse alusel kehtetuks kahe investeerimisühingu tegevusload. Turult lahkusid AS Trigon Securities ning AS SEB Enskilda. AS Trigon Securities loobus tegevusloast, kuna finantsgrupis alustas tegevust teine investeerimisühing AS Trigon Wealth Management. AS SEB Enskilda pakkus üksnes äriühingute ja osaluse omandamisega seotud nõustamisteenust, mis on seaduse mõttes investeerimiskõrvalteenus, mida võib pakkuda ka tegevusluba omamata.

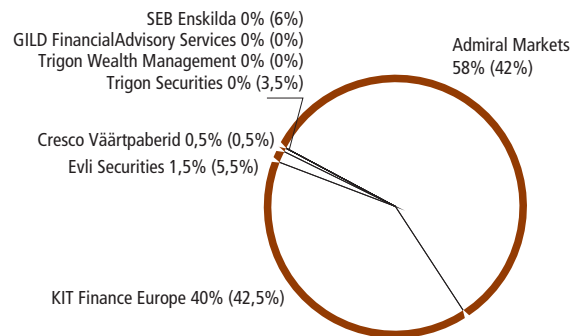
Turul domineerisid AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS

Suurimateks investeerimisühinguteks nii varade mahu kui ka teenitud tulude järgi olid 2012. aastal jätkuvalt AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS. Nimetatud kaks ettevõtet teenisid kokku 98% sektori tuludest, mis näitab, et ülejäänud turuosaliste investeerimisteenuste müük oli madalseisus (vt joonis 31).

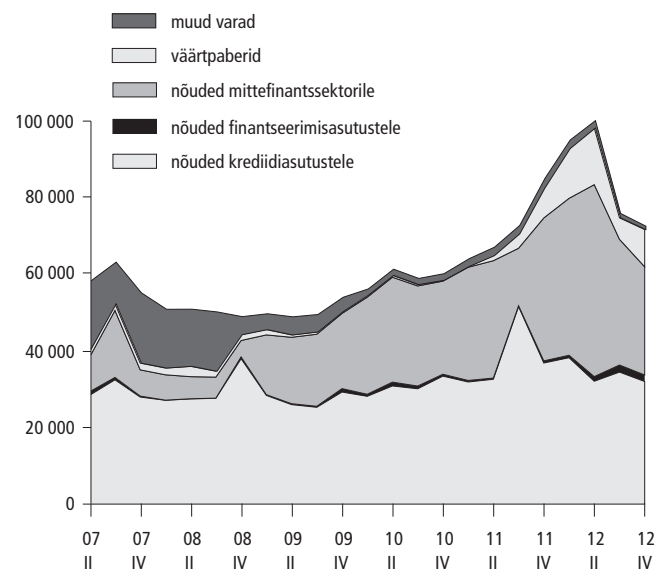
Investeerimisühingutel olid avatud väga olulises mahus valuutaposisioonid, mille summaarne maht ulatus 140%-ni sektori omavahenditest. Ulatuslikud valuutaposisioonid tulenesid oma varade laenamisest ja hoiustamisest välisvaluutades ning kauplemisest valuutatuletisinstrumentidega.

Investeerimisühingute varad moodustasid 71 miljonit eurot. 2011. aastaga võrreldes vähenes investeerimisühingute varade maht 16% võrra ning seda peamiselt seoses kahe ettevõtte tegevuse lõpetamisega. Investeerimisühingute varad koosnesid peamiselt hoiustest krediitiasutustes (44%), laenudest klientidele väärtpaberite tagatisel ning grupisestest laenudest (kokku 39%), vt joonis 32.

Joonis 31. Investeerimisühingute turuosad tulude järgi seisuga 31.12.2012 (sulgudes 31.12.2011)

Joonis 32. Investeerimisühingute varade struktuur (mln eurot)

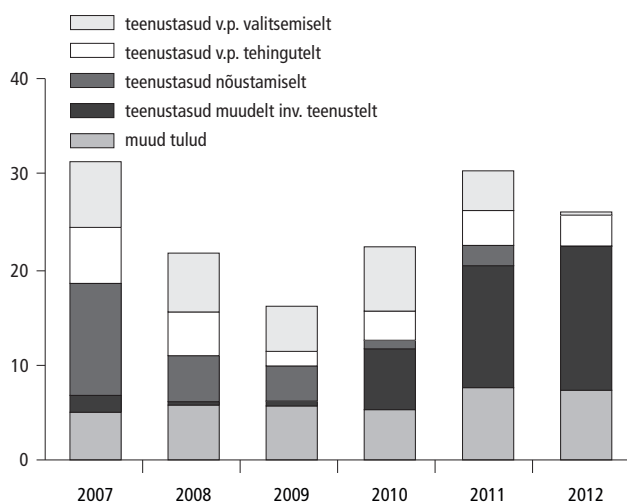

Investeeringühingute tulud ja kasumlikkuse tase langesid

Investeeringühingud teenisid aastaga 26 miljonit eurot tulu, sellest 19 miljonit eurot teeniti investeermisteenuste müügist. Seda oli kokkuvõttes 15% vähem kui aasta tagasi. Oluline vähenemine toimus korporatiivnõustamiselt ja väärtpaperi-portfelli valitsemiselt saadud tulude osas (vt joonis 33). Sektor teenis 6 miljonit eurot kasumit, mis on sarnane 2011. aastal teenitud kasumile.

Arvestatava kasumi ja tulukusega tegutsesid 2012. aastal vaid kaks ülalnimetatud suurimat investeeringühingut. Neist mõlemale töi peamise tulu piiriülene tegevus. Klassikaliste investeerimisteenuste pakkumisele orienteeritud investeeringühingud ei tegutsenud kuigi aktiivselt ning nad kaotasid konkurentsipankadele ja fondivalitsejatele.

Joonis 33. Investeeringühingute tulude struktuur (tuhat eurot)

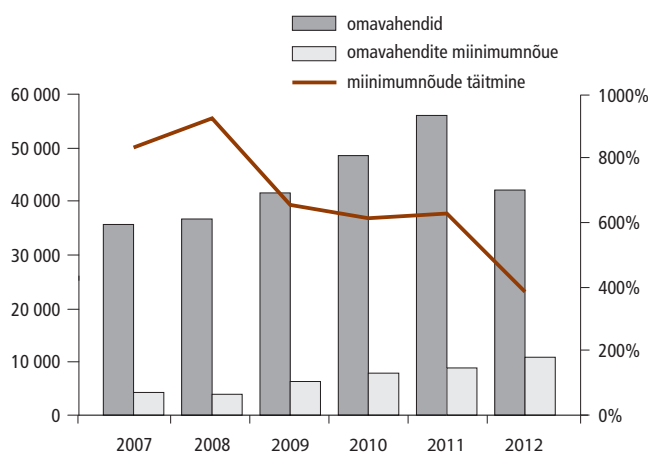

Usaldatavusnormatiivid olid täidetud arvestatava varuga

Investeeringühingud alluvad krediidiasutustega sarnasele kapitaliregulatsioonile. Investeeringühingud peavad järgima riskikontsentratsiooni piirmäärasid, mis seavad piirangu, kui suurt riskipositsiooni võib omada ühe partneri või kliendi suhtes. Samuti peavad investeeringühingu omavahendid igal ajal hetkel piisava varuga katma bilansilised ja bilansivälised riskid. Kapitaliregulatsiooni eesmärk on tagada, et investeeringühingud on alati võimelised täitma oma finantskohustusi ega võta liigseid riske – seeläbi kaitstakse klientide ja võlausaldajate huve.

Kõik investeeringühingud täitsid 2012. aastal kapitali adekvaatsuse ja omavahendite minimaalsuuruse normatiivid arvestatava varuga (vt joonis 34). Varude olemasolule vaatamata võib mõne investeeringühingu võime täita omavahendite normatiivi olla keskpikas perspektiivis ohustatud kui arvestada tegevuse kahjumlikkust, ebastabiilseid tulusid ja riskipositsioonide volatiilsust.

Joonis 34. Investeeringühingute omavahendite miinimumnõude täitmine (tuhat eurot)

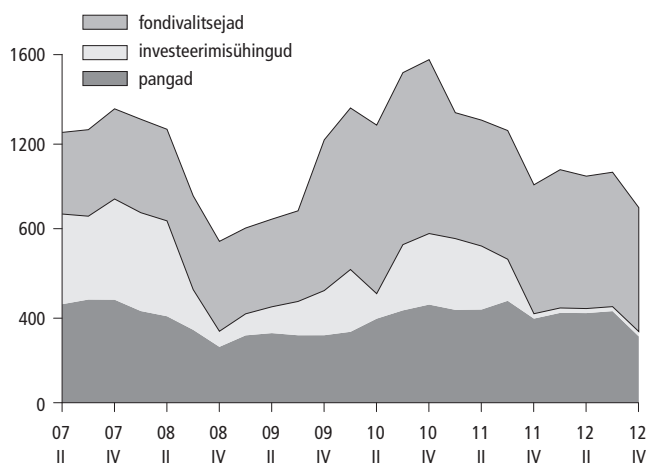

6.6. Investeermisteenused

6.6.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine

Väärtpaberiportfelli valitsemise teenus on väärtpaberitest moodustatud portfelli valitsemine iga kliendi jaoks eraldi vastavalt kliendi poolt antud üldistele juhistele. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust võivad osutada fondivalitsejad, investeerimisühingud ja krediitiasutused (vt joonis 35). Individuaalse portfelli valitsemise teenus on suunatud keskmisest jõukamatele klientidele ning institutsionaalsetele klientidele nagu näiteks kindlustusandjatele, finantsasutustele jt, kelle investeringute maht on piisavalt suur. Üle poole individuaalsetest portfellidest kuulusid 2012. aastal kindlustusandjatest ja pensionifondidest klientidele. Eraisikutele ja Eesti äriühingutele kuulus vaid 28% portfellidest.

Joonis 35. Väärtpaberiportfellide valitsemine sektorite lõikes (mln eurot)

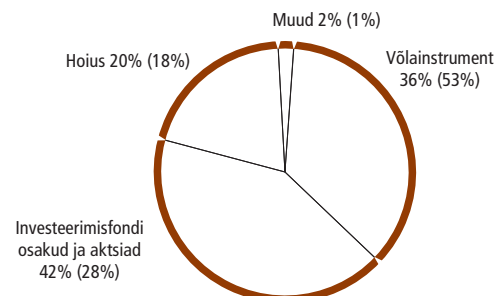

Klientide portfellide mahud vähenesid

Eesti finantssektori poolt valitsetavad klientide väärtpaberiportfellid moodustasid 2012. aasta lõpus 906 miljonit eurot. Aastaga vähenesid klientide portfellide mahud 10% võrra. Vähenemine toimus kõigis kolmes sektoris, nii panganduses, fondivalitsemises kui ka investeerimisühingute sektoris. Investeerimisühingute tegevusajaloo suurim klientide portfellide maht jäi 2010. aastasse, mil klientide varade maht küündis 1,6 miljardi euronit ehk oli 77% võrra 2012. aasta lõpu tasemest kõrgem. Nõudlus individuaalse portfelli valitsemise teenuse järgi püsis madalal tasemel tõenäoliselt seoses ebastabiilsusega Euroopa kapitaliturgudel. Klientid eelistavad investeerimistoodetele väärtust kaitsvaid säästmisvõimalusi, näiteks hoiseid. Hoiuste maht suurenes 2012. aasta jooksul 1 miljardi euro võrra.

Investeerimisühingute klientide portfellides vähenes aastaga oluliselt võlainstrumentide osakaal ning suurenes aktsiainvesteeringute osatähtsus (vt joonis 36). Klientide portfellide väärtpaberinvesteeringutest olid 95% investeeritud välismaistesse väärtpaberitesse. Investeeringutes domineerisid Prantsusmaa, Saksamaa, Soome ja Austria. Lisaks oli investeeritud oluline osa koguportfellist, vastavalt 17% ja 9%, Luksemburgis ja Iirimaa registreeritud väärtpaberitesse, mille puhul tegeliku sihtriigi tuvastamine on raskendatud, kuna Luksemburgis ja Iirimaa registreeritakse laialdaselt teiste riikide emitentide väärtpabereid.

Joonis 36. Väärtpaberiportfellide koosseis seisuga 31.12.2012 (sulgudes 31.12.2011)

6.6.2. Väärtpaberite hoidmine

Aktsiate osakaal investeringuportfellides kasvas

Klientide investeringuportfellide koosseisus toimus võrreldes 2011. aastaga märgatav nihe võlainstrumentidest aktsiariski kandvate instrumentide suunas. Investeeringufondide ja aktsiate osakaal 42%-ni. 2012. aasta jooksul tehti olulisi paigutusi Euroopa Liidu ja USA aktsiatesse ja fondidesse. 2012. aasta jooksul väga madalale tasemele langenud euroala intressimäärad sundisid portfelliidureid tootlust otsima muudest instrumentidest. Eesmärgiga parandada portfelli tulu ja riski suhet, paigutasid portfelliidurid varasid osaliselt ümber kõrge turukapitalisatsiooniga kindlate rahavoogudega ettevõtete aktsiatesse ning stabiilsematesse majandusharudesse investeerivatesse aktsiafondidesse.

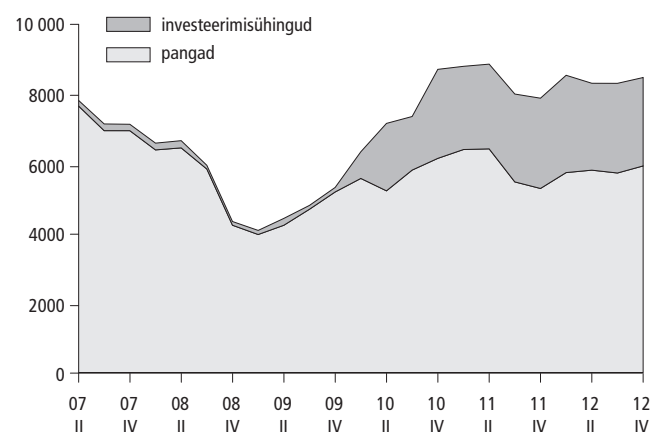
Väärtpaberite hoidmise teenus on väärtpaberite hoidmine krediidasutuse või investeerimisühingu nimel avatud väärtpaberikontodel kolmandate osapoolte juures või väärtpaberite keskregistris sel moel, et kolmandate osapoolte jaoks ei ole väärtpaberite lõplik omanik tuvastatav. Eestis nagu ka paljudes teistes Euroopa Liidu riikides kehtivate seaduste kohaselt on klientide jaoks hoitavad väärtpaberid lahutatud teenusepakkuja pankrotivarast.

Erinevalt klientide hoiustest hoitakse klientide väärtpabereid bilansiväliselt, seega allpool toodud mahud ei kajastu finantssektori bilansis.

2012. aastalõpu seisuga hoidsid krediidasutused ja investeerimisühingud klientide väärtpabereid 8,5 miljardi euro eest. Võrreldes eelmise aastaga suurenes hoitavate klientide väärtpaberite maht 8% võrra. Investeerimisühingud hoidsid 30% kõikidest Eesti finantssektori klientide investeringutest (vt joonis 37).

Eesti krediidasutused hoidsid valdavalt välisriikide pankadele ning Eesti kindlustusandjatele ja pensionifondidele kuuluvat vara.

Joonis 37. Finantssektori poolt hoitavad klientide väärtpaberid (mln eurot)

6.7. Makseasutused

2012. aasta lõpu seisuga tegutses Eestis Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel 8 makseasutust. Kolm neist omas erandiluba ehk luba, mis on madalamate regulatiivsete nõuetega tegevusluba ja piirab vahendatavate maksete mahtu.

2012. aastal väljastas Finantsinspektsioon seni erandiluba omanud Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistule täistegevusloa. Kehtetuks tunnistati rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses sätestatud nõuete ning kapitali adekvaatsuse normatiivi rikkumiste tõttu Parsum Partners AS tegevusluba.

Vahendatud maksete maht kahanes

2012. aastal vahendasid täistegevusloa alusel tegutsevad makseasutused makseid 1,06 miljardi euro ulatuses. Kvartali keskmine maksete maht langes 2012. aastal 266 miljoni euroni. 2011. aastal oli keskmine kvartali maksete maht 375 miljonit eurot. Seega sektori mahud aasta jooksul kahanesid.

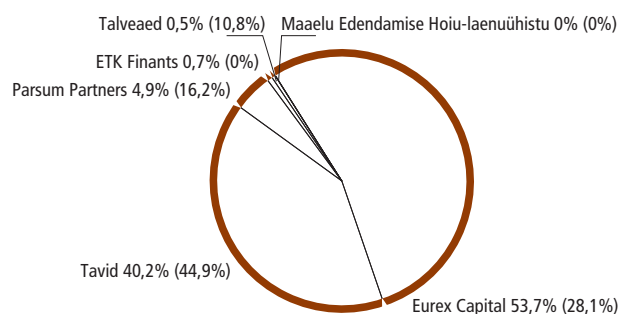
Maksete mahult suurimad makseasutused on AS Eurex Capital ja Tavid AS (vt joonis 38). Kui 2011. aastal oli juhtival positsioonil Tavid AS, siis 2012. aastal oli AS Eurex Capitali maksete maht ja seega ka turuosad suurem. Mõlemad eelnimetatud makseasutused omavad luba rahasiirde teenuse pakkumiseks. Sellest tulenevalt oli rahasiire kõige suurema käibega makseasutuste poolt pakutav makseteenus. 2012. aastal toimunud turuosade ümberjaotumise põhjuseks oli AS Eurex Capitali maksete mahu märgatava kasvu kõrval ka Aktsiaseltsi Talveaed maksete mahu kahanemine ning Parsum Partners AS-i lahkumine turult.

Turuliidrite tegevus oli kasumlik

Makseasutuste sektori tegevus tervikuna oli kasumlik, kuid oluline on märkida, et üldjuhul pakuvad makseasutused ka muid teenuseid peale maksete vahendamise. Kokku teenisid viis täistegevusluba omavat makseasutust 2012. aastal 4,9 miljonit eurot puhaskasumit ning sektori omakapitali tootlikkuseks kujunes 12,3%. Samas teenisid kasumit vaid turuliidrid AS Eurex Capital ja Tavid AS, teiste makseasutuste tegevus oli 2012. aastal kahjumlik.

Kahjumile vaatamata olid makseasutused piisavalt kapitaliseeritud. Sektori omavahendite ülejääk võrreldes omavahendite nõudega oli 2012. aasta lõpuks kasvanud 31-kordseks ehk üli kõrgeks. 2011. aastal oli ülejääk neljakordne.

Joonis 38. Makseasutuste turuosad maksete mahu järgi seisuga 31.12.2012 (sulgudes 31.12.2011)

6.8. Väärtpaberituru korraldajad

6.8.I. NASDAQ OMX Tallinna börs

NASDAQ OMX Tallinna börs on ainus reguleeritud väärtpaberite järelturg Eestis, mille kaudu toimub väärtpaberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine, tehingukorralduste sobitamine, väärtpaberitehingute arveldamine ja ettevõtete noteerimine.

Kauplemisaktiivsus oli kõigi aegade madalaim 2012. aastal tõusis NASDAQ OMX Tallinna börsi indeks 38,2%. Võrdlemisi järsu tõusu põhjuseks olid ettevõtete paranenud majandustulemused, kuid põhjuseks oli ka suhteliselt madal võrdlusbaas: nimelt langes Tallinna börsi indeks 2011. aastal 23,9%.

Kuigi börsiindeks tõusis märkimisväärselt, oli kauplemisaktiivsus NASDAQ OMX Tallinna börsil kõigi aegade madalaim: 136 miljonit eurot. Ühest küljest mõjutas käivet noteeritud ettevõtete ja institutsionaalsete investorite vähesus Tallinna börsil, kuid teiselt poolt järgis see ka globaalset suundumust, kus traditsiooniline kauplemisaktiivsus on vähenemas.

Volatiilsus Euroopa aktsiaturgudel püsis 2012. aasta suveni kõrgel Kreeka, Hispaania ja Itaalia uuesti lahvatanud võlaprobleemide tõttu, kuid vähenes järsult peale Euroopa Keskpanga lubadust osta raskustesse sattunud riikide võlakirju. Aasta lõpus jälgisid investorid pingsalt USA n.ö fiskaalkuristiku saabumist ehk olukorda, kus eelarvekulud vähenevad ja samal ajal maksukoormus suureneb.

2012. aasta lõpus elavdas turgu uudis 15,73% AS Tallink Grupp aktsiate omandamisest oluliselt üle turuhinna Citigroup'i fondidega seotud Baltic Cruises Holding L.P. poolt.

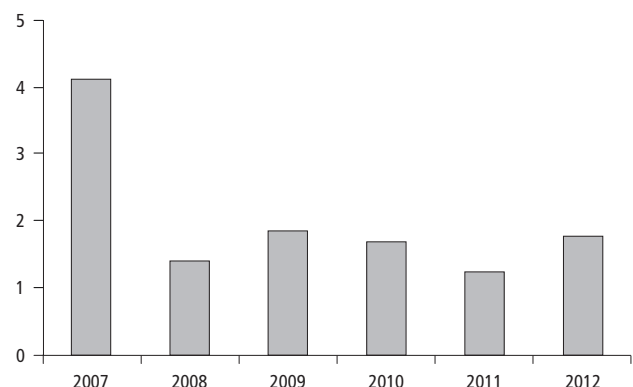
Aastaga tõusis põhinimekirjas enim AS Baltika aktsia (91%). Olympic Entertainment Group AS aktsia tõusis 67,6% ning AS Tallink Grupp aktsia 51%. Suurimateks langejateks olid 2012. aastal Skano Group AS (-23.5%) ja Arco Vara AS aktsiad (-23.3%).

Uue ettevõttena lisandus 2012. aastal Tallinna börsile AS Pro Kapital Grupp. Samas noteeriti vaid juba olemasolevad aktsiad, kuna aktsiate avalik pakkumine (IPO) ebaõnnestus liiga kõrge hinna ja madala nõudluse tõttu.

Turukapitalisatsioon kasvas

Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2012. aasta lõpus 1,77 miljardit eurot. Võrdlusena: 2011. aasta lõpus 1,24 miljardit eurot. Võrreldes 2011. aastaga kasvas turukapitalisatsioon 530 miljoni euro võrra (vt joonis 39). Põhiosa turukapitalisatsiooni suurenemisse andis aasta jooksul aset leidnud aktsiate hindade tõus, kuid ka aasta lõpus noteeritud AS Pro Kapital Grupp aktsiad (väärtus 114 miljonit eurot).

Joonis 39. Tallinna börsi turukapitalisatsioon aastatel 2005–2012 (mld eurot)

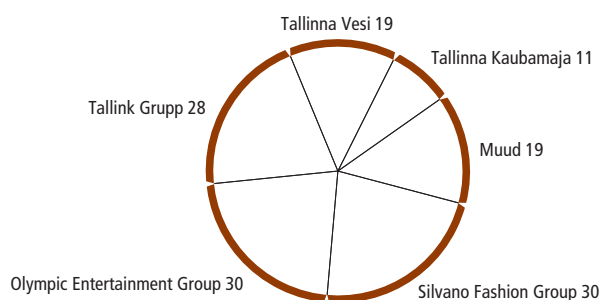
Börsil tehti 37% vähem tehinguid

2012. aasta lõpu seisuga oli NASDAQ OMX Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud 13 ettevõtte aktsiad ning lisanimekirjas 3 aktsiat.

2012. aastal tehti Tallinna börsil aktsiatega 52 382 tehingut, mis on 37% vähem kui aastal 2011, mil tehti 83 697 tehingut. Tallinna börsi käive oli 2012. aastal 136,3 miljonit eurot, mis on 27% vähem kui 2011. aastal, mil käive oli 187,4 miljonit eurot. Esimest korda Tallinna börsi ajaloo jäi aastane käive alla 150 miljoni euro.

Kõige aktiivsemalt kaubeldi 2012. aastal AS Silvano Fashion Group aktsiatega, millele järgnesid Olympic Entertainment Group AS ja AS Tallink Grupp aktsiad (vt joonis 40).

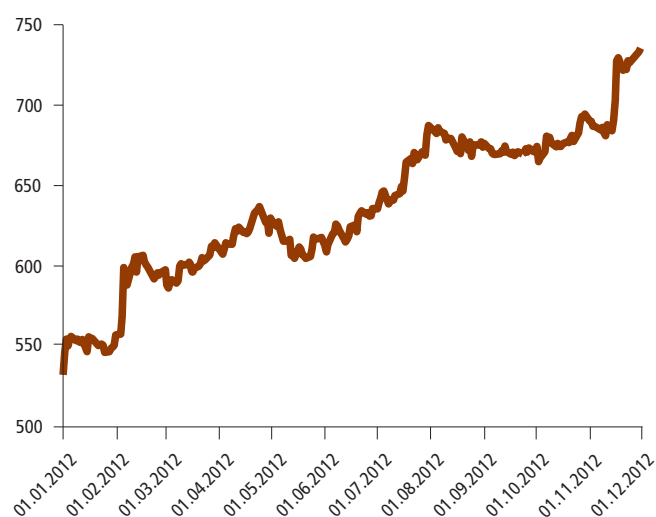
Joonis 40. Enimkaubeldud aktsiad NASDAQ OMX Tallinna börsil 2012. aastal (mln eurot)

2012. aasta lõpu seisuga oli Tallinna börsil 28 liiget.

Aastaga tõusis OMX Tallinn (OMXT) indeks 38,2% tasemele 734,20 punkti (vt joonis 41). Võrdlusena: Euroopa suurimaid ettevõtteid kajastav DJ Stoxx 600 indeks tõusis 2012. aastal 14%.

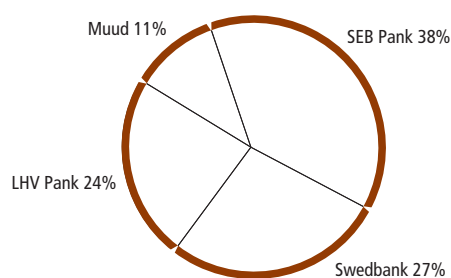
Joonis 41. OMXT indeks aastal 2012

6.8.2. Eesti väärtpaberite keskregister

Kõige aktiivsemad börsiliikmed Tallinna börsil olid 2012. aastal käibe poolest AS SEB Pank ja Swedbank AS (vt joonis 42). Tehingute arvu poolest oli aktiivseim Swedbank AS.

Joonis 42. Börsiliikmete osakaal NASDAQ OMX Tallinna börsil 2012. aastal

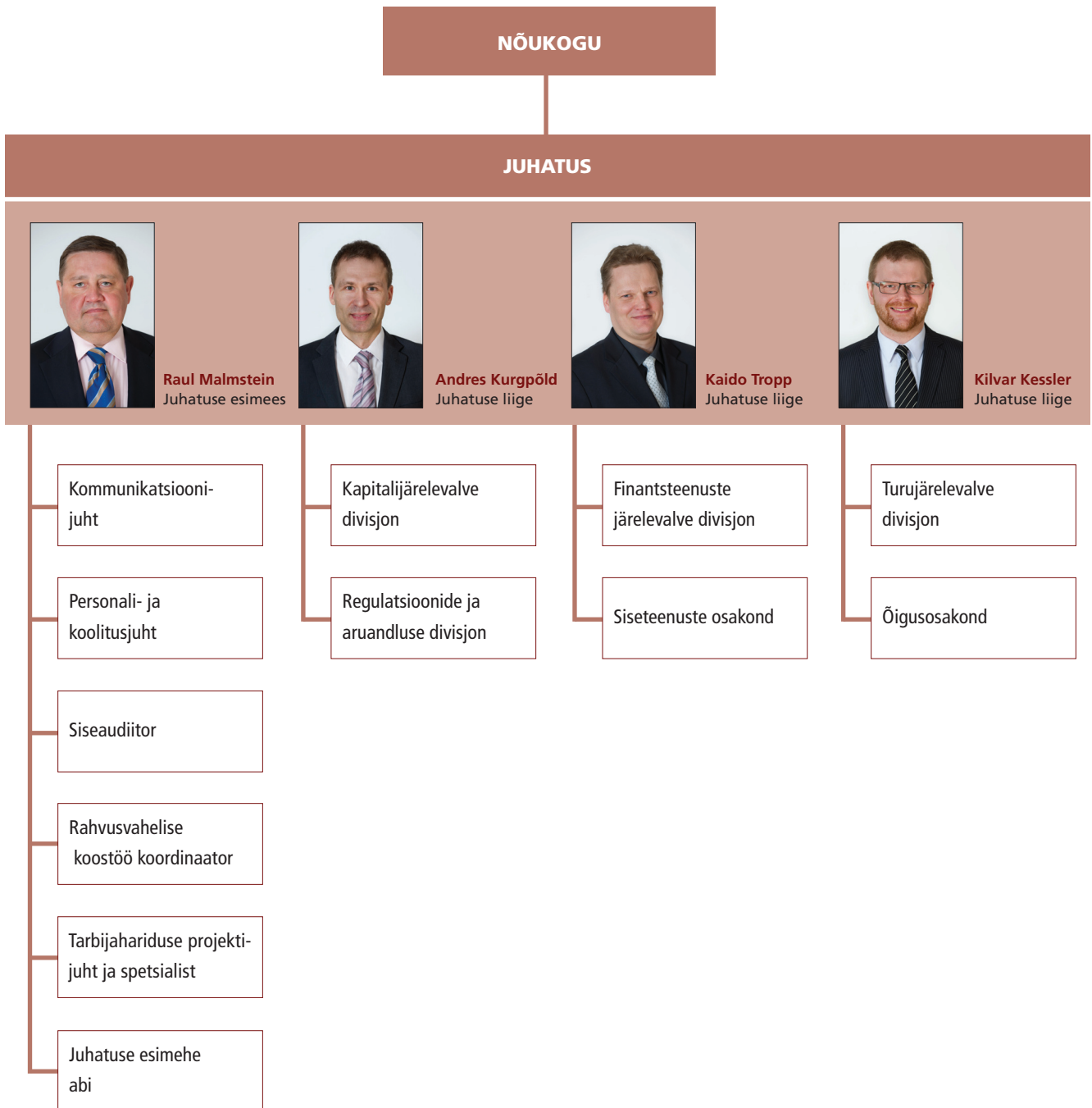

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus (algsest Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium) on Eesti väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumisavalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS Eesti Väärtpaberikeskus on rahvusvahelisse NASDAQ OMX gruppi kuuluv väärtpaberituru infrastruktuuri ettevõtte, mille omanik on NASDAQ OMX Tallinn AS.

2012. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 110 194. Aastaga langes väärtpaberikontode arv 10 514 võrra. Eraisikutele kuulus 97 438 kontot (aastane langus 10%).

Börsiinvestorite päritoluriikide hulgas vähenes 2012. aastal Eesti investorite osakaal 64,3%-lt 59,4%-ni. Teisel kohal olid Luksemburgi päritolu investorid (9,3%), neile järgnesid USA investorid (4,1%).

Lisa I. Finantsinspektsiooni struktuur

Lisa 2

Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2012

Järelevalvesubjektid	Adress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Krediidiasutused				
Bank DNB A/S Eesti filiaal	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Hans Pajoma
BIGBANK AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.bigbank.ee	7 377 570	Kaido Saar
AS Citadele banka Eesti filiaal	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.citadele.ee	7 700 000	Sofia Kirsimaa
Danske Bank A/S Eesti filiaal	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.danskebank.ee	6 800 800	Aivar Rehe
AS DNB Pank	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Hans Pajoma
AS Eesti Krediidipank	Narva mnt 4, 15014 Tallinn	www.krediidipank.ee	6 690 900	Valmar Moritz
Folkia AS Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.monetti.ee	6 009 766	Helen Aavisto
AS LHV Pank	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Erki Kilu
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	Liivalaia 45, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Vahur Kraft
Pohjola Bank plc Eesti filiaal	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.pohjola.ee	6 630 840	Arja Helena Jurmu
Scania Finans AB Eesti filiaal	Peterburi tee 72, 11415 Tallinn	www.scania.ee	6 651 203	Veljo Barbo
AS SEB Pank	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Riho Unt
Swedbank AS	Liivalaia 8, 15040 Tallinn	www.swedbank.ee	6 310 310	Priit Perens
Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal	Harju 6, 10130 Tallinn	www.handelsbanken.ee	6 808 300	Vera Annika Nordström
TALLINNA ÄRIPANGA AS	Vana-Viru 7, 15097 Tallinn	www.tbb.ee	6 688 000	Valeri Haritonov
AS UniCredit Bank Eesti filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.unicreditbank.ee	6 688 300	Taavi Laur
Versobank AS	Pärnu mnt 12, 10148 Tallinn	www.versobank.com	6 802 500	Riho Rasmann
AS DnB NORD Banka Eesti filiaal (likvideerimisel)	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Hans Pajoma, Kairi Evard, Andis Paulinš (likvideerijad)
Siemens Financial Services AB Eesti filiaal (likvideerimisel)	Väike-Paala 1, 11415 Tallinn	www.siemens.ee	5 100 728	Mihkel Veskimägi (likvideerija)
AB bankas "Snoras" Eesti filiaal (likvideerimisel)	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.snoras.com	6 141 990	María Jotautas, Neil Hunter Cooper (likvideerijad)

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Kahjukindlustusandjad				
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.rsagroup.ee	6 224 557	Kaido Kepp
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	Toompuestee 5, 10142 Tallinn	www.das.ee	6 799 450	Maiko Kalvet
MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond	Mustamäe tee 46, 10621 Tallinn	www.lkf.ee	6 671 800	Mart Jesse
ERGO Insurance SE	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Kęstutis Bagdonavičius
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.gjensidige.ee	6 755 380	Raul Järve
If P&C Insurance AS	Pronksi tn 19, 10124 Tallinn	www.if.ee	6 671 100	Andris Morozovs
AS Inges Kindlustus	Raua 35, 10124 Tallinn	www.inges.ee	6 410 436	Voldemar Vaino
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	Lõõtsa 2B, 11415 Tallinn	www.bta-kindlustus.ee	6 868 060	Janis Lucaus
AS KredEx Krediidikindlustus	Hobujaama 4, 10151 Tallinn	www.kredex.ee	6 674 100	Meelis Tambla
Salva Kindlustuse AS	Pärnu mnt 16, 10141 Tallinn	www.salva.ee	6 800 500	Tiit Pahapill
Seesam Insurance AS	Vambola 6, 10114 Tallinn	www.seesam.ee	6 281 800	Toomas Abner
Swedbank P&C Insurance AS	Liivalaia 12, 15039 Tallinn	www.swedbank.ee/ varakindlustus	8 882 100	Margus Liigand
UAB DK 'PZU Lietuva' Eesti filiaal	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.pzu.lt	52 790 007	Deividas Raipa
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.qbeurope.com/ estonia	6 671 400	Silver Mäll
Elukindlustusandjad				
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.compensalife.eu	6 103 000	Olga Reznik
ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Marika Liivamägi
Mandatum Life Insurance Baltic SE	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.mandatumlife.ee	6 812 300	Imre Madison
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 656 840	Indrek Holst
Swedbank Life Insurance SE	Liivalaia 12, 15036 Tallinn	www.swedbank.ee/ elukindlustus	6 131 606	Mindaugas Jusius

Järelevalvesubjektid	Adress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Kindlustusmaaklerid				
AAA Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 4–420, 10117 Tallinn			Artur Karaman
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	Meistri 20, 13517 Tallinn	www.aadel.ee	6 816 910	Tõnis Laks
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615 Tallinn	www.kindlustuseabc.ee	6 679 650	Erik Sei
Allier Kindlustusmaakler OÜ	Udeselja 4-1, 11913 Tallinn	www.krediidikindlustuse.ee	5 162 525	Rom Vool
Avor Kindlustusmaakler OÜ	Vabaõhumuuseumi tee 4c-35, 13522 Tallinn	www.avor.ee	6 628 556	Kalmet Kala
Balti Kindlustusmaakler OÜ	Tartu mnt 16, 10117 Tallinn	www.bkm.ee	6 645 606	Aet Peetso
BCP Kindlustusmaakler OÜ	Löötsa 2A, 11415 Tallinn	www.mkindlustus.ee	6 990 990	Aaro Sosaar
CHB Kindlustusmaakler OÜ	Jõe 2b, 10151 Tallinn	www.chb.ee	6 650 160	Andry Saarm
Clemenc Kindlustusmaakler OÜ	Paavli 2a, 10142 Tallinn	info@clemenc.ee	6 455 056	Elina Skljarova
Credo Kindlustusmaaklerid OÜ	Mäepealse 21a, 12618 Tallinn	www.credokindlustus.ee	6 829 696	Toomas Tamm
OÜ DnB NORD Kindlustusmaakler	Löötsa 2b, 11415 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 744	Jaan Liitmäe
Fix Kindlustusmaakler OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu	www.fixkindlustus.ee	6 825 904	Eve Põldemaa
Fort Kindlustusmaakler OÜ	V. Reimani 5a, Tallinn 10124	www.fort.ee	6 333 777	Maria Pimenova
Foxtall Kindlustusmaakler OÜ	Kreutzwaldi 24a, 10147 Tallinn	www.foxtall.ee	6 977 433	Juri Netšajev
FS Kindlustusmaakler OÜ	Lennujaama tee 5, 11011 Tallinn	www.fskindlustus.ee	5 033 330	Andre Esna
IIZI Kindlustusmaakler AS	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizi.ee	6 660 300	Igor Fedotov
Insurance broker services OÜ	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iiziservices.eu	6 660 305	Risto Rossar
Kasko Kindlustusmaakler OÜ	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.kasko.ee	58 134 075	Maksim Valkovitš
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	Mustamäe tee 55, Tallinn 10621	www.kindlustusest.ee	6 776 751	Maldon Ots
K. Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 7b-253, 10127 Tallinn	www.kindlustusjuht.ee	6 022 025	Merle Löbus
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.kominsur.ee	6 644 388	Dmitri Soljanik
Krooni Kindlustusmaaklerid OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu	www.kroonivara.ee	4 423 001	Eve Põldemaa
Lõuna Kindlustusmaakler OÜ	Raekoja plats 20, 51004 Tartu	www.lkm.ee	7 407 134	Märt Riiner
OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10616 Tallinn	www.marks.ee	6 680 266	Evelin Paulberg
Marsh Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 18, 10115 Tallinn	www.marsh.ee	6 811 000	Mart Mere
NB Kindlustusmaakler OÜ	Väike-Kuke 8–27, 80018 Pärnu	www.nbkm.ee	53 359 536	Heino Nõel
Next Kindlustusmaakler OÜ	Uku pst 11a, 80028 Pärnu	www.nextkm.ee	56 636 946	Kristjan-Olari Leping
Online insurance broker OÜ	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizi.ee	6 660 300	Tõnis Vilu
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	Toompuiestee 30, 10149 Tallinn	www.optimal.ee	6 562 828	Tarmo Hillep

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Premium Kindlustusmaakler OÜ	A.Adamsoni 2, 10138 Tallinn	www.premiumkm.ee	6 040 485	Guido Grünberg
RA Kindlustusmaakler OÜ	Hüübi 14, 13426 Tallinn	info@reinsur.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Smart Kindlustusmaakler OÜ	Lõõtsa 2B, 11415 Tallinn	www.smartkindlustus.ee	6 181 610	Heiki Puusaar
OÜ Kindlustusmaakler Tiina Naur	Juhkentali 52, 10132 Tallinn	www.naur.ee	6 420 022	Tiina Naur
OÜ TIIB Kindlustusmaakler	Tammiku 18, 10922 Tallinn	www.tiib.ee	5 012 167	Vallo Saar
Vagner Kindlustusmaakler AS	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Vandeni Kindlustusmaaklerid	Tornimäe 7 PO Box 149, 10145 Tallinn	www.vanden.ee	6 164 550	Raul Källo
2D Kindlustusmaakler OÜ	Tallinna mnt 42–28, 21006 Narva	www.2d.ee	3 571 441	Andrei Fišer
Välismaa kindlustusmaaklerite filiaalid				
UADBB Aon Baltic Eesti Filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.aon.com	6 996 222	filiaali juhataja Kaido Konsap
SIA UniCredit Insurance Broker Eesti filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.unicreditleasing.ee	6 222 100	filiaali juhataja Inga Balode
Fundior Finanssipalvelut Oy Eesti filiaal	Tornimäe 5, 10146 Tallinn	www.fundior.ee	6 150 605	Reijo Tapio Kirstua
UADBB BALTO LINK Eesti filiaal	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.baltolink.com	6 188 888	Marko Müürisepp
UADBB MAI Baltics Eesti filiaal	Narva mnt 5, 10117 Tallinn	www.mai-cee.com	+370 6 983 5444	Gediminas Maciulevičius
Fondivalitsejad ja fondid				
4Times Capital AS	Tehnika tn 55, 10136 Tallinn	www.info@4times.eu	5 014 251	Reet Roos
AS Avaron Asset Management	Narva mnt 5-58, 10117 Tallinn	www.avaron.ee	6 644 200	Kristel Kivinurm-Prisalm
Avaron Areneva Euroopa Fond				
Avaron Ida-Euroopa Völakirjafond				
Investeerimisfond Avaroni Privaatportfell				
BPTAM Estonia AS	Rävala pst 5, 10143 Tallinn	www.bptam.com	6 309 420	Indrek Hääl
BPT Baltic Opportunity Fund				
Danske Capital AS	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.danskecapital.ee	6 752 295	Silja Saar
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension 25				

Järelevalvesubjektid	Adress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension 50				
Kohustuslik Pensionifond Danske Pension Intress				
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension 100 Pluss				
Vabatahtlik Pensionifond Danske Pension Intress Pluss				
Danske PP Arenenud Turgude Aktsiastrateegia Fond				
Danske PP Arenevate Turgude Aktsiastrateegia Fond				
Danske PP Intressistrateegia Fond				
Danske Invest Uus Euroopa Fond				
AS EEREIF Management Eastern Europe Real Estate Investment Fund	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.eereif.com	6 802 680	Henrik Karmo
EFTEN Capital AS EFTEN Kinnisvarafond AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.eften.ee	6 559 515	Viljar Arakas
Ergo Funds AS Ergo Pensionifond 2P1 Ergo Pensionifond 2P2 Ergo Pensionifond 2P3 Ergo Pensionifond 3P1 Ergo Pensionifond 3P2 Ergo Pensionifond 3P3	A.H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Alo Alanurm
AS GA Fund Management Riskikapitalifond GILD Arbitrage	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.gafm.com	6 802 680	Tõnu Pekk
AS Kawe Kapital	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.kawe.ee	6 651 704	Ago Lauri
AS LHV Varahaldus LHV Täiendav Pensionifond LHV Pensionifond L LHV Pensionifond M LHV Pensionifond S	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Mihkel Oja

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
LHV Pensionifond XL				
LHV Pensionifond XS				
LHV Pärsia Lahe Fond				
LHV Maailma Aktsiad Fond				
Northern Star AS	Väike-Karja 12, 10140 Tallinn	www.limestonefunds.eu	7 120 801	Petri Tapani
Kuusisto				
Nordea Pensions Estonia AS	Liivalaia 45/47, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Angelika Tagel
Nordea Pensionifond A				
Nordea Pensionifond A Pluss				
Nordea Pensionifond B				
Nordea Pensionifond C				
Nordea Pensionifond Aktsiad 100				
Nordea Pensionifond Intress Pluss				
Redgate Asset Management AS	Pärnu mnt 10/Väike-Karja 12, 10148 Tallinn	www.redgatecapital.eu	6 668 200	Veikko Maripuu
East Temberland Fund				
Redgate Intressifond				
AS SEB Varahaldus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee/fondid	6 656 810	Sven Kuning
SEB Kasvufond				
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond				
SEB Tasakaalukas Fondifond				
SEB Aktiivne Fondifond				
SEB Dünaamiline Fondifond				
SEB Ida-Euroopa Völakirjafond				
SEB Konservatiivne Pensionifond				
SEB Optimaalne Pensionifond				
SEB Progressiivne Pensionifond				
SEB Energiline Pensionifond				
SEB Aktiivne Pensionifond				
SEB Tasakaalukas Pensionifond				
AS SmartCap	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.smartcap.ee	6 161 100	Tõnis Arro
Early Fund II				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Swedbank Investeerimisfondid AS	Liivalaia 8, 15038 Tallinn	www.swedbank.ee/fondid	6 131 606	Meelis Hint
Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafond				
Swedbank Venemaa Aktsiafond				
Swedbank Kesk-Aasia Aktsiafond				
Swedbank Ida-Euroopa Kinnisvara Aktsiafond				
Swedbank Fondifond 30				
Swedbank Fondifond 60				
Swedbank Fondifond 100				
Swedbank Pensionifond K1				
Swedbank Pensionifond K2				
Swedbank Pensionifond K3				
Swedbank Pensionifond K4				
Swedbank Pensionifond V1				
Swedbank Pensionifond V2				
Swedbank Pensionifond V3				
AS Trigon Alternative Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Martin Rekor
Trigon Active Alpha Fund				
Luka Adriatic Property Kinnisvarafond				
Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond I				
Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond II				
AS Trigon Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Mehis Raud
Trigon Balkani Fond				
Trigon Uus Euroopa Fond				
Trigon Uus Euroopa Kasvufond				
Trigon Venemaa Top Picks Fond				
Trigon Arenevate Turgude Finantssektori Fond				
Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Investeeringisühingud				
Admiral Markets AS	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.admiralmarkets.ee	6 309 303	Riina Amalie Aab
AS Cresco Väärtpaberid	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.cresco.ee	6 405 880	Olev Schults
Evli Securities AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.evli.com	6 405 700	Jolanta Latviene
AS KIT Finance Europe	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.kfe.ee	6 630 770	Kaido Kaljulaid
AS Trigon Wealth Management	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Ülo Adamson
Makseasutused				
Aktsiaselts Talveaed	Talveaia tee 12, 74011 Pringi küla, Viimsi vald, Harju maakond	http://finance.tlvd-financial-group.ee	6 090 835	Vadim Pavlov
ETK Finants AS	Kalda 7c, 11625 Tallinn	etkfinants@etk.ee	6 677 900	Piret Paulus
AS Eurex Capital	Estonia pst 7, 10143 Tallinn	www.eurex.ee	6 164 120	Mihkel Rõuk
Osaühing GRAPE TAX-FREE	Mõõna tee 9, 12112 Tallinn	lembit@gtf.ee	5 041 912	Lembit Tamm
IIZI Kindlustusmaakler Aktsiaselts	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizibrokers.ee	6 660 312	Igor Fedotov
Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu	Kase 1, 73301 Järva-Jaani, Järva-Jaani vald, Järva maakond	www.mehly.ee	3 863 193	Maria Peldes
AS PARSIMONIA	J.Sütiste tee 50-11, 13420 Tallinn	asparsimonia@hotmail.ee	6 542 170	Nikolai Vassiltšenko
Tavid AS	Aia 5, 10111 Tallinn	www.tavid.ee	6 279 910	Kuno Rääk

FINANTSINSPEKTSIOON

Sakala 4
15030 TALLINN

Telefon: +372 668 0500

Faks: +372 668 0501

E-post: info@fi.ee

Veebileht: www.fi.ee

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2012

Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2012

Põhitegevusala: Finantsjärelevalve teostamine

Juhatus: Raul Malmstein, Kilvar Kessler,
Andres Kurgpõld, Kaido Tropp

Audiitorkontroll: AS Deloitte Audit Eesti

Aastaraamatu toimetaja: Malle Aleksius